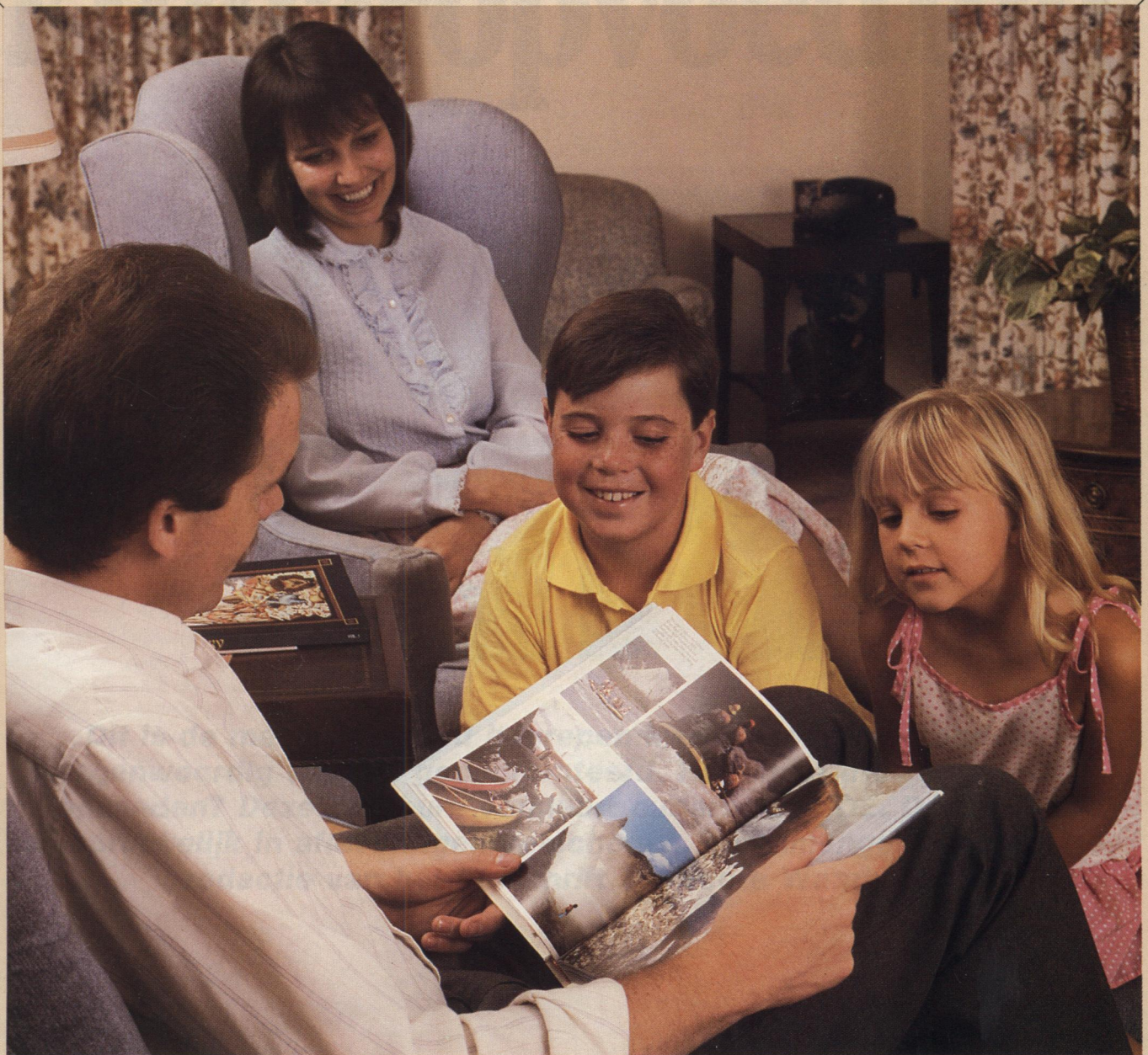

De ware kinderopvoeding

De ware kinderopvoeding

Dit is de meest verkeerd begrepen kwestie waarmee ouders tegenwoordig worden geconfronteerd. Hoe moet u uw kinderen opvoeden? Deze brochure verklaart ouders het HOE. De tekst is oorspronkelijk in afleveringen verschenen, en samengesteld door de redactie van het tijdschrift De Echte Waarheid.

De Waar Kinderopvoeding

Artikelen oorspronkelijk gepubliceerd in het tijdschrift

De Echte Waarheid

Blz. 3: Oorspronkelijke tekst door
Herbert W. Armstrong (1892-1986)

© 1981 Worldwide Church of God

Blz. 4-13: © 1984 Worldwide Church of God

Blz. 14-44: © 1985 Worldwide Church of God

Omslagfoto Nathan Faulkner

Alle rechten voorbehouden

Printed in U.S.A.

ISBN 0-943093-23-6

FOTORECHTEN: Pag. 5: Hal Finch — PT. Pag. 7: Warren Watson — PT. Pag. 8: PT-Foto. Pag. 9: Hal Finch — PT. Pag. 10: Hal Finch — PT. Pag. 11: Hal Finch — PT. Pag. 13: Hal Finch — PT. Pag. 14: PT-Foto. Pag. 15: Hal Finch — PT. Pag. 16: Hal Finch — PT. Pag. 17: Hal Finch — PT. Pag. 19: G.A. Belluche Jr. — PT. Pag. 20: G.A. Belluche Jr. — PT. Pag. 21: G.A. Belluche Jr. — PT. Pag. 22: G.A. Belluche Jr. — PT. Pag. 25: G.A. Belluche Jr. — PT. Pag. 26: G.A. Belluche Jr. — PT. Pag. 27: G.A. Belluche Jr. — PT. Pag. 30: Hal Finch — PT. Pag. 31: Hal Finch — PT. Pag. 32: G.A. Belluche Jr. — PT. Pag. 33: Hal Finch — PT. Pag. 35: Hal Finch — PT. Pag. 36: Hal Finch — PT. Pag. 39: G.A. Belluche Jr. — PT. Pag. 40: G.A. Belluche Jr. — PT. Pag. 42: Grace — Sygma.

VOORWOORD

„Oefen de knaap volgens de eis van zijn weg, ook wanneer hij oud geworden is, zal hij daarvan niet afwijken” (Spr. 22:6).

Veel mensen geloven dat zij dit advies juist hebben toegepast, hoewel hun kind op latere leeftijd zijn opvoeding volkomen de rug heeft toegekeerd. Men denkt dat Salomo een opvoeding be-

verleende de levensadem aan zijn bloedsomloop.

Adam werd geschapen met de behoefte aan drie soorten van KENNIS: 1) kennis voor contact en een relatie met God; 2) kennis voor het onderhouden van relaties met andere mensen; 3) kennis om met dingen, met materie, te kunnen omgaan.

Adam werd geschapen met een menselijke geest waarmee hij op eigen kracht kennis kon verwerven om met dingen om te gaan. De mens heeft op eigen kracht kennis verworven om huizen te bouwen, om auto's, vliegtuigen en computers te fabriceren en te bedienen. Hij heeft zich een begrip van goed en kwaad, van juist en verkeerd gevormd. Maar in 6000 jaar tijd heeft de mens nooit geleerd met zijn naaste om te gaan. En evenmin heeft de mens geleerd — en hij schijnt het ook niet te willen weten — hoe hij in nauw contact met zijn Maker kan staan.

Hoe komt dit allemaal zo? Omdat de mens, in tegenstelling tot de dieren, werd gemaakt met een menselijke geest, maar met de behoefte aan een tweede Geest: Gods heilige Geest.

De Schepper bood Adam vrij zijn Geest aan, de Geest die tevens eeuwig leven verwekt. De heilige Geest zou hem kennis hebben gegeven ten behoeve van zijn contact en relatie met God, en van hoe hij met zijn medemens moet omgaan, hoe hij zijn vrouw moet behandelen en zijn kinderen moet opvoeden. Maar Adam verwierp de Geest van God (de boom des levens) en eiggende zich de kennis van goed en kwaad toe. Hij besloot op eigen kracht zijn eigen kennis te verwerven en voort te brengen. God had echter in hem niet het instrument (zijn heilige Geest) geschapen om de juiste kennis te kunnen vaststellen. Zonder Gods Geest kon de mens uitsluitend egocentrische kennis voortbrengen.

Maar hoewel hij BEPERKT was tot de menselijke geest, had hij nog altijd een VERSTAND dat kon denken, redene-

ren, berekenen, beslissen. Wat een dier doet, doet het door instinct. Wat een mens doet, doet hij door te DENKEN, te REDENEREN, door BEWUST te BESLISSEN!

Als u een kind opvoedt als een hond of olifant, om bepaalde dingen op een bepaalde manier te doen, is het in sommige gevallen mogelijk dat hij, doordat het een gewoonte is geworden, later niet meer verandert. Maar hij heeft een VERSTAND, en hij kan zijn activiteiten in een andere richting leiden dan hij van zijn ouders heeft geleerd en op latere leeftijd kan hij totaal van zijn opvoeding afwijken.

In de vroegste kinderjaren al begint Satan — de onzichtbare geestelijke leider van deze wereld — het verstand van een kind te bewerken. Hij zendt uit, niet in woorden, geluiden of afbeeldingen, maar in HOUDINGEN van zelfzucht, vijandigheid, onenigheid, wrok en eigennigheid. De meeste ouders NEGEREN HET ONDERWIJZEN VAN HET VERSTAND VAN HUN KINDEREN. ZIJ WACHTEN TOTDAT ONDERWIJZERS OP SCHOOL het onderwijzen.

MAAR SATAN NEGEERT HET VERSTAND VAN UW KIND NIET! Als het nog maar een paar maanden oud is, begint Satan al de geestesgesteldheid van zelfzucht en egoïsme uit te zenden.

Hoe moet u dan „de knaap oefenen volgens de eis van zijn weg”?

Niet alleen moet u hem onderwijzen volgens gewoonte bepaalde dingen op een bepaalde manier te doen, maar vooral door hem *zelf te leren denken!*

Leer hem te denken en te beslissen in overeenstemming met de geest en de gezindheid van Gods wet: liefde jegens anderen, zorgzaamheid voor het goede en het welzijn van anderen — en leer hem dat Satans weg van zelfzucht en jaloezie, naijver, vijandschap jegens anderen, verkeerd is. Leer hem zijn ouders te eren. Leer hem het principe en de gezindheid van Gods wet van liefde tot God en liefde voor andere mensen.

Psychologen, die Gods geopenbaarde Woord verwerpen, kunnen u niet leren hoe u uw kinderen moet opvoeden. Zij weten niet wat het menselijk verstand in feite is. Tenzij iemand de heilige Geest heeft — en ik ken als zodanig geen enkele psycholoog — is hij niet bevoegd tot kinderopvoeding.

Wat psychologen niet weten over kinderopvoeding

doelde zoals die van een hond, die men bepaalde dingen leert doen, ondersteund door een systeem van beloningen voor prestaties en straf voor ongehoorzaamheid.

Wat echter bijna niemand begrijpt is het verschil tussen het brein van een hond en het VERSTAND van een kind.

De hersenen van een mens zijn verbonden met een geest. Deze menselijke geest stelt een mens in staat te denken, te redeneren, te rekenen, beslissingen te nemen. Dieren daarentegen zijn met een instinct uitgerust.

Het verstand van een kind kan kennis verwerven. 1 Korinthe 2:11: „Wie toch onder de mensen weet, wat in een mens is, dan des mensen eigen geest, die in hem is?” Een hond of een olifant kan niet weten wat een mens weet.

Adam, de eerste geschapen mens, werd geschapen met een geest in zich. Deze geest was geen „ziel”. De ademende fysieke mens was de ziel (Gen. 2:7). De geest in hem verleende hem geen leven. Zijn ademhaling

De waarheid omtrent KINDERMISHANDELING

Waarom slaan en mishandelen sommige ouders hun kinderen terwijl anderen dat nooit doen?

Dagelijks worden er kinderen onder de aandacht van overheids- en gezondheidsinstanties gebracht die zijn geslagen, aan wie brandwonden of elektrische schokken zijn toegebracht, die gestoken, geschopt, heftig tegen de muur geslingerd of verkracht zijn — door ouders of andere volwassenen aan wier zorg zij waren toevertrouwd.

Een groot gedeelte van deze slachtoffertjes is jonger dan drie jaar, en velen van hen gaan dood. En dit gebeurt allemaal in onze beschaafde wereld!

Schedelbasisfracturen, gebroken armen en benen, blauwe ogen, lichamen vol blauwe plekken en zweepslagen komen vaak voor. Zelfs geharde politieambten krijgen het vaak met hun emoties te kwaad als zij mishandelde kinderen vinden.

Wat is er verkeerd gegaan?

Slechts een klein deel van de ouders en volwassenen die kinderen mishandelen zijn psychopathische misdadigers. In gesprekken zeggen vele mishandelaars dat zij hun kinderen helemaal geen pijn willen doen, maar dat zij op de een of andere manier hun zelfbeheersing verliezen en het toch doen als er met betrekking tot de opvoeding problemen of frustraties optreden.

De meeste gevallen van kindermis-

handeling vinden hun oorzaak in onbeholpen pogingen de kinderen discipline bij te brengen. De ouders ergeren zich aan het klaarblijkelijke onvermogen van het kind om aanwijzingen op te volgen, of aan wangedrag of opstandigheid van het kind. Dan worden zij driftig en straffen het kind in heftige woede of door krenkende woorden. Het is een tragische vergissing om dit kinderopvoeding te noemen.

Een groot aantal lichamelijk mishandelde kinderen loopt blijvende lichamelijke en geestelijke schade op. Velen gaan gebukt onder emotionele stoornissen. Anderen lopen van huis weg en geven zich over aan een ellendige levenswijze en misdaad. De meeste moordenaars en verkrachters zijn zelf als kind ernstig mishandeld.

Een woordvoerder van een organisatie ter voorkoming van kindermishandeling zegt: „De gevolgen van de kindermishandeling van vandaag kunt u morgen op de afdeling voor spoedopnamen in het ziekenhuis zien, over tien jaar voor de kinderrechtter en in een hele nieuwe generatie van mishandelende ouders en mishandelde kinderen.”

Kindermishandeling is een onjuist gebruik van lichamelijke of psychologische macht of discipline tegen een kind, vaak toegediend in een onbeheerste emotionele gril of uit onwetendheid. *Kindermishandeling wordt veroorzaakt door het gebrek aan emotionele beheersing van ouders of andere volwassenen.*

Wat onderzoek heeft opgeleverd

Uit onderzoek naar de achtergronden

van kindermishandeling is gebleken dat er geen vast type kindermishandelaar bestaat, maar dat het potentiële vermogen van een volwassene tot kindermishandeling kan worden geschat.

Deskundigen hebben ontdekt dat de meeste gevallen van kindermishandeling plaatsvinden als bepaalde kritieke factoren met voldoende kracht samenkomen. Terwijl sommige ouders in momenten van spanning dingen kunnen zeggen of doen waarvan zij later inzien dat het onjuist was en stappen kunnen ondernemen om te voorkomen dat zij nogmaals hun zelfbeheersing verliezen, hebben kindermishandelaars slechte emotionele gewoonten aangenomen in hun reacties op de problemen van het leven en op moeilijkheden met hun kinderen.

Hier volgt een aantal kritieke punten dat het potentiële vermogen tot kindermishandeling van een ouder bepaalt:

- *De manier waarop de ouders zelf zijn opgevoed.* Ouders die hun kleine kinderen lichamelijk of geestelijk mishandelen zeggen vaak dat zij zelf ook zo zijn opgevoed, en hoewel zij het resultaat niet altijd kunnen waarderen, weten zij geen andere manier om „de kinderen onder de duim te houden”.

Mishandelende ouders hebben gewoonlijk niet behoorlijk van hun ouders of andere volwassenen geleerd wat de liefhebbende, tedere instelling, kennis en vaardigheid is om een goede moeder of een zorgzame vader te zijn.

Ouders die hun kinderen mishandelen hebben vaak een lage dunk van zichzelf en proberen problemen en irritaties te boven te komen door middel

van brute kracht en geweld. Omdat er als kind geen rekening met hun gevoelens werd gehouden, hebben zij een sterke neiging om ook geen rekening te houden met de gevoelens of problemen van anderen. Hun eigen gevoelens en problemen van het moment zijn het belangrijkste.

Veel ouders die hun kinderen slaan, erkennen dat hun eigen ouders hun *nooit* het gevoel hebben gegeven dat er van hen werd gehouden, of dat zij waardevol waren. Hun ouders hielden gewoonlijk geen rekening met hun gevoelens. En de straf voor het overtreden van regels leek altijd buitensporig.

• *De kwaliteit van de relatie tussen de ouders.* De wederzijdse steun (of het gemis daaraan) die de partners elkaar geven heeft grote invloed op de behandeling van de kinderen. Mishandelende ouders zijn meestal mensen met veel problemen en ruzies in hun huwelijk, vaak over de opvoeding van de kinderen en over geldzaken. Vaak maken de echtgenoten elkaar het verwijt dat zij niet aan hun verantwoordelijkheden voldoen.

Veel mishandelende, ruziemakende ouders zijn jong getrouwd, voordat zij de kans hadden zich op de verantwoordelijkheden van het huwelijk en het opvoeden van kinderen voor te bereiden. Vaak vindt de ene ouder dat hij of zij de hele verantwoordelijkheid draagt, terwijl de ander niets doet. Deze veelvuldige irritaties, spanningen en ontevredenheid gaan dikwijls over in wrok jegens de kinderen.

De jeugd van de persoon met wie men trouwt of samenwoont heeft grote invloed op het potentiële vermogen tot kindermishandeling in het gezin. Als een volwassene die in zijn jeugd in lichte mate is mishandeld trouwt met iemand die een goede jeugd heeft gehad, is de kans op lichamelijke kindermishandeling vrij gering.

Maar als iemand die als kind zwaar is mishandeld trouwt met een passieve persoon, is de kans op kindermishandeling aanzienlijk groter. En als twee personen die beiden een achtergrond van kindermishandeling hebben, met elkaar trouwen, is de kans op kindermishandeling zeer groot.

• *Hoe de ouders tegenover het kind staan.* Het is belangrijk om te weten hoe een ouder, of zelfs een hele cultuur, tegenover kinderen staat. Worden kinderen bemind en gekoesterd? Zijn zij gewenst? Moeten zij gelijk en eerlijk behandeld worden of niet?

Veel mishandelde kinderen waren niet gepland en niet gewenst. Een groot aantal van hen is buiten het huwelijk verwekt of was de oorzaak van een gedwongen huwelijk.

Het komt vaak voor dat slechts één kind in een gezin het slachtoffer van mishandeling is. Het potentiële vermogen tot kindermishandeling wordt tevens beïnvloed door de individuele of culturele overtuiging dat mishandeling van bepaalde categorieën kinderen geoorloofd is, bijv. geadopteerde kinderen, onwettige kinderen, meisjes, achterlijke of mismaakte kinderen, of kinderen met een bepaald karakter.

In een gezin met een hoog potentieel tot kindermishandeling kan een „goede” baby geluk hebben en vrij behoorlijk worden behandeld, terwijl een kind dat meer aandacht nodig heeft zich ernstige mishandeling op de hals kan halen. Een kind dat als „lastig” of „moeilijk” wordt beschouwd, of dat op een of andere wijze een gebrek heeft, heeft meer kans te worden mishandeld. Soms wordt een kind slecht behandeld omdat het de ouder aan iemand doet denken, of een eigenschap heeft die de ouder tegenstaat.

• *De mate van geïsoleerdheid van het gezin.* Deskundigen hebben opgemerkt dat mishandelende ouders vaak een houding of levenswijze hebben aangenomen die hen isoleert, waardoor zij geen hulp van anderen ontvangen of inroepen. De band met de rest van de familie is vaak verbroken of verdwenen door veelvuldige verhuizingen of ruzies.

Mishandelende moeders hebben vaak geen nauwe relaties, geen goede vrienden of sociale contacten die een uitlaat kunnen zijn voor spanningen bij het opvoeden van de kinderen. Door vroegere ervaringen met ouders of voogden zijn zij gaan geloven dat zij niet kunnen vertrouwen op hulp van anderen, en daarom zoeken zij die ook niet. Als gevolg hiervan worden de spanningen van persoonlijke problemen of problemen met de kinderen steeds groter. Als die een bepaalde grens bereiken, haalt de wraakzuchtige ouder uit naar de kinderen.

• *De mate van begrip voor de capaciteiten van het kind.* Mensen die kinderen mishandelen hebben vaak een heel vertekend beeld van wat een kind in een bepaalde fase van zijn ontwikkeling kan doen of begrijpen.

Zij zijn geneigd te denken dat een jong kind volwassener moet zijn dan het in werkelijkheid kan zijn. Sommige ouders verwachten dat hun kinderen automatisch inzicht hebben in hun volwassen gevoelens en die begrijpen en erop reageren als een volwassene. Als het kind niet aan die verwachtingen kan voldoen, voelt de misleide of onwetende ouder zich beledigd door zijn „onvolwaardige” nageslacht, en dit kan aanleiding zijn tot een mishandelende reactie waarvan het kind „groot” moet worden.

Sommige moeders zijn opgegroeid met het dwaze idee dat baby's één grote vreugde zijn: een schone, zachte baby die in hun armen zou slapen, tegen hen zou lachen en hun alle liefde zou geven die zij in hun leven hebben gemist. Zij worden vaak ruw uit hun droom gewekt als de baby een veeleisend, lastig, vies ruikend wezen blijkt te zijn, dat op ongelegen momenten opoffering en aandacht van hen vraagt.

• *Het crisisniveau van het gezin.* Als er te vaak te veel problemen zijn, zal dit ieders vermogen om ze het hoofd te bieden verminderen. Veel gezinnen waarin kinderen worden mishandeld, lijken een levenswijze te hebben die tot veelvuldige crises leidt — crises die zij niet op verstandige wijze het hoofd bieden. Sommigen maken van onbelangrijke dingen grote problemen. Op andere momenten worden problemen genegeerd tot het niet meer kan, en dan is er een overreactie.

Huwelijksproblemen, financiële problemen en problemen op het werk schijnen zich op te stapelen. Soms wordt er te vaak tot verhuizing besloten, waardoor het gezin nergens „wortels” krijgt.

Veelvuldige problemen met de gezondheid of met alcohol of drugs komen vaak voor in gezinnen waarin kindermishandeling plaatsvindt.

Als de spanningen en problemen in een gezin zich opstapelen, kunnen kleine dingen als een kind dat niet netjes eet, een nat bed of een kind dat slecht luistert aanleiding worden tot een uitbarsting van mishandeling.

Wiens leven is het?

Ieder menselijk leven heeft een groot doel. Ieder kinderleven heeft een ontzagwekkend potentieel. Ouders en andere volwassenen moeten dit doel en

potentieel kennen, zodat zij hun kinderen, en zichzelf, er naartoe kunnen leiden.

God heeft de mens geestelijke vermogens gegeven die geen enkel dier bezit: het intellectuele vermogen om te denken, plannen te maken, beslissingen te nemen. Het uiteindelijke doel van God is het scheppen van *goddelijk karakter* in de mens. Kinderen zijn geen bezittingen die men kan mishandelen. Een goede kinderopvoeding is essentieel om dit ontzagwekkende doel met succes te kunnen bereiken.

Kinderen zijn bijzonder ontvankelijke kleimodellen. Zij kunnen worden gevormd door het goede voorbeeld van de ouders en door goede waarden, maar ook door een slecht voorbeeld en slechte waarden.

De eerste verantwoordelijkheid van een ouder is om *het goede voorbeeld te geven* van de wijze waarop mensen behoren te leven. De ouder moet ook het kind leiden en discipline bijbrengen tot het kind op zijn beurt in staat is een ouder te worden en het proces waarmee God bezig is voort te zetten.

De ouder die een kind voor straf slaat of kwelt, brengt het kind geen goede discipline bij, hoe men het ook bekijkt. Een ouder die toegeeft aan woedeaanvallen en naar zijn kind uithaalt in onbeheerste uitbarstingen van vijandigheid, zaait het zaad voor grote problemen in de toekomst.

Wij willen hier zo krachtig mogelijk stelling nemen tegen de neiging van ouders die driftig worden en hun kinderen in onbeheerste woede slaan of door elkaar schudden.

De straf voor verkeerde daden of instellingen mag nooit bestaan uit duwen of slaan in het gezicht, een pak slaag met een riem, het omdraaien van armen, trekken aan de oren, of slaan tegen het hoofd of vitale lichaamsdelen of enige andere handeling die lichamenteel letsel toebrengt.

Als u kinderen heeft en fouten heeft gemaakt, als u voelt dat u op een of andere wijze tekort bent geschoten, hoeft u niet te wanhopen.

U kunt op uw knieën gaan en God om vergeving vragen. U kunt God smeken u te helpen om de juiste instelling van liefde en wijsheid te krijgen teneinde uw kinderen te onderwijzen en te straffen. Het is nooit te laat om te leren, te veranderen en te groeien!

Smeed hechte familiebanden voor de jaren '90

Heden ten dage ziet onze samenleving zich geconfronteerd met een *generatiekloof*. Veel ouders erkennen grif dat zij hun eigen kinderen niet kennen. Het zijn vreemdelingen voor hen. En deze kloof lijkt van de ene dag op de andere te zijn ontstaan.

Ouders lijken een hechte relatie met hun kinderen te hebben wanneer die klein zijn. Maar als zij de tienerleeftijd bereiken, gebeurt er iets tragisch. De communicatie valt weg. Er ontstaat een verwijdering. Zo komt een generatie kinderen overhoop te liggen met hun eigen ouders!

Waarom?

Kijk eens naar uw eigen situatie. Wanneer is uw gezin bij elkaar voor een gesprek — wanneer hebben alle gezinsleden werkelijk contact met elkaar en ontstaat er echte communicatie? Misschien wel veel te weinig, of helemaal nooit.

Veel ouders van vandaag proberen hun kinderen het beste te geven. Zij willen hun geluk en geborgenheid geven. En dus stoppen ze hun tijd en energie in het verkrijgen van materiële bezittingen. Er wordt echter maar weinig tijd en energie besteed om te voorzien in de geestelijke en emotionele behoeften van het gezin.

Weet u waarom kinderen zo toegankelijk zijn voor indrukken van de tele-

visie — ongeacht of die nu goed of slecht zijn? Omdat een tv-toestel het nooit te druk heeft om kinderen bezig te houden. De tv stuurt hen nooit weg omdat zij het te druk heeft met het huishouden of andere beslommeringen. Programmamakers doen hun best om de aandacht van jonge kinderen te trekken en vast te houden. En dat lukt!

Intussen besteden veel ouders een minimum aan tijd en moeite om direct contact met hun kinderen te houden. En daarna vragen zij zich af waarom hun kinderen niet zo opgroeien als zij dat graag zouden zien.

Waar was u toen de schoolklas van uw zoon open huis hield? Was het extra geld dat u verdiende met overwerk zo belangrijk? Moest u echt het gasfornuis schoonmaken? Een paar gulden minder en een paar vlekken meer in huis vormen een lage prijs als het gaat om een van uw belangrijkste bezittingen: uw kinderen.

Als u zich tot dusver niet genoeg met uw kinderen heeft beziggehouden, zal die relatie waarschijnlijk niet van de ene dag op de andere dag veranderen, maar met inspanning en geduld is het mogelijk. Het is ook nodig. U zou versteld staan als u wist hoeveel jonge mensen van vandaag reikhalzen naar een hechtere relatie met hun ouders.

Beheersen van jeugdige energie

„Der jongelingen sieraad is hun kracht”, aldus de Bijbel (Spr. 20:29). Een van de grootste problemen in de samenleving is het in goede banen leiden van de energie en vitaliteit van haar jeugd. Het is ook een van de grootste problemen waarmee ouders zich geconfronteerd zien.

„Johnny, zit stil! Houd op met draaien”, roept de geprikkelde moeder van een tienjarige. „Wat is er toch met

je aan de hand”, vaart ze uit. „Kun je nooit eens even stil zitten?”

Ouders zeggen zulke dingen al eeuwenlang.

Bijna alle „normale” kinderen zitten vol opgestapelde, explosieve energie. En die energie moet vrijkomen! Wan-

neer zij wordt opgekropt, onderdrukt of gehinderd, leidt dit bij kinderen tot enorme spanningen. Hoe langer die energie wordt onderdrukt, hoe gefrustreerder het kind wordt.

Hebt u het volgende ooit meegemaakt? U rijdt over de snelweg. Het is een lange rit van vele uren. U stopt maar weinig onderweg; alleen om te tanken of om even de benen te strekken. In de achteruitkijkspiegel kunt u de gezichten van de kinderen zien, die achterin aan elkaar zitten te trekken en te plukken, of met elkaar vechten of worstelen.

Hoe langer ze daar moeten blijven zitten, hoe erger zij zich zullen gaan gedragen. Soms vallen ze uit pure frustratie in slaap. Misschien blijven ze zeuren: „Wanneer zijn we er nou, pap? Hoe lang nog? Ik moet naar het toilet.” (Terwijl ze net een kwartier geleden zijn geweest!)

Hoe langer deze onrust voortduurt, hoe geïrriteerder de ouders worden. Tenslotte wilden zij graag een rustig, ontspannen uitstapje!

Het duurt niet lang of er komt een uitbarsting.

„Houden jullie eindelijk eens je mond!! Zit stil en hou je verder koest! Je zult het wel zien wanneer we er zijn, en daarmee uit!”

Gepruil, gemok en boosheid.

De stemming in de auto is aanzienlijk gedaald sinds het begin van het uitje.

Waarom?

Omdat de ouders niet hebben begrepen of gewoonweg niet weten hoe zij moeten omgaan met de *energie* van hun kinderen! Het is een natuurwet: *energie moet vrijkomen*. Het moet opgebrand worden, verbruikt worden.

Kinderen ontbreekt het vaak aan de kennis om te weten hoe zij hun eigen enorme energiereserves goed moeten gebruiken. Er staat geschreven: „Een aan zichzelf overgelaten knaap maakt zijn moeder te schande” (Spr. 29:15). Kinderen die aan hun lot worden overgelaten, gebruiken hun energie vaak op een *destructieve* manier.

Dit is een van de voornaamste redenen waarom stadskinderen die opgeslo-

Familie-uitstapjes, sportmanifestaties, wandelingen, kampeertochten, trimoefeningen met het hele gezin, het zijn allemaal waardevolle en constructieve uitlaatkleppen die door alle gezinsleden kunnen worden gedeeld.

ten en in de steek gelaten worden, zich vaak uiten in geweld en vandalisme. Kinderen die zijn afgesneden van de warme en creatieve omgeving van een liefdevolle gezinseenheid groeien vaak op tot jonge zwervers die de straten en stegen van steden onveilig maken en op zoek zijn naar destructieve uitlaatkleppen voor hun opgehoopte energie. Zulke nalatigheid van de ouders vormt een van de belangrijkste oorzaken voor de vorming van jeugdbendes.

Een kind mag nooit helemaal losgesneden zijn van zijn gezinseenheid. Het moet zich daarbinnen kunnen uitdrukken. Het mag nooit helemaal aan zichzelf overgelaten worden tijdens die belangrijke vormingsjaren. (Dat wil overigens niet zeggen dat een kind geen onafhankelijkheid, zelfstandigheid en verantwoordelijkheid moet worden bijgebracht.) Ouders moeten de behoefte van hun kind aan constante activiteit trachten te begrijpen en ervoor zorgen dat die energie kan vrijkomen.

Familie-uitstapjes, sportmanifestaties, wandelingen, kampeertochten, muziekactiviteiten, bouwprojecten, hobby's, worstelwedstrijden met vader, trimoefeningen met het hele gezin, het

zijn allemaal waardevolle en constructieve uitlaatkleppen die door alle gezinsleden kunnen worden gedeeld.

Kinderen moeten worden aangemoedigd zich in het gezin te ontplooiën. In de ideale situatie moet het gezin de plezierigste omgeving voor het kind zijn. Het moet ook de meest boeiende en voldoende schenkende omgeving zijn. Een kind dat binnen het gezin geen voldoening en bezigheid kan vinden, zal dat elders zoeken. Ouders met verantwoordelijkheidsgevoel en waarnemingsvermogen zullen die behoefte herkennen en hun best doen om de juiste soort boeiende en interessante omgeving voor hun kinderen te schaffen. Natuurlijk is daar tijd en planning voor nodig. Maar het is de moeite waard.

Een hecht gezin

De Schepper-God neemt de verantwoordelijkheden voor het handhaven van een sterke gezinsband niet licht op. Tenslotte heeft Hij zelf de oudste sociale eenheid — het *GEZIN* — ingesteld. Maar wereldse krachten trekken die eenheid nu uit elkaar. Families komen nog maar zelden samen.

In deze gejaagde maatschappij lijkt er nog maar weinig tijd te zijn voor eenvoudige maar zinvolle gelegenheden als een etentje met grootouders of een familiebijeenkomst. En omdat we voor zulke dingen niet de tijd nemen, houdt de lijm die een familie moet bijhouden niet goed.

Het is tijd om een aantal ouderwetse waarden weer in ere te herstellen en hechtere familiebanden op te bouwen. Het zou ook de redding van uw gezin kunnen zijn.

Neem bijvoorbeeld het oude gebruik om met de hele familie in het weekend bij elkaar te komen voor een gemeenschappelijke maaltijd. Als u ooit zulke fantastische maaltijden in uw familie hebt gehad, kunt u ze bijna nog proeven. En wie kan ooit vergeten hoe leuk het was om met neefjes, nichtjes en buurkinderen te spelen terwijl de ouders samen uren zaten te praten?

Als u zulke momenten hebt gekend, zult u die niet licht vergeten. Maar waarom komen ze nu niet meer voor? Geeft niemand er meer om? En waarom kunt u zulke familiebijeenkomsten nu niet instellen of nieuw leven inblazen?

Maar dat kunt u wel.

Natuurlijk, als opa en oma ver weg wonen, kunt u niet altijd bij elkaar

eten. Maar als ze dichtbij wonen, kunt u dat van tijd tot tijd wel doen. Zelfs als de afstand groot is, is nog niet alles verloren.

Een andere oude traditie is de jaarlijkse of tweejaarlijkse reünie van de hele familie — broers, zusters en alle neven en nichten. Er is niets leukers dan dat.

Wij in de Westerse wereld leven in zeer mobiele samenlevingen waarin mensen vaak verhuizen. Soms honderden kilometers ver. Als dit te vaak gebeurt, groeien de kinderen op zonder gevoel van stabiliteit.

Het gevolg hiervan is een hele generatie van mensen, die niet weten „wie zij zijn”. Wanneer je opgroeit onder invloed van je ouders en grootouders is er weinig twijfel over de vraag wie je bent. Als u net als uw grootvader opvliegend van aard bent, weet u van wie u dat hebt als u hem weleens tegen een koe zag staan schreeuwen wanneer die de melkmer had omgetrapt. Als u een mooie stem hebt, kunt u die heel goed van uw grootmoeder hebben geërfd. En als u haar vroeger wiegeliedjes hebt horen zingen, weet u zeker waar u uw stem vandaan hebt.

ven door gebrek aan een doel in het leven of ontplooiingsmogelijkheden. En oma is wellicht in een bejaardentehuis terechtgekomen waar zij haar laatste jaren in verveling slijt. Wat een tragedie. Al die tijd hadden zij zich nog zo nuttig kunnen maken.

Geef uw kinderen de gelegenheid om hun grootouders goed te leren kennen en lief te hebben. Organiseer een familiebijeenkomst zodra dit praktisch mogelijk is. Vertel uw kinderen verhalen over hun grootouders indien deze niet meer leven. U zult versteld staan hoeveel meer identiteitsgevoel zij hierdoor krijgen.

In onze huidige samenleving hebben veel gezinnen bijna geen goede vaste gewoonten meer. Laat ik u een voorbeeld geven.

Neem nu eens het typisch Westerse ontbijt.

Jaren geleden, toen de samenleving nog voornamelijk agrarisch was, vormde het ontbijt nog een hele gebeurtenis. Het voltallige gezin zat rond de tafel. Moeder had een stevig ontbijt klaargemaakt met pap, zelfgebakken brood, vers fruit en eieren. Vader verdeelde de werkzaamheden voor die

ham tot zich voordat hij vertrekt.

Waar is moeder? Misschien heeft ze een eigen baan en probeert ze nog snel haar kapsel in orde te maken voordat ze naar haar werk vertrekt.

En de kinderen? Die zijn aan zichzelf overgelaten en maken het zich gemakkelijk door snel een paar boterhammen met jam naar binnen te werken. Dat is het ontbijt. Dergelijke gewoonten zijn nauwelijks bevorderlijk voor het creëren van hechte familiebanden. Ook de lunch is tegenwoordig geen grote gebeurtenis meer. Vaak eten de leden van het gezin apart. Vader eet op de zaak. De kinderen lunchen op school. En moeder zit misschien thuis met de allerkleinsten of op haar werk.

Dat bedoelen we met een gebrek aan goede gewoonten. Een dergelijke levensstijl brengt geen dingen van blijvende waarde voort. Er is niets om aan de volgende generatie door te geven. Er worden geen positieve gezinsrelaties opgebouwd.

Samen eten

Tegenwoordig lijkt iedereen het druk te hebben. Alle gezinsleden hebben hun eigen beslommeringen. School, werk, sport, televisie en nog tal van andere bezigheden — is het een wonder dat de leden van het gezin nog maar zelden samen zijn?

Er is hoogstens nog één enkel tijdstip waarop de hele familie bijeen is. Dat is met het avondeten. En in ieder geval bij deze maaltijd hoort de familie bij elkaar te zijn. Maar wat zien we? Een ontwikkeling in de richting van een snelle maaltijd voor de televisie. In de winkelstraten ziet men tal van gelegenheden die de voorbijganger uitnodigen om even binnen te stappen en een kant-en-klaar maal mee te nemen. Onze samenleving lijkt steeds meer ingesteld te raken op de snelle maaltijd. Snackbars, broodjeswinkels en afhaalrestaurants schieten als paddestoelen uit de grond.

In onze moderne jachtige maatschappij groeien mensen op zonder dat er belang wordt gehecht aan een gemeenschappelijke maaltijd met het gezin. In andere landen en in bepaalde etnische groepen wordt het echter van wezenlijk belang geacht dat alle leden van het gezin samen aan tafel zitten voor de maaltijd. Daar betekent een maaltijd veel meer dan alleen voedsel en voedingsstoffen voor het lichaam. Het is een tijd voor samenzijn, kame-

In veel landen wordt het van wezenlijk belang geacht dat alle leden van het gezin samen aan tafel zitten. Een maaltijd betekent veel meer dan alleen voedingsstoffen voor het lichaam. Het is een tijd voor samenzijn, kameraadschap, gesprekken en plezier.

Vandaag de dag lijken veel gezinnen geen besef te hebben van hun eigen familietraditie. Opa is misschien noodgedwongen vroeg gestopt met werken terwijl hij nog voor jaren energie in zich had. Misschien is hij vroeg gestor-

dag. Dat was traditie.

Tegenwoordig is die traditie er niet meer. Vader maakt zich waarschijnlijk mopperig op voor de ochtendfiles. Misschien neemt hij nog haastig een kop koffie of een boter-

raadschap, gesprekken en plezier.

Gaat het bij u thuis ook zo? Zijn alle leden van het gezin bij elkaar voor de maaltijd — in ieder geval voor het avondeten? Dit lijkt zo iets simpels, maar het is van groot belang. Waarom zou u de gelegenheid voorbij laten gaan om met uw hele gezin bij elkaar te zijn in een liefdevolle atmosfeer?

Het delen van voedsel heeft ook altijd de bedoeling van het delen van liefde gehad. Het samen delen van voedsel kan een goede manier zijn om de banden tussen mensen te versterken.

Daarbij is het uiteraard belangrijk de gesprekken aan tafel plezierig te houden — geen ruzies, bekvechterijen, onprettige onderwerpen of controversiële zaken. De maaltijd moet een plezierige ervaring vol goede wil zijn. Hierdoor wordt de gezinsband sterker en de liefde groter.

Doorgeven van tradities

Sommige sterke familietradities worden van generatie op generatie doorgegeven als cultureel erfgoed van land of afkomst. Zulke gewoonten zijn vaak gebaseerd op culturele voorkeuren voor eten, kleding, dans of zelfs een beroep.

Ook een vak of beroep kan worden doorgegeven. Sinds mensenheugenis leren kinderen het vak van hun vader, die het weer van hun vader hebben geleerd.

Omdat in veel moderne samenlevingen dit gebruik volledig is opgegeven, beginnen beroepen die eeuwenlang zijn uitgeoefend uit te sterven.

Zelfs als iemand niet in de voetsporen van zijn vader wil treden, kan een geleerd vak of een beroep iets zijn om op terug te vallen.

Het is verbazingwekkend hoe weinig jongens nog huishoudelijke karweitjes doen, zoals iets schilderen of repareren, de auto afstellen of olie verversen. En maar weinig meisjes kunnen nog naaien, breien of zelfs maar koken.

Om zulke dingen te leren moet men tijd doorbrengen met ouders of grootouders.

Aangezien de meesten van ons niet

Een familietraditie die doorgegeven kan worden is bijvoorbeeld een vak of beroep. Sinds mensenheugenis leren kinderen het vak van hun vader, die het weer van hun vader hebben geleerd.

op een boerderij wonen, weten we niet hoe we groenten en fruit kunnen planten, kweken, oogsten en inmaken, wekken of invriezen. Zelfs als zij al een groentetuintje wilden hebben, zouden veel gezinnen niet weten hoe ze dat moesten verzorgen. Toch weten veel ouders van middelbare leeftijd nog hoe ze een tuin moeten bijhouden — en bijna elke grootouder heeft een moestuin gehad; vaak zijn zij zelfs op een boerderij of op het platteland opgegroeid. Waarom worden zulke leuke en nuttige bezigheden niet overgedragen?

Opbouwen van nieuwe tradities

Misschien maakt u deel uit van een gezin dat nog niet zo'n uitgebreide familietraditie kent. Misschien kent u uw voorgeslacht niet of beheerst u de vaardigheden van uw ouders niet.

Dat zou u er niet van mogen weer-

houden om nu familiebanden te gaan opbouwen. Misschien hebt u er nog niet bij stilgestaan, maar u kunt eigenlijk maar twee wegen volgen. Of u bouwt zinvolle en blijvende tradities in uw familie op, of u laat de tradities vervagen, waardoor de leden van uw gezin en familie steeds verder van elkaar af komen te staan.

Waarom neemt u er vandaan niet de tijd voor om te bespreken welke soort relaties het beste voor uw gezin zijn? Haal het oude fotoalbum erbij. Haal herinneringen aan opa en oma op — wellicht zelfs aan uw overgrootouders. Misschien komt er een verloren geraakt stukje familieverleden naar boven waarvan uw kinderen nog nooit hebben gehoord.

Bespreek daarna welke nieuwe gewoonten u in uw gezin zou willen invoeren. Sommige nuttige gezinservaringen kunnen worden opgedaan tijdens vakanties.

Misschien beleeft uw gezin plezier aan een bezoek aan een landschapspark, een kampeertocht, vissen of andere activiteiten buitenshuis.

Een van de beste manieren om de vakantie door te brengen is het houden van familiebijeenkomsten zoals we al eerder hebben genoemd.

Het maakt dus niet uit of u speciale vakantie-uitstapjes of een kampeertocht wilt maken, of u een familie-maaltijd wilt organiseren, of dat u slechts een rustige middag in uw eigen tuin wilt doorbrengen, maar beraad u hoe u uw gezinsband kunt versterken. U zult er geen spijt van hebben. Niet alleen zal uw gezin nu een hechte eenheid gaan vormen, maar later zullen uw kleinkinderen u dankbaar zijn voor het scheppen van familiebanden die kunnen worden doorgegeven aan hun kinderen en aan generaties die nog moeten komen.

Hoe krijgt u gezonde kinderen?

Een gezonde baby is geen toeval. Veel geboortefwijkingen kunnen worden voorkomen door eenvoudig te plannen. Het resultaat zal de opvoeding vergemakkelijken.

Een van de belangrijkste factoren bij het opvoeden van kinderen is ervoor te zorgen dat u om te beginnen een gezond, actief kind krijgt. Er zijn veel factoren die medebepalend zijn voor het verloop van een zwangerschap — genetische, biologische, sociale en psychische factoren. Niemand heeft alle elementen in de hand die nodig zijn voor een geslaagde zwangerschap en het ter wereld brengen van een gezond en levenslustig kind. Maar op een belangrijk punt kunnen de meeste zwangere vrouwen zelf iets bijdragen. Dat is op het gebied van de *voeding*.

Denk na voor u iets doet

Er zijn tal van aanwijzingen die erop duiden dat vrouwen die roken of regelmatig alcohol gebruiken en vrouwen die zich slecht voeden tijdens de zwangerschap meer complicaties hebben dan goed gevoede vrouwen die een gezond, uitgebalanceerd dieet volgen.

Een laag geboortegewicht vormt de belangrijkste oorzaak van kindersterfte in de wereld. Zelfs een welvarend land als de Verenigde Staten komt als derde op de lijst van kindersterftecij-

fers volgens gegevens uit 1981 van het Amerikaanse bureau voor de statistiek.

Tragisch genoeg is ook vastgesteld dat mentale gebreken bij zuigelingen verband houden met een laag geboortegewicht en vroeggeboorten.

„Alle elf miljard neuronen, de cellen die gegevens verwerken en analyseren, worden voor de geboorte gevormd. Slechte voeding tijdens de zwangerschap leidt tot een blijvend, onherstelbaar tekort in het aantal cellen dat samen de hersenen van het kind vormt” (*What Every Pregnant Woman Should Know/The Truth About Diets and Drugs in Pregnancy*, Gail Sforza Brewer, p. 95).

Als u in verwachting bent, bent u verantwoordelijk voor een goede voeding waarmee uw kind zijn of haar maximale genetische potentieel kan ontplooien. U kunt uw baby een voor-sprong geven die niemand anders kan geven. Uw baby is wat u eet. Uw baby is ook wat u drinkt, rookt of op andere wijze in uw lichaam opneemt.

Het hoofd van de Amerikaanse geneeskundige dienst meldt dat roken tijdens de zwangerschap ook leidt tot een aanzienlijk groter aantal spontane abortussen, doodgeboren kinderen

en sterften vlak na de geboorte.

Net als bij roken moet een zwangere vrouw die alcohol drinkt rekening houden met metabolische en andere factoren, zoals gewicht, dieet en medicijngebruik.

Alcohol wordt vanuit de bloedsomloop van de moeder gemakkelijk via de placenta opgenomen door het ongeboren kind. De kans op beschadiging van de foetus is zelfs nog groter wanneer

de zwangere moeder medicijnen in combinatie met alcohol gebruikt.

Wat te doen als uw dokter u in een bepaalde periode van uw zwangerschap een zoutarm en calorie-arm dieet aanbeveelt? Gewichtsbeperkingen en beperkt zoutgebruik tijdens de zwanger-

schap worden niet meer als vaste regel aanbevolen door de moderne verloskundigen, en evenmin het veelvuldig gebruik van diuretica.

Sommige artsen verwijzen hun patiënten nu naar erkende diëtisten die zijn opgeleid om patiënten voor te lichten inzake hun voedingsbehoeften.

We moeten steeds beter leren begrijpen dat zwangerschap en geboorte normale, natuurlijke processen zijn, en geen ziekten. God is de Ontwerper van ons lichaam en onze lichamelijke functies, met inbegrip van de voortplanting.

Moedermelk voor baby's

God heeft ook de menselijke borst geschapen om melk te produceren voor het menselijke kind. De perfecte voeding voor het pasgeboren kind is daarom dus de melk van de eigen moeder. Een kind dat borstvoeding krijgt heeft meestal geen andere voeding of vloeistof nodig tot circa zes maanden na de geboorte.

Slechts weinig moeders zijn fysiek niet in staat hun baby borstvoeding te geven, en borstvoeding wordt tegenwoordig ook steeds populairder, vooral in de beter ontwikkelde landen.

Zelfs te vroeg geboren kinderen (prematuren) zijn beter af met de melk die wordt afgekolfd van de borsten van hun eigen moeder. Recente studies duiden erop dat de melk van te vroeg bevallen moeders aanzienlijk hogere concentraties proteïne, sodium en chloride bevat, in hoeveelheden die noodzakelijk zijn voor het premature kind.

Maar moeders die besluiten hun kind geen borstvoeding te geven, dienen te bedenken dat men er nog niet in geslaagd is moedermelk langs synthetische weg te imiteren en dat volle koemelk er nog minder op lijkt.

Als het maar enigszins mogelijk is, geef uw kind dan de eerste paar weken borstvoeding zodat het kan profiteren van de immuniserende eigenschappen van het colostrum, een heldere gele vloeistof die het zogende kind binnenkrijgt voordat de moedermelk vrijkomt. Colostrum geeft de zuigeling niet alleen een natuurlijke immuniteit tegen tal van ziekten, maar draagt er ook in belangrijke mate toe bij dat het maagdarmkanaal van het jonge kind de voedingsstoffen van de melk die enkele dagen later volgt zo goed mogelijk kan opnemen. Alleen de moeder kan deze belang-

rijke bijdrage leveren aan de toekomstige ontwikkeling van de baby.

Vanaf ongeveer zes maanden kan men beginnen een kind vast voedsel te geven. Wanneer u eerder begint met vast voedsel, vergroot dit de kans op het ontstaan van voedselallergieën bij het kind. Ook bestaat de neiging om het jonge kind te overvoeren, waardoor de eerste aanleg wordt gecreëerd voor zwaarlijvigheid op latere leeftijd.

Zes maanden is niet de juiste tijd om over te schakelen van borstvoeding of flesvoeding naar volle koemelk. De meeste kinderen van deze leeftijd zijn nog niet oud genoeg om koemelk goed te verdragen.

Steeds meer moeders geven er de voorkeur aan hun eigen babyvoeding thuis klaar te maken. Dat is prima zolang er vers voedsel wordt gebruikt en afdoende maatregelen worden genomen tegen besmetting. Gekookte en gemalen voeding waaraan zout en suiker zijn toegevoegd is minder goed dan de kant-en-klare babyvoeding die tegenwoordig te koop is. Sinds enige jaren voegen producenten van babyvoeding in Amerika onder druk van consumentenorganisaties geen suiker of zout meer toe aan de babyvoeding die nu wordt verkocht.

Wanneer kinderen een jaar oud zijn hoeft men ze geen babyvoeding meer te geven. Rond deze tijd zouden de meeste kinderen moeten kunnen eten wat er op tafel komt.

Dit is een goed tijdstip voor ouders om hun eigen voedingsgewoonten eens te bekijken. Als vader of moeder te veel suiker of zout gebruikt, zal het kind ongetwijfeld hun voorbeeld volgen.

Men moet ervoor waken het kind aan te moedigen meer babyvoeding te eten dan het zelf wil. Veel ouders hebben de neiging hun baby alle voedsel te laten eten dat wordt aangeboden. Dit is ook een veel voorkomend probleem bij fleskinderen. Laat de kinderen alleen aan babyvoeding tot zich nemen wat ze zelf willen en nodig hebben. Bedenk dat u de basis legt voor eetgewoonten die voor de rest van het leven van uw kind of waardevol of nadelig kunnen zijn.

Baby's die flesvoeding krijgen moeten ook in de armen worden gehouden terwijl een van de ouders de fles vasthoudt. Kinderen moeten niet in hun wieg blijven liggen met een fles in hun mond waaruit de melk loopt. Niet alleen is er dan kans op middenooront-

steking, maar bij oudere kinderen ontstaan er eerder gaatjes in de pas doorgelopen tanden.

Fleskinderen behoren evenveel geknuffeld en geliefkoosd te worden als baby's die borstvoeding krijgen. Ook 's nachts moet de baby tijdens het voeden uit de wieg worden gehaald en vastgehouden. Tracht het in de Westerse wereld heersende patroon te

Als u in verwachting bent, bent u verantwoordelijk voor een goede voeding waarmee uw kind zijn maximale genetische potentieel kan bereiken. U kunt uw baby een voorsprong geven die niemand anders kan geven. Uw baby is wat u eet.

doorbreken, waarbij kleine kinderen het directe contact met hun ouders dat zij zo nodig hebben, moeten ontberen.

Belemmering van gezonde emotionele ontwikkeling

Direct na de geboorte wordt de baby meestal bij zijn moeder weggehaald om te worden gewassen en gewogen. Daarna wordt het kind, na een paar korte momenten bij de moeder, in een wieg op de kraamafdeling gelegd, waar het het grootste deel van de eerste dagen van het leven alleen moet doorbrengen.

Het is echter in deze eerste belangrijke minuten en uren van het leven dat we onze eerste emotionele band met een ander menselijk wezen vor-

men. Al meer dan een generatie lang wordt het cruciale belang van nauw contact tussen de vader en moeder en hun kind direct na de geboorte genegeerd of ontkend.

Artsen, verpleegsters en psychologen worden zich nu pas van deze tragedie bewust.

In een opmerkelijke studie wordt melding gemaakt van het feit dat ba-

valt, worden baby's meestal bij hun moeder weggehaald wanneer ze er de meeste behoefte aan hebben om samen te zijn. En recent onderzoek toont aan dat ook de relatie van de vader met het jonge kind veel belangrijker is dan tot dusver werd aangenomen. Jonge kinderen hebben baat bij de fysieke stimulering van het enthousiaste spel met vader.

by's die al vroeg contact met hun moeder hadden, sneller in gewicht toenamen, minder huilden en vaker lachten dan de andere kinderen. Ook werd vastgesteld dat premature baby's, die na de geboorte gedurende langere tijd van hun moeder werden gescheiden, een grotere kans lopen slecht te worden verzorgd dan voldragen baby's.

In onze moderne „verlichte” maatschappij, waarin slechts 20 procent van alle moeders op natuurlijke wijze be-

Helaas vormt deze vroege scheiding van ouders en kind — wat de voordelen ervan ook mogen zijn — vaak het begin van een patroon dat zich op latere leeftijd verder ontwikkelt.

In veel gezinnen laten ouders hun kinderen volwassen worden zonder de uiterst belangrijke fysieke gevoelsuitingen van het leven: de warme omhelzingen en koesteringen die hun duidelijk maken dat zij worden gewaardeerd en dat men om hen geeft.

Kinderen uit zulke gezinnen groeien op met een gevoel van onzekerheid, geredheid, angst om gekwetst te worden, en daarom ook angst voor intimiteit met anderen. Zij kunnen het moeilijk krijgen met vrienden en in hun huwelijksrelatie. Zij kunnen zich koud en zonder emoties voelen, zonder te weten waarom. Later zullen zij het als ouders moeilijk vinden om jegens hun eigen kinderen liefde uit te drukken.

Dat wil niet zeggen dat er in zulke on-emotionele gezinnen geen liefde bestaat. Die liefde is er meestal wel, maar lijkt op een bepaalde manier bemerd, onderdrukt of verborgen. En verborgen liefde is niet veel beter dan helemaal geen liefde.

Mensen die als baby en als kind te kort komen, lijden daar ernstig onder. Uit onderzoek in gevangenschappen en bij 49 verschillende primitieve culturen is gebleken dat ontbering van fysieke affectie „de belangrijkste en overheersende factor is... in de ontwikkeling van vervreemding, psychopathie, geweld, agressie... en druggebruik en alcoholisme.”

Gebrek aan liefde en affectie tijdens de eerste levensjaren heeft op de lange termijn zeer negatieve effecten. Misschien komt u zelf uit een koude, ongevoelige gezinsomgeving waarin voor uitingen van fysieke affectie geen ruimte was. Misschien werd u als klein kind genegeerd of zelfs slecht behandeld. Als gevolg hiervan kunt u last hebben van bepaalde angsten of remmingen die moeilijk zijn te overwinnen.

Als u of uw partner dergelijke of andere problemen heeft gehad waardoor een gebrek aan gevoelsuitingen is ontstaan, spreek daar dan over, toon begrip en heb geduld met elkaar. Bereid uzelf geestelijk en fysiek voor alvorens u besluit een baby te verwekken.

Geef uw kind, wanneer het eenmaal is geboren, door knuffelen, omhelzen en liefhebben de basis mee die u misschien hebt moeten missen: de wetenschap geliefd, geaccepteerd en beschermd te zijn. Zo kunt u uw kinderen innerlijke kracht geven waardoor zij als volwassenen meer zelfvertrouwen krijgen en assertiever, harterlijker en extroverter zullen zijn.

Vijf basisregels voor ouders

Kent u de vijf basisregels voor goed ouderschap?

Er zijn ouders die geen enkele van deze regels toepassen — in feite voeden zij hun kinderen niet op. Sommige ouders brengen slechts twee of drie regels in praktijk.

1

Heb uw kinderen lief

Niemand heeft meer liefde nodig dan een kind. Ouders kunnen die liefde en zorgzaamheid dagelijks laten merken, ongeacht of dat nu aan een baby of aan een tiener is.

Ouders leren al snel dat de fysieke behoeften leeftijdgebonden zijn, maar zij vergeten vaak dat liefde voortdurend nodig is. Genegenheid, aandacht en zorgzaamheid zijn de basis ingrediënten voor alle relaties. Zonder deze ingrediënten kwijnen kinderen weg en sterven ze innerlijk — soms zelfs letterlijk.

De meeste ouders denken dat zij veel van hun kinderen houden. Sommigen zien hun kinderen echter, bewust of onbewust, als rivaal; anderen willen hun kinderen graag als kopieën van zichzelf zien. Weer anderen kunnen hun kinderen niet loslaten om hun de kans te geven zich te ontplooiën.

De behoeften van kinderen veranderen voortdurend. *Liefde maakt groei mogelijk.*

Liefhebbende ouders brengen liefhebbende kinderen voort! Een bazige vader kan geen liefhebbende zoons of dochters verwachten. De apostel Paulus heeft gewaarschuwd: „Vaders,

prikkel uw kinderen niet, opdat zij niet moedeloos worden” (Kol. 3:21).

Als een moeder tegen haar zoon roept: „Stommerd, waarom heb je dat gedaan?!”, ontmoedigt zij dat kind niet alleen, maar zij moedigt ook broertjes of zusjes aan minachtend over het kind te denken.

Baby's en kleine kinderen hebben behoefte aan genegenheid, geknuffel en tederheid om zich in een normaal tempo te kunnen ontwikkelen.

De uitwerking van liefde op kinderen — en ook op volwassenen — is even belangrijk als kleding, goede voeding, zonneschijn en frisse lucht bij elkaar.

Baby's en kinderen hebben constant genegenheid en aanmoediging *nodig* om het juiste soort zelfvertrouwen en gevoel van eigenwaarde te ontwikkelen, en het vermogen zelf affectie te voelen en uit te drukken. Voor velen ligt dit misschien voor de hand, maar het is, triest genoeg, een van de meest verwaarloosde elementen in de opvoeding.

Ouders moeten leren om niet alleen hun baby maar ook hun jonge kind vast te houden, te knuffelen en *aan te moedigen*. De gewoonte om kinderen aan te raken, te strelen en fysiek genegenheid te tonen zou op geen enkele leeftijd mogen ophouden! Maar hoeveel ouders zijn op dit punt niet emotioneel gehandicapt?

Te vaak werd mannen geleerd

krachtige, zwijgzame types te zijn. Mannen werd geleerd dat het niet mannelijk is om hun kleine kinderen te kussen en te strelen — vooral niet als het jongens betrof. Misschien beseffen we niet dat het voor miljoenen vaders in het Midden-Oosten en in de Latijnse wereld heel gewoon is om zelfs de volwassen zoons te kussen of te omhelzen.

Vaders en moeders behoren te leren hun kinderen *regelmatig* aan te halen en te kussen. Neem hen in uw armen en omhels hen wanneer u hen

een tijdlang niet hebt gezien. Speel met hen, lees hun voor terwijl zij bij u op schoot zitten, en omhels en kus hen wanneer u hen naar bed brengt. Zeg tegen hen: „Je vader en moeder houden van je. We zijn trots op je. We zijn blij dat we een

zoon (of dochter) hebben zoals jij.”

Met zulke liefde en aanmoediging zullen uw kinderen werkelijk opbloeien. Uw liefde en stimulering en het daaruit voortkomende gevoel van geborgenheid zal hen evenzeer voeden als fysiek voedsel.

Door dit alles te doen bouwt u een hechte gevoelsrelatie vol vertrouwen op, waardoor het voor uw kinderen veel gemakkelijker wordt om op uw onderricht te reageren en u een plezier te doen, zelfs als u niet aanwezig bent om hun leiding te geven.

Laat uw kinderen altijd weten dat u van hen houdt en probeer hen met alles te helpen. U kunt soms hun daden afkeuren of hen zelfs straffen voor de echte fouten die zij ongetwijfeld zullen maken. Maar dat verandert NIETS aan de daaronder gelegen LIEFDE en affectie die u altijd voor hen zult voelen.

Wat is liefde? Veel mensen hebben een verkeerde opvatting van liefde. Zij denken dat liefde betekent hun kind altijd zijn of haar zin te moeten geven. Dat is geen liefde — dat is toegeven aan dwingelandij, het tegengestelde van wat de Bijbel liefde noemt.

„De liefde”, zegt God, „is de vervulling der wet” (Rom. 13:10).

Volgens Jezus kan Gods wet als volgt worden samengevat: „Gij zult de Here, uw God, liefhebben met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw verstand. Dit is het grote en eerste gebod. Het tweede, daaraan gelijk, is: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf” (Matth. 22:37-39).

Uw relatie met God zal zich op tal van manieren aan uw kinderen manifesteren. U zult liefde en genade tonen omdat God ons liefde en genade toont.

Het tonen van respect voor uw kinderen is een basiskenmerk van liefde. Respect tonen is veel gemakkelijker als we beseffen dat kinderen — en andere mensen — deel uitmaken van het door God geschapen menselijke geslacht en potentiële leden zijn van het Goddelijke geslacht. Dat helpt ook kinderen om anderen op dezelfde wijze te benaderen.

Ouders moeten beseffen dat liefde discipline niet in de weg staat. Op bepaalde momenten moet u uw kinderen straffen en discipline bijbrengen. Maar dit mag nooit gebeuren in een uitbarsting met veel geschreeuw. Dat is geen discipline. Noch getuigt het van zelfdiscipline. Zulke onbeheerste

ouderlijke emoties zullen bij het kind alleen minachting voor zijn of haar ouders teweegbrengen. „Een doldriftige moet boeten, want als gij helpen wilt, maakt gij het erger” (Spr. 19:19).

Als u echt van uw kinderen wilt houden, moet u hen als individuen leren kennen. Wanneer kinderen weten dat u hun gevoelens en behoeften begrijpt, zullen ze veel gemakkelijker positief reageren op discipline.

Er is voor kinderen niets frustrerender dan te horen iets te moeten doen terwijl zij het gevoel hebben dat hun ouders hen niet begrijpen. Dit betekent niet dat men moet toegeven aan alle wensen of grillen van een kind. Het betekent te luisteren zodat uw kinderen niet het gevoel hebben dat u hun gedachten en gevoelens negeert als u uw autoriteit gebruikt. Hierdoor verminderen hun boosheid en verachting waarmee u later steeds te maken zou kunnen krijgen.

Aandachtig luisteren vereist oogcontact en zo nodig ook lichamelijk contact. Laten merken dat u een kind begrijpt (zelfs als u het niet met hem of haar eens bent), werkt meestal gunstig. Veel ouders maken de fout dat zij niet *het feit* accepteren dat een kind een andere mening kan hebben. Het herhalen van de gedachten van het kind is een goede manier om wederzijds begrip te verzekeren.

We verliezen allemaal weleens ons geduld. Als dit gebeurt, wees dan niet bang uzelf te verontschuldigen als de zaak is gekalmeerd. Het is mogelijk iets moois te laten ontstaan uit een slechte ervaring. Het is verbazingwekkend hoe aangenaam de communicatie kan worden als een lid van het gezin volwassen genoeg is om zich te verontschuldigen in geval van ongelijk. Zo laat u uw kinderen zien hoe zij hun eigen fouten kunnen toegeven en ermee kunnen omgaan.

De momenten van warmte en saamhorigheid die meestal op zo'n gebeurtenis volgen, behoren tot het soort speciale herinneringen die ouders en kinderen nooit meer vergeten.

Zorg en aandacht tonen voor anderen is een andere waarde die u moet laten zien en bij uw kinderen moet

aanmoedigen. Toon uw belangstelling voor de bezigheden en vrienden van uw kinderen. *Neem de tijd om met uw kinderen te spelen.*

Deze zorg komt ook tot uiting in de manier waarop de gezinsleden met elkaar omgaan. Mannen die geloven dat zij zich stoer en ongevoelig tegenover hun kinderen moeten voordoen, houden zichzelf voor de gek. Ouders die hun kinderen in de armen nemen en warme aandacht tonen, leggen in hun kinderen de basis voor liefde, genegenheid en zorg.

2 Geef het goede voorbeeld

Het voorbeeld van de ouders vormt een doorslaggevende factor bij de opvoeding van een kind. Niets heeft een fnuikender invloed op de opvoedkundige pogingen van ouders dan hypocrisie. Men kan niet verwachten dat kinderen richtlijnen aannemen die hun ouders niet opvolgen.

Kinderen en tieners die hasj roken of drugs gebruiken, zullen vaak wijzen op de verslaving van hun ouders aan alcohol, tabak of medicijnen. En als kinderen zien dat de ene ouder de andere verbaal aanvalt, bekritiseert of belachelijk maakt, zullen zij al gauw

denken dat dit de juiste manier is om te reageren.

Kinderen leren meer van voorbeelden dan van woorden. Het zijn geboren naäpers. De persoonlijkheid van een kind weerspiegelt vaak die van de ouders. Manieren, gewoonten, taalge-

bruik en meningen — goede dan wel slechte — geven doorgaans die van de ouders weer.

Leren vindt plaats via de vijf zintuigen: zien, horen, ruiken, voelen en proeven. Het goede voorbeeld is in *alle* opzichten belangrijk. Wij leren door herhaling, waarneming en associatie. Uw kinderen leren uit de woorden die u gebruikt, hoe u ze gebruikt, wat u ermee uitdrukt, welke situatie u onderzoekt en welke informatie u meedeelt. Daarom doet u er goed aan om erbij stil te staan wat u met uw voorbeeld overbrengt.

Neem bijvoorbeeld het jongetje en het meisje die in de tuin met elkaar vochten en tegen elkaar schreeuwden. De moeder van het meisje kwam naar buiten om hen uit elkaar te halen. Zij vroeg waarom de twee vochten. Het antwoord was: „O, we vochten niet, we speelden vader-en-moedertje.” U glimlacht misschien, maar het is een triest antwoord op de situatie die tegenwoordig in veel gezinnen voorkomt.

Ouders moeten ook het goede voorbeeld geven bij het voorzien in de behoeften van hun kinderen. De kinderen hebben er tenslotte niet om gevraagd op deze wereld te komen. De ouders hebben hen — al of niet met opzet — verwekt. Wanneer een man en een vrouw dit doen, verplichten zij zichzelf ertoe voor het kind te zorgen tot het volwassen is.

Als iemand zijn gezin „niet verzorgt, die heeft het geloof verloochend, en is erger dan een ongelovige” (1 Tim. 5:8; *Statenvert.*).

Tot de dingen die kinderen nodig hebben behoren gezond, uitgebalanceerd voedsel, geschikte en goede kleding, een prettige, goed onderhouden leefomgeving, goed onderwijs en gezonde ontspanning.

Verlies dus nooit uit het oog dat kinderen het voorbeeld van hun ouders eerder zullen opvolgen dan hun woorden.

Houdt u zich aan uw woord? Bent u gehoorzaam aan God? Respecteert u de wet en de autoriteiten? Of zien uw kinderen u daarentegen als iemand die voortdurend op alles kritiek heeft, klaagt en anderen respectloos bejegt? Zegt u aardige dingen tegen anderen, om vervolgens achter hun rug om kritiek op hen te hebben? Zegt u iets in het openbaar en doet u vervolgens — ook thuis — heimelijk

iets anders? U zult alleen een goede ouder zijn als u een goed voorbeeld bent.

3

Neem tijd voor onderricht

Sommige mensen slaan alleen hun kinderen, omdat het zoveel gemakkelijker is dan onderricht. God gebiedt u uw kinderen te onderrichten en te oefenen. „Gij zult het uw kinderen inprenten en daarover [Gods geboden] spreken, wanneer gij in uw huis zit, wanneer gij onderweg zijt, wanneer gij nederligt en wanneer gij opstaat” (Deut. 6:7).

De Bijbel waarschuwt ook: „Oefen de knaap volgens de eis van zijn weg...” (Spr. 22:6). Onderricht en oefening. Wat is het verschil? Ze lijken op elkaar, maar zijn niet precies hetzelfde. Voor onderricht moet de volle aandacht van het kind worden verkregen en de tijd worden genomen om het te instrueren hoe het iets moet doen of hoe het in bepaalde situaties moet handelen.

Oefening evenwel is het herhaald en met inzet leiden van kinderen totdat hetgeen u hun hebt geleerd onderdeel van hun karakter is geworden. Onder oefening kunnen eenvoudige dingen worden verstaan zoals hygiëne, handen wassen voor het eten, maar ook het helpen ontwikkelen van respect voor ouderen en het eigendom van anderen.

Onderricht en oefening vragen tijd, geduld en herhaling. Begin door het goede voorbeeld te geven. Laat hun principes en voorbeelden uit de Bijbel zien. Gebruik uw eigen ervaring en die van anderen om hun de goede weg te tonen. Kinderen, vergeet dat niet, leren door associaties. De beste tijd om een kind iets te leren is vaak wanneer het een vraag stelt.

Veel kinderen, vooral jonge kinderen, vinden het prachtig als u hun boeiende en spannende verhalen voorleest. Als u hun tien minuten per dag uit goed lesmateriaal voorleest, brengt u hun meer bij dan alleen maar een aantal specifieke feiten. Het stimu-

leert de ontwikkeling van de mentale, intellectuele en taalkundige vermogens van het kind.

Kinderen moeten onderricht en oefening krijgen in positieve vaardigheden, bijvoorbeeld in goede omgangsvormen. U moet hun leren hoe ze hun lichaam en geest kunnen ontwikkelen. Wijs hen op de goede resultaten van goede handelingen en op de negatieve resultaten van verkeerde handelingen.

Kinderen moeten worden gewaarschuwd tegen de ellende die voortkomt uit ongeoorloofde seks. Leg hun

uit wat er in de wereld om ons heen gebeurt als gevolg van het overtreden van Gods wet inzake overspel en onttucht. Laat hun zien welke tol wordt geëist door ongewenste zwangerschappen en geslachtsziekten. Als de mensen die nu onder deze straffen gebukt gaan God hadden gehoorzaamd, zouden zij nu geen ernstige problemen hebben.

U kunt uw kinderen de slechte gevolgen laten zien van roken, druggebruik, liegen en stelen, het kijken naar verkeerde films, het lezen van verkeerde boeken, het luisteren naar ontwaarde muziek en het deelnemen aan verkeerde activiteiten.

Kinderen zijn nog niet bij machte om op deze gebieden de juiste beslissingen te nemen. Zij hebben duidelijke voorbeelden en voortdurende aanmoediging nodig bij het leren nemen van de juiste beslissingen. Het is uw verantwoordelijkheid om Gods levenswijze goed genoeg te kennen om die op uw kinderen over te brengen.

Al deze oefening vraagt tijd, veel tijd. Probeer elke dag tijd te besteden aan uw kinderen.

Praat met hen, onderricht hen, leer hen goed kennen en maak dat zij u kennen. Ga met uw kinderen uit en doe dingen met hen. U kunt culturele evenementen bijwonen, of mooie natuurlijke of door de mens geschapen plaatsen bezoeken. Leer hun de mooie dingen van het leven te waarderen. Dit zal allemaal bijdragen tot meer eenheid in uw gezin.

De noodzaak van ouderlijke betrokkenheid kan niet genoeg worden benadrukt. Te veel ouders laten het aan anderen over om deze door God opgelegde verantwoordelijkheid uit te oefenen.

4 Breng uw kinderen discipline bij

Misschien kent u het tafereel: een jonge moeder die moeite heeft met haar kleine kinderen. Zij probeert aardig tegen hen te zijn en met hen te praten. Zij probeert hen zelfs om te kopen met snoepgoed als zij maar „lief” willen zijn.

Maar de kinderen lijken er juist plezier in te scheppen om nukkig te doen en hun moeder voor schut te zetten. Zij lijken totaal niet in de hand te houden.

Een deel van het probleem van deze moeder is, dat zij, evenals miljoenen andere ouders, geen duidelijk *plan* of programma voor de opvoeding van haar kinderen heeft.

Dit komt deels doordat ouders het idee hebben gekregen dat bij het opvoeden van kinderen moet worden gekozen tussen liefde *of* discipline.

Dat is een ingrijpend en tragisch misverstand!

De juiste benadering van kinderen vereist liefde *en* discipline. Deze gaan hand in hand.

Als uw kind steeds maar wegloopt en u uitlacht omdat u het niet wilt of kunt bestraffen voor zijn gedrag, loopt u de kans op een dag uw kind te verliezen onder de wielen van een passerende auto. En alle tolerante sociologen en psychologen zijn dan niet in staat uw kind weer tot leven te roepen! Het is belangrijk om kinderen de betekenis van het woord „nee” bij te brengen voordat er problemen ontstaan.

Kleine kinderen moeten voor hun eigen welzijn leren hun ouders te gehoorzamen. In allerlei gevaarlijke situaties kan dit het verschil tussen leven en dood vormen.

Gods Woord wijst er duidelijk op dat wij onze kinderen bij verkeerd gedrag moet straffen en corrigeren. Discipline vereist echter niet alleen de juiste straf voor slecht gedrag, maar ook een *beloning voor goed gedrag* (Spr. 22:15 en 29:15).

Helaas beschouwen veel mensen discipline op een negatieve manier. Zij hebben zo vaak gezien dat kinderen slecht werden behandeld, dat zij het bijbrengen van discipline geheel en al afwijzen. In plaats daarvan nemen zij een rampzalig tolerante houding aan tegenover de handelingen en het gedrag van hun kinderen.

Discipline en straf voor verkeerd gedrag mogen echter *nooit* de vorm van kindermishandeling aannemen! Straf voor katekwaad of verkeerd gedrag mag ook nooit de vorm hebben van verbale vernederingen of beledigingen. Er mag ook *nooit* worden geschopt, gestompt of in het gezicht geslagen. Omdraaien van armen, knijpen en aan de oren trekken is ook uit den boze.

Wij nemen hier krachtig stelling tegen ouders die hun geduld verliezen en een kind in onbeheerste woede slaan.

Het woord *discipline* is afgeleid van een latijns woord dat letterlijk „onderricht” betekent. Dit onderricht moet al zeer vroeg beginnen.

Een klein plantje kan nog gemakkelijk worden geleid om in de juiste richting te groeien, maar zodra het een volwassen boom is, kan er niets meer aan worden veranderd. Zo kunnen ook kinderen worden geoefend wanneer zij jong zijn, maar er komt een tijd waarop ouders een kind misschien niets meer kunnen leren.

Zolang kinderen jong, ontvankelijk en plooibaar zijn, kunnen zij worden onderricht door goede instructie en correctie. Daarbij behoren ook goedkeuring of beloning voor goed gedrag en juiste bestraffing voor slecht gedrag.

Breng een kind nooit verwondingen toe. Verlies uw kalmte niet en sla het kind niet tegen het hoofd of tegen andere vitale organen.

Uw kind moet al *vroeg* in zijn of haar leven leren dat u, de ouder, de baas bent en dat discipline wordt gehandhaafd voor het welzijn van het kind wanneer het zich verkeerd, opstandig of oneerbiedig gedraagt.

Straf kan vele vormen aannemen. Een van de meest effectieve vormen, speciaal voor oudere kinderen, is het *onthouden van voorrechten*. U kunt het kind bijvoorbeeld verbieden gedurende een bepaalde tijd naar de tv te kijken, of om met een vriendje te spelen of naar een film te gaan, of de auto te lenen.

In de meeste gevallen kunt u zulke voorrechten het beste voor een relatief korte periode intrekken (een paar dagen of een week, al naar

gelang de leeftijd van het kind). Lange perioden hebben, vooral bij jonge kinderen, meestal geen zin. Door kinderen een kans te geven het voorrecht met goed gedrag terug te verdienen onderstreept u de les die wordt geleerd.

Een kind de *gevolgen* van zijn verkeerde handelen of gedrag te doen *inzien*, is op zich al een vorm van straf. Stel dat een jongen met een steen gooit en zijn zusje of broertje verwondt. Dan kunnen de ouders de overtreder voor de wond laten zorgen. Laat hem bij het gewonde kind gaan

zitten en een natte doek tegen de wond houden. Of laat hem de pleister aanbrengen. Laat hem een beetje „lijden” (zie 1 Kor. 12:26) met het gewonde kind, dan zal hij snel wroeging krijgen over wat hij heeft gedaan.

Kinderen moet aan het verstand gebracht worden dat verkeerd gedrag andere mensen *kwetst*. Ongewenst gedrag is ongewenst omdat alle betrokkenen worden gekwetst, ook degene die zich eraan schuldig maakt.

Bedenk ook dat elke correctie bij de overtreding moet passen en dat kinderen verschillen in temperament en aanleg. Gebruik uw verstand en oordeel en zorg ervoor dat elke bestraffing uit oprechte zorg voor het kind plaatsvindt.

Ouders moeten hun handelen altijd proberen *uit te leggen* aan het kind dat wordt bestraft. Een kind moet leren beseffen *waarom* het wordt bestraft. Het moet de *rechtvaardigheid* van de straf inzien. Straf niet te zwaar voor een klein vergrijp. Straf niet te licht voor een zware overtreding.

De straf voor bijvoorbeeld koppigheid, driftbuien en een verkeerde houding moet zwaarder zijn dan die voor onachtzaamheid of een ongelukje dat niet is veroorzaakt door een verkeerde

houding. En denk erom: straf mag nooit wraak zijn! Wraakzuchtige ouders zijn slechte ouders.

Een verkeerde opvoeding leidt tot slecht aangepaste, ongelukkige en onzekere kinderen. Een goede opvoeding daarentegen werpt vruchten af in de vorm van opgewekte, open, goed aangepaste, gelukkige kinderen. Onthoud dat een goede opvoeding is gebaseerd op de volgende essentiële principes: liefde en genegenheid, het goede ouderlijke voorbeeld, intelligent en weloverwogen onderricht en effectieve, gepaste straf.

Houd evenwel tevens in gedachten dat het ene kind het andere niet is en dat elk kind weer andere behoeften heeft.

5 Aanvaard uw verantwoordelijkheid

Hoeveel ouders van tegenwoordig weten dat God heeft verordend dat de gezinseenheid moet worden geregeerd? Hoeveel mensen weten dat God de man verantwoordelijk houdt voor leiderschap en zorg voor zijn gezin?

Dit man-vader-leiderschap verlaagt op geen enkele wijze de rol van de moeder. Moeders dragen vaak het

grootste deel van de dagelijkse zorg voor het onderricht en de oefening van de kinderen, in het bijzonder wanneer deze klein zijn. Maar God houdt de vaders ervoor verantwoordelijk om erop toe te zien dat het gezin wordt geleid door Gods opvoedkundige richtlijnen.

Als een vader niet lijfelijk aanwezig is door dood, scheiding of achterlating van zijn gezin, moet de moeder dit natuurlijk zo goed mogelijk opvangen. (In deel zeven geven wij richtlijnen voor alleenstaande ouders.)

Gods richtlijnen voor het gezin zijn duidelijk. „Want de man is het hoofd van zijn vrouw, evenals Christus het hoofd is zijner gemeente... Welnu, gelijk de gemeente onderdanig is aan Christus, zo ook de vrouw aan haar man, in alles” (Ef. 5:23-24).

Dit betekent niet dat een vader zijn gezin op een dictatoriale, egoïstische en ondoordachte manier moet leiden. Gods woord gebiedt: „Mannen, hebt uw vrouw [en uw gezin, kunnen wij eraan toevoegen] lief, evenals Christus zijn gemeente heeft liefgehad en Zich voor haar overgegeven heeft” (Ef. 5:25).

Ook Efeze 6:4 benadrukt de ouderlijke verantwoordelijkheden: „En gij, vaders, verbittert uw kinderen niet, maar voedt hen op in de tucht en in de terechtwijzing des Heren.”

De vroege kinderjaren: voorbereiding op het leven

We hebben het gehad over het belang van het gezin, over gezonde kinderen en over goed ouderschap. Nu zullen we het hebben over de vroege kindertijd.

Opvoeden begint bij dat prachtige moment waarop u uw baby voor het eerst in uw armen houdt. Op dat moment begint het opvoedkundige proces dat het kind zal vormen tot wat het in het latere leven zal worden.

Vergis u niet: de eerste maanden en jaren zijn het belangrijkste in het leiden en opvoeden van kinderen. In dit deel leest u hoe u het beste maakt van deze uiterst belangrijke periode.

Spreek tegen uw kind

Spreek vanaf de geboorte tegen uw kind. Vermijd zoveel mogelijk babypraat. Spreek duidelijk. Praat tegen het kind tijdens het knuffelen, het baden, het aankleden, het verschonen. Het is belangrijk voor de ontwikkeling van uw kind dat het het geluid van uw stem hoort en de taal die u spreekt.

Verder is het belangrijk dat u van tijd tot tijd de wieg verplaatst wanneer de baby bij het zien en horen verschillen begint waar te nemen. Het kind raakt dan vertrouwd met verschillende kleuren en vormen.

Tegen de tijd dat uw kind acht à negen maanden oud is, zult u merken dat het enig begrip krijgt van wat u zegt. Moedig dit sprankje begrip aan! Gebruik zorgvuldig gekozen woorden

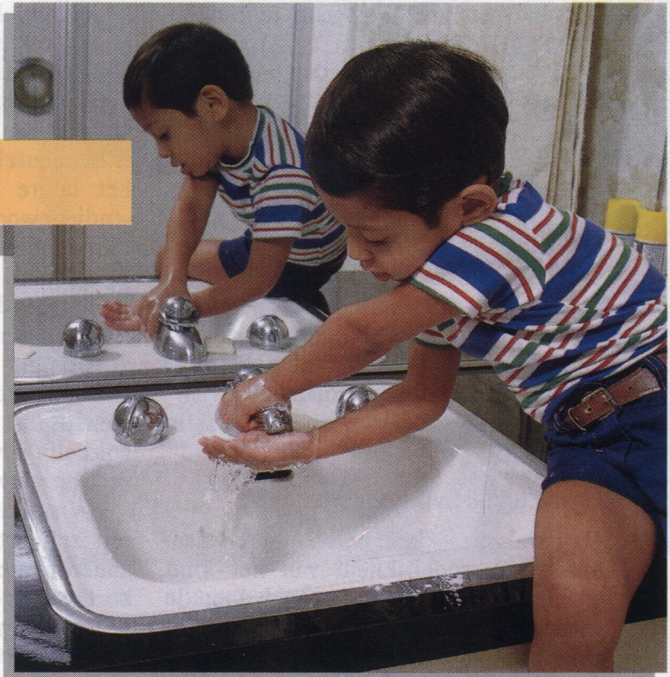
en zinnen — maar spreek normaal.

Gebruik geen babytaal. Dat moet later alleen maar worden afgeleerd. Onthoud dat een kind zal terugvallen op wat het in de vroegste periode heeft geleerd; en verkeerd taalgebruik dat u het eventueel heeft bijgebracht zal later bovenkomen — waardoor het kind zich tegenover klasgenootjes gegeneerd zal voelen.

Aan de andere kant is het verstandig om ook geen taal te gebruiken die boven het begripsniveau van het kind uitgaat. Als u dit doet, zal het kind niet meer opletten en kunnen later op school concentratieproblemen ontstaan.

Kinderen moeten thuis hygiëne leren.

Houd uw eigen grammatica op peil. U bent de eerste onderwijzer van het kind en brengt de taal over waarmee uw kind denkt en zijn of haar ideeën tot uitdrukking brengt. U zult die taal zo volledig en goed mogelijk willen bijbrengen.

Moedig belangstelling aan

Zet uw baby niet te lang achtereen in de box. Dat is misschien wel gemakkelijk, maar het kan zijn of haar nieuwsgierigheid en belangstelling nadelig beïnvloeden — en nieuwsgierigheid

is onontbeerlijk in elk leerproces.

Wanneer uw kind rondkruipt, leert het door contact met de omgeving. Spieren en coördinatie worden ontwikkeld. Gecoördineerde bewegingen in de eerste levensfase spelen een cruciale rol in de ontwikkeling van de hersenen.

hun kind iets te leren. Jonge kinderen zullen hun ouders onvoorwaardelijk geloven. En zij hebben een sterk verlangen om ouders te behagen die oprecht geïnteresseerd zijn in hun leven en enthousiast zijn over hun prestaties. Ouders moeten hun kind leren ge-

lijke ervaringen die ouders en kind tot elkaar brengen. Zulke gedeelde ervaringen zullen het juiste soort zelfvertrouwen bij het kind ontwikkelen — een positief verlangen naar nieuwe kansen en mogelijkheden in plaats van een twijfelende, ontmoedigde houding die samengaat met een minderwaardigheidsgevoel.

Kinderen moeten thuis *hygiëne* leren. Ze moeten leren zich *vriendelijk* te gedragen in het gezelschap van anderen — zowel bij schoolreisjes als bij visite als bij eten buiten de deur. Ze moeten vertrouwen, enthousiasme en een positieve instelling ontwikkelen. Uit hun gedrag moet eerbied voor hun ouders en respect voor oudere mensen in het algemeen blijken.

Ze moeten leren om instructies op te volgen door huishoudelijke karweitjes op te knappen. Op hun niveau moeten ze leren *werken* voor resultaten en leren door te gaan met hun werk tot ze ermee klaar zijn.

Kinderen moeten *kritiek* leren *aanvaarden*. Uw kinderen zullen uw troost nodig hebben als u kritiek op hen hebt, maar ze moeten zich leren aanpassen als ze iets niet goed doen en die kritiek leren verwerken. Uw liefde en bemoediging zullen daarbij helpen.

Als ouders zich op deze gebieden niet genoeg moeite getroosten, zal het kind niet langer luisteren naar de ouders en onderwijzers op school. Het kind zal aanwijzingen gaan negeren en zich aan allerlei situaties slecht aanpassen.

Toon veel interesse

Ouders moeten bijzondere belangstelling tonen in hun kind en al diens interesses. Dit moet oprecht gebeuren — jonge kinderen zien al snel het verschil. Wanneer gevraagd wordt: „Pappa, wil je met me spelen?” dan luidt het vermoeide antwoord maar al te vaak: „Niet nu, ik ben te moe” of „Straks hoor” in de hoop dat de belangstelling van het kind snel door iets anders zal worden getrokken.

Neem de tijd om met uw kind te spelen. Hierdoor laat u merken dat u van het kind houdt en zijn of haar wereld accepteert. Verder kunt u zo regelmatig zien welke vorderingen het kind maakt.

Kinderen moeten bij u in de buurt mogen spelen wanneer u aan het werk bent, zelfs als dit tot onderbrekingen leidt. Onze taak als ouder is het kind te onderrichten. Het beantwoorden

Kinderen moeten bij u in de buurt mogen spelen wanneer u aan het werk bent, zelfs als dit tot onderbrekingen leidt.

Houd gevaarlijke dingen buiten bereik van het kind, maar wees ook niet al te beschermend. Kleine ongelukjes kunnen geen kwaad.

Op bepaalde gebieden moeten voor het welzijn van het kind grenzen worden gesteld. Zeg niet voortdurend „nee”, maar stel vaste grenzen om al op vroege leeftijd zelfdiscipline bij het kind te ontwikkelen.

Onthoud dat kinderen hun ouders op de proef zullen stellen en zo ver zullen gaan als ze de kans krijgen. Maar ze zullen ook autoriteit aanvaarden als hun ouders zich standvastig opstellen.

Karakterontwikkeling

De karaktertrekken, persoonlijke waarden en persoonlijkheid van het kind worden in hoge mate bepaald door de huiselijke omgeving. Ouders zijn de belangrijkste leermeesters — of zouden dit moeten zijn! Vaak wordt echter de karakterontwikkeling overgelaten aan de school, in de hoop dat onderwijzers het kind de discipline en het respect kunnen leren die de ouders het niet konden bijbrengen.

Ouders moeten zich realiseren dat zij in een unieke positie verkeren om

ven en delen. Het kind mag geen speelgoed afpakken van anderen. Het moet leren om niets te pakken dat niet van hem of haar is. Het mag ook geen onwaarheden vertellen.

Het ouderlijk voorbeeld is het belangrijkste element in de karakterontwikkeling van het kind. En karakter is de sleutel tot succes op school en in het latere leven. Karakter en goede studiegewoonten zijn wat alle ouders hun kinderen thuis als eerste moeten bijbrengen.

Een kind moet orde en regelmaat leren. Geen enkel kind hoort op te groeien in een chaotisch huishouden. Een net, ordelijk huishouden met vaste etentijden zal bijdragen tot de ontwikkeling van orde, vertrouwen en zelfvertrouwen in een kind.

Prijzende woorden geven uw kinderen zelfvertrouwen. Spreek tegenover anderen niet laatdunkend over de tekortkomingen en innerlijke gevoelens van uw kinderen. Als een kind weet dat wat het vanuit zijn of haar hart aan u onthult aan anderen wordt doorverteld, zal het kind zich voor u afsluiten. Leg niet de basis voor een generatiekloof. Begin nu al aan loyaliteit binnen het gezin te bouwen.

Gezamenlijke bezigheden — dit hoeven echt geen dure bezigheden te zijn — vormen de tastbare persoon-

van vragen vormt een essentieel onderdeel van deze verantwoordelijkheid.

Wanneer de vragen op een moment komen dat u geen antwoord kunt geven, laat het kind dan even wachten. Dit is een waardevolle training voor school en het latere leven. Hierdoor worden geduld en beheersing ontwikkeld. Verder is het goed omdat het kind de vraag moet onthouden, wat een goede oefening is. Als zulke vragen echter onbeantwoord blijven, hebben we een waardevolle onderwijsmogelijkheid onbenut gelaten.

Kinderen van alle leeftijden vinden er baat bij als zij bij de dagelijkse activiteiten worden betrokken. Boodschappen doen, het tuinhek schilderen, kennissen bezoeken of bloemen planten zijn nuttige ervaringen voor een kind.

Ontwikkeling van persoonlijkheid en taal

Na verloop van tijd zult u merken dat uw kind persoonlijkheid begint te ontwikkelen. Sommige kinderen kunnen al op hun tweede jaar expressieve taal gebruiken. Op deze leeftijd kunnen al samengestelde en complexe zinnen worden gebouwd, al hebben sommige kinderen daar wat meer tijd voor nodig. Een kind van twee heeft een woordenschat van circa 200 woorden, maar in de loop van de volgende drie jaar kan dit oplopen tot 2000. Dit laat zien welke grote en snelle vorderingen gemaakt kunnen worden in deze essentiële kinderjaren.

Help uw kind bij het formuleren van zijn antwoorden. Neem geen genoegen met knikken of aanwijzen. Laat uw kleuter in correcte, volledige zinnen spreken.

Onthoud bij al uw onderricht het volgende: een kind zal proberen aan onze verwachtingen te voldoen. Hebben we geen grote verwachtingen, dan zal het kind niet worden gestimuleerd. Hebben we wel grote verwachtingen, dan zal het kind die proberen te vervullen.

Oefen uw kind op een positieve, warme, liefhebbende manier. U moet uzelf niet zozeer overladen met andere taken dat u ongeduldig wordt. Neem tijd voor ontspanning en plezier. Zorg voor een prettig gezinsleven.

Spelen met uw kind

Spelen is werk voor kinderen! Het is belangrijk voor hun leven en ontwikkeling. Het is van vitaal belang voor

hun groei. Vanaf hun eerste dagen helpt speelgedrag de coördinatie, smaak en persoonlijkheid ontwikkelen. Het karakter wordt in hoge mate gevormd door spelervaringen in de vroegste jeugd.

Door het spel oefenen kinderen levenspatronen. Om te spelen is niet altijd speelgoed nodig. Wanneer u uw kind huishoudelijke karweitjes leert, kan dit net zo leuk en constructief zijn. Als de juiste speelmogelijkheden worden geboden, kan een kind veel van het plezier dat het aan spel beleeft kwijt in wat volwassenen werk noemen.

Niettemin is speelgoed belangrijk. Speelgoed vormt de leermiddelen voor het kind. Het kan worden gebruikt om een sterk en gezond lichaam en een wakkere geest te ontwikkelen. Het kan de persoonlijkheid en de creatieve vaardigheden van een kind helpen ontwikkelen.

Bij het kopen van speelgoed moeten ouders uitzoeken wat geschikt is voor de leeftijd en het temperament van het kind.

In hun eerste levensjaar hebben kinderen veel aan speelgoed dat ze kunnen bekijken, aanraken, vasthou-

Kinderen van 4 en 5 jaar hebben speelgoed nodig dat hun coördinatie en mentale vermogens stimuleert.

den en laten vallen. En ze moeten er veilig op kunnen kauwen. Koop daarom alleen wasbaar, onbreekbaar speelgoed zonder scherpe randen.

Kinderen van één à twee jaar oud houden vaak van speelgoed dat ze uit elkaar kunnen halen en weer in elkaar kunnen zetten, en van speelgoed dat ze voor zich uit kunnen duwen of achter zich aan kunnen trekken. Op deze leeftijd houden ze vaak van ballen, blok-

ken, kleine vliegtuigen, auto's en poppen.

Voor kleuters en kleine kinderen is vooral speelgoed geschikt dat in elkaar gezet kan worden, dat hen kleuren leert onderscheiden en hen leert tellen.

Wanneer het kind ouder wordt wil het graag bladzijden van boeken omslaan en experimenteren met nieuw verworven vaardigheden. Niet-giftige klei en verf, ballen (die coördinatie, timing en behendigheid helpen ontwikkelen) en bouwdozen zijn voor de meeste kinderen geschikt. Als uw kind moeite heeft met het vangen van een bal, gooi dan bijvoorbeeld wasgoed naar uw kind om dit in de wasmand te doen.

Meisjes houden van poppen die kunnen worden aangekleed en uitgekled.

De behendigheid van kinderen van vier en vijf jaar oud vraagt om speelgoed dat hun coördinatie en mentale vaardigheden, snelheid en nauwkeurigheid stimuleert. Treinen, schilder- en bouwdozen, meccano-sets, timmergereedschap en spellen voor buitenshuis

zijn nu geschikt.

Buitenspelen is uitstekend voor gezondheid en coördinatie. Een schommel en een speelbadje (onder toezicht) zijn goed, net als een zandbak met emmer, schep en zeef.

Goede leermiddelen en goed speelgoed vereisen actieve persoonlijke inzet. Dit is van wezenlijk belang voor het hele ontwikkelingspatroon.

Overtuig u ervan dat het speelgoed

veilig en duurzaam is. Enkele punten waar u op zou kunnen letten:

Test poppen uit. Buig en draai het hoofd en de ledematen zoals een kind zou doen. Let op scherpe randen.

Controleer of de ogen en oren van speelgoedbeesten goed vastzitten.

Als speelgoed in een verpakking wordt geleverd, vraag de verkoper dan om een winkelexemplaar dat u goed kunt bekijken.

Wees op uw hoede voor elektrisch speelgoed.

Vraag zekerheid dat de verf op speelgoed niet giftig is.

Gebruik bovenal uw gezonde verstand! Vergeet nooit dat kinderen uw onbetaalbare geschenken van God zijn. Zorg ervoor dat ze veilig en creatief kunnen spelen.

Speelgoed hoeft niet altijd gekocht te worden. Het kan ook gemaakt worden van hout of blikjes met een plastic deksel. Kinderen zijn ook gek op kartonnen dozen — daar kunnen ze mooie bussen of treinen van maken. Creatief speelgoed geeft kinderen het plezier van spelen en de voldoening van leren. Het stimuleert het kind zijn of haar fantasie op creatieve en constructieve manier te gebruiken.

Scharen moeten afgeronde punten hebben, maar wel goed knippen. Dit is het goede moment om kinderen te leren omgaan met scherpe voorwerpen. Dan zal uw kind deze al gauw veilig kunnen hanteren. Als u uw kind potloden geeft, moet u erop letten hoe het die vasthoudt en ermee schrijft.

Uit oude kleren kunt u uw kind stukjes stof laten knippen en die bij elkaar laten passen, dan ziet en voelt het de verschillen.

Verwacht geen perfecte resultaten van het knutselwerk van uw kind. Het gaat nu om de bezigheid zelf, niet om het resultaat.

Zorg ervoor dat uw kind zijn speelgoed opruimt. Dat is de verantwoordelijkheid van elk kind — wie speelgoed heeft, moet ervoor leren zorgen. Als dit niet gebeurt, zal dat de karakterontwikkeling niet ten goede komen.

Bij spelletjes met anderen moet een kind leren dat delen belangrijk is en dat winnen minder belangrijk is dan

sportief spel. Spelletjes bieden een goede gelegenheid om sportief gedrag aan te kweken en te leren hoe teurstellingen moeten worden verwerkt. Een kind moet leren altijd zijn best te doen en vrolijk met anderen mee te doen. En dat moet al vroeg worden geleerd!

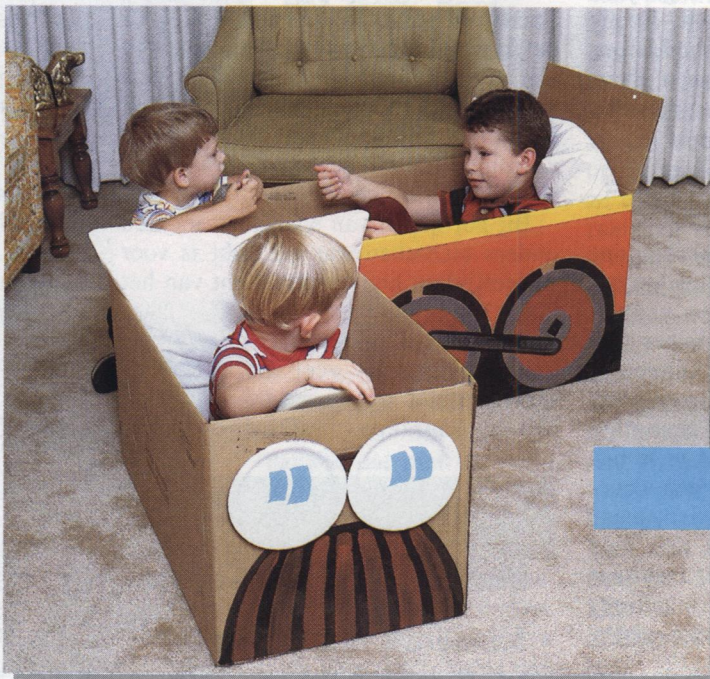
Televisie

Veel jonge kinderen zijn gek op televisie-kijken en brengen een groot deel van hun tijd door voor de beeldbuis. In de eerste vijf jaar van hun leven hebben sommige kinderen al meer tijd

ogen nog verzwakt zijn door het staren naar het beeldscherm (soms gedurende lange tijd zonder zelfs maar te knippen, terwijl de ogen normaal gesproken heen en weer bewegen).

Televisie mag niet het vacuüm vullen dat ontstaat bij verwaarlozing door de ouders. De tv is geen kinderopas. In deze vormende jaren moet met kinderen worden gepraat en naar hen worden geluisterd.

De televisie zelf is echter niet het probleem — mits met mate wordt gekeken. Kijk *samen* naar goede programma's. Ouders kunnen dan hun

Kinderen houden ook van kartonnen dozen; zij maken er treinen en bussen van.

commentaar geven op tekortkomingen en verkeerde handelingen die ook in goede programma's kunnen voorkomen.

voor de tv doorgebracht dan de gemiddelde student gedurende zijn hele studietijd in de collegebanken.

Snel wisselende beelden en de actie van de televisie verminderen het concentratievermogen en de aandacht van kinderen.

Veel kinderen die vaak tv kijken verliezen hun verbeeldingskracht. De elektronische video denkt zo vaak voor hen, dat zij zelf niet meer kunnen denken. (Voordat de televisie bestond konden kinderen zich vermaken met het eenvoudigste speelgoed en een levendige fantasie.)

Kinderen die door de tv zijn „opgevoed”, merken wanneer zij naar school gaan dat zij de lessen niet goed kunnen volgen. Zij willen aangenaam onderhouden worden, en onderwijzers vinden het moeilijk om de aandacht van hun leerlingen voor langere tijd vast te houden. Daarbij kunnen de

Luisteren is belangrijk

Kinderen moeten naar school gaan met de *gewoonte* om al hun aandacht aan de leraar te geven — of aan elke ouder die het woord voert. Vaak is dit echter niet het geval omdat ouders zelf vaak niet het goede voorbeeld geven — waardoor het kind dan al een flinke achterstand heeft met het oog op de toekomst.

Luisteren is een vitale factor in het leerproces. Leer uw kinderen al vroeg luisteren. Daar is inspanning, ijver en zelfdiscipline voor nodig. Maar het toekomstige succes van uw kind hangt ervan af!

Laat uw kind op bepaalde momenten van de dag stilzitten en rustig zijn. Laat hem of haar om te beginnen gedurende ongeveer twee minuten per keer naar u luisteren. Overtuig u ervan dat zijn of haar ogen op u gericht zijn.

Stel dan een vraag over hetgeen u zojuist hebt verteld. Prijs het kind vervolgens door te zeggen dat het goed heeft opgelet. Een ferme omhelzing is op zijn plaats.

Geleidelijk aan zult u door ervaring leren hoeveel uw kind kan opnemen en reproduceren in de vorm van antwoorden. Voeg extra informatie toe als u ziet dat het te gemakkelijk is, waarbij u de kennis en het begrip van het kind steeds verder vergroot. Breid deze luisterperiode tot een aantal minuten uit tegen de tijd dat het kind een jaar of vijf oud is.

Leesmateriaal

Lees uw kind voor als u het leert luisteren! Neem het mee naar de bibliotheek, ook al is het nog maar twee jaar oud. Zo wordt al vroeg een liefde voor boeken bijgebracht.

Kies boeken die de juiste informatie bevatten. Vermijd te veel dierenverhalen en sprookjes, en zorg ervoor dat de onderwerpen aansluiten op de ervaringen en interesses van het kind.

Door boeken zal de woordenschat van uw kind groter worden en zal hij of zij het ritme van woorden en zinnen leren kennen. Synoniemen en antoniemen zullen zijn of haar oor treffen. Zelfstandige en bijvoeglijke naamwoorden zullen aan het geestesoog voorbijtrekken.

Geef uw kind dit in de vorm van poëzie. Poëzie is belangrijk voor de ritmische patronen waar kinderen van houden en voor de spraakontwikkeling (door herhaling van woorden die aanvankelijk misschien moeilijk zijn uit te spreken). Laat uw kinderen woorden uit het hoofd leren. Geheugenwerk draagt bij tot een goede ontwikkeling van de verstandelijke vermogens. Zorg ervoor dat de gekozen woorden een breed scala van feiten en onderwerpen omspannen. Laat uw kind kennismaken met het ritme van de taal in al haar rijkdom en schoonheid.

Laat uw kind zien hoe u zelf leest. Druk u expressief uit tijdens het lezen; maak het verhaal spannend en interessant. Maak gebruik van stembuigingen en klankkleur, maar alles met mate. Overdrijf het niet.

Ga niet verder met het lezen van iets waarvoor uw kind op dat moment geen belangstelling heeft. Hij of zij heeft op dat moment zoveel andere interesses; speel daar op in. De kennis op die gebieden zal daardoor snel toenemen en andere gebieden openen.

Open de wereld voor uw kind — leer, onderricht, voed, bouw voort op de ideeën en interesses die het heeft.

Probeer de wereld te bekijken door de ogen van het kind. Bekijk de knop van een roos, de optorende wolken, de kleine twijgjes aan een boom. Geniet van Gods schepping met uw kind en u zult het een hoop dingen leren „wanneer gij onderweg zijt”.

Overhaast het lezen niet

Wees geen ouder die zijn kind ten koste van alles wil leren lezen! Ouders leggen hier vaak grote nadruk op terwijl ze ander, *veel belangrijker werk in de kleuterperiode* over het hoofd zien. Kinderen kunnen vaak al „lezen” voordat ze naar school gaan, maar hebben een slecht begrip en kunnen verder weinig. Ze hebben woorden leren kennen, maar zonder de diepere betekenis te begrijpen waarvoor ontwikkeling en ervaring nodig zijn.

Voor sommige ouders zijn andere belangrijke gebieden niet zo voor de hand liggend en „tastbaar” als lezen, waardoor die over het hoofd worden gezien. Dit zijn de belangrijke gebieden van de karakterontwikkeling waarover we het al hebben gehad. Die vormen de basis waarop al het andere komt te rusten.

Kinderen kunnen al op zeer jonge leeftijd leren lezen, maar dat is niet nodig. Als uw kind belangstelling toont voor lezen voordat het naar school gaat, maak het dan vertrouwd met de bekende woorden om ons heen, zoals „STOP”, „TELEFOON”, enz. Laat uw kind op een natuurlijke manier allerlei woorden aanwijzen tijdens het wandelen of rijden. Hij of zij zal veel plezier beleven aan het herkennen ervan! Zoek boeken uit waar deze woorden in voorkomen. Het is voor een kind veel gemakkelijker om bekende ideeën te begrijpen dan een boek te lezen waarvoor weinig interesse bestaat.

Laat uw kind u een verhaaltje vertellen. Schrijf in *grote, donkere letters* op wat hij of zij vertelt. Zo kunt u zelf een boek maken op *grote* vellen papier. Prijs het kind voor alle woorden die het herkent.

Als u een boek voor uw kind gaat kopen, maak daar dan een hele belevenis van. Koop één boek tegelijk. Met deze aansporing zal een kind niet alleen plezier beleven aan het lezen, maar misschien ook willen leren schrijven.

Schrijfonderricht vóór de schooltijd

Schrijven vereist een enorme coördinatie. Deze kan worden ontwikkeld door het plukken van bessen, het opvouwen van servetten, het uitzoeken van papa's schroeven en moeren, het boetsen met klei of het kneden van deeg bij moeder in de keuken.

Geef uw kind de gelegenheid om *veel* te knippen en te plakken. Knip plaatjes uit en plak ze op onderwerp in een schrift.

Plak een afbeelding op een stuk karton en knip dit in stukken — zo maakt u snel een legpuzzel.

Al deze activiteiten ontwikkelen kracht in handjes en vingers. Dit is de basis voor een goede schrijfvaardigheid.

Als uw kind er sterk de voorkeur aan geeft zijn of haar linkerhand te gebruiken, maak daar dan geen punt van.

Leer uw kind om niet te schrijven in boeken waarin niet behoort te worden geschreven.

Rekenen

De kinderjaren vormen een unieke gelegenheid om kinderen de basisprincipes van het rekenen bij te brengen. Laat uw kind uitmeten hoe vaak bepaalde voorwerpen op een stoel passen, hoeveel stappen het is naar een bepaalde plaats. Laat uw kind de tafel dekken en de benodigde lepels, vorken, messen en borden tellen.

Maak een klok met cijfers die het kind opzoekt in tijdschriften. Laat uw kind eikels, denappels, steentjes, zand, schelpen enz. verzamelen en deze tegen elkaar afwegen op een weegschaal.

Laat uw kind tijdens het boodschappen doen uitkijken naar ronde en ovale vruchten en groenten, of naar rechthoekige pakjes. Leer hem of haar het juiste gebruik van geld, vooral dat van kwartjes, dubbeltjes en stuivers.

Muziek

Geef uw kind gelegenheid om bekend te raken met muziek. Laat hem of haar vanaf de vroegste jeugd kennismaken met allerlei soorten muziek in huis.

Speel opnamen van zowel klassieke muziek als kindermuziek af, en vergeet ook de muziek van andere volken en culturen niet. Zoek muziek uit die inspirerend, vredig, opwekkend, vrolijk, of zelfs triest klinkt. Zet bij speciale maaltijden achtergrondmuziek op.

Wijs de instrumenten van het orkest aan.

Laat uw kind muziek maken. Laat hem of haar zingen, dansen, springen en marcheren op de maat, waardoor ook het verschil tussen links en rechts wordt aangeleerd. Door ritmische activiteiten doet een kind coördinatie, zelfvertrouwen, sociale vaardigheden en kennis op. Muziek helpt discipline en creatieve vermogens te ontwikkelen.

Zorg ervoor dat u de muzikale pogingen van uw kind op geen enkele manier belachelijk maakt of ontmoedigt. Stimuleer en help het kind. Maak plezier met muziek. Geniet ervan zoals God het heeft bedoeld.

De belangrijke eerste dag op school

Als uw kind de leeftijd krijgt om naar school te gaan, bereid hem of haar dan goed voor op die belangrijke eerste dag. Zie erop toe dat het met andere kinderen speelt en luistert naar andere volwassenen die autoriteit hebben.

Spreek positief over de school van uw kind. Laat het uitkomen als een plezierige ervaring — een plaats waar hij of zij nieuwe vriendjes zal ontmoeten, nieuwe uitdagingen tegenkomt, een prettige tijd zal hebben. Neem uw kind ook een keer mee naar de school voordat u het inschrijft.

Wanneer uw kind op de eerste dag, en alle navolgende dagen, naar binnen gaat zonder u, moet hij of zij de onderwijzer goedemorgen wensen, zijn of haar lunchpakketje opbergen, op ordelijke wijze naar de bank gaan en wachten tot de les begint.

Wanneer de leraar spreekt moet een kind direct opletten, niet wanneer het hem of haar uitkomt! Het moet niet heftig met zijn hand zwaaien als het een vraag wil stellen of beantwoorden. Het moet geleerd hebben zijn brood binnen een half uur op te eten en daarbij netjes te blijven zitten. Het moet hebben geleerd zelfstandig naar het toilet te gaan en niet bang te zijn de onderwijzer te vragen naar het toilet te mogen gaan als dat nodig is.

Eventuele vragen en opmerkingen die u hebt, dienen rechtstreeks aan de onderwijzer te worden gericht, niet via uw kind. Zo zult u de basis leggen voor een goede toekomstige relatie met de school.

Houd de onderwijzer hoog in de ogen van uw kind. Als u dat niet doet, gaat dit in tegen de principes die u uw kind al heeft bijgebracht. Wanneer u met school samenwerkt, wordt er snel en regelmatig vooruitgang geboekt.

Haal uw kind op tijd af van school om zijn of haar vertrouwen te vergroten.

Door aan de basis van alle kennis Gods principes te plaatsen, zal uw kind nu het begin van een grote zegening krijgen die elke dag zal groeien. Hij of zij zal bij iedereen in de smaak vallen die met uw gezin in contact komt, waarbij uw training, en, bij uitbreiding, Gods waarheid zal worden weerspiegeld, want: „Reeds een knaap [kind] laat zich door zijn handelingen kennen, of zijn doen zuiver is en recht” (Spr. 20:11).

De veronachtzaamde jaren

Waarom zou het opvoeden van kinderen de meest onbegrepen zaak zijn bij veel ouders van tegenwoordig?

Wij pakken hier het verhaal op bij de eerste schooljaren.

Zijn de jaren voorafgaand aan de schooltijd enorm belangrijk voor de ontwikkeling van een kind, dit geldt evenzeer voor de eerste schooljaren zelf, d.w.z. de leeftijd van zes tot twaalf jaar. Dit zijn de jaren voor de periode vol spanningen van de puberteit, wanneer kinderen hun transformatie van kind tot volwassene beginnen.

Op deze leeftijd zijn kinderen nog jong en plooibaar. In deze tijd zet u hen als ouder op de weg naar succes of mislukking.

Wanneer kinderen de tienerleeftijd hebben bereikt, wordt het veel moeilijker om al gevestigde gedragspatronen nog te veranderen. Door uw kinderen de juiste gewoonten bij te brengen voordat het tieners en jonge volwassenen worden, maakt u het hun — en uzelf — makkelijker voor later.

Het is nooit te laat om te beginnen

Als u de opvoeding van uw kind tot op dit punt hebt verwaarloosd, is het nu absoluut tijd om ermee te beginnen! U draagt een grote verantwoordelijkheid.

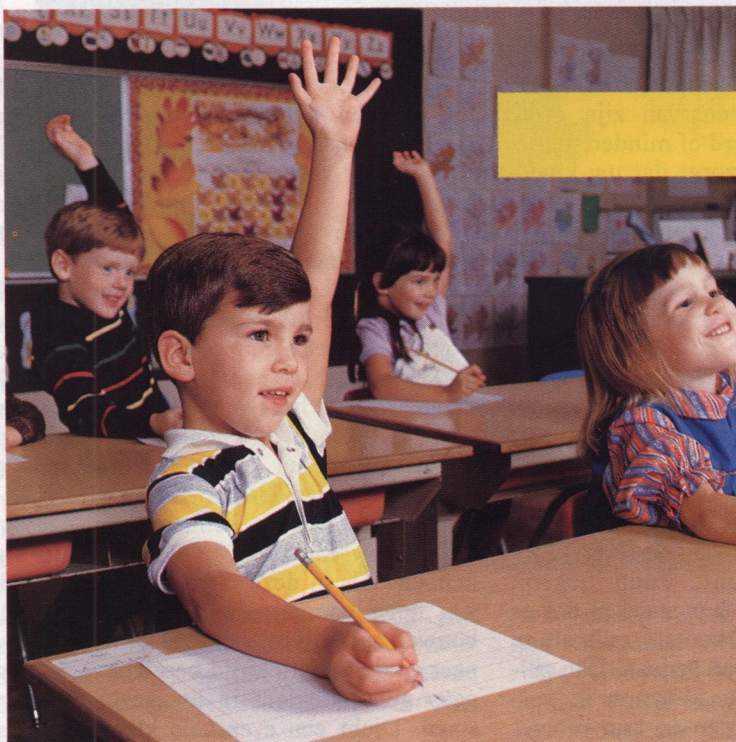
In dit hoofdstuk zullen wij bekijken welke punten belangrijk zijn in de opvoeding tijdens de jaren voor de puber-

teit en laten zien hoe deze algemene principes op maat voor deze leeftijdsgroep kunnen worden gesneden. Wij zullen daarbij aandacht schenken aan communicatie, algemene vorming, seksuele voorlichting en karakterontwikkeling.

Het belangrijkste punt in de opvoe-

„Niemand luistert”. „Niemand begrijpt me”. „Niemand geeft om mij”. Dit zijn de overheersende gevoelens bij veel kinderen en tieners van tegenwoordig. Zulke gevoelens kunnen een grote barrière vormen bij de opvoeding van een kind.

Ouders moeten een atmosfeer van

Help hen bij het ontwikkelen van de juiste houding tegenover leren. Wees enthousiast over hun huiswerk en prestaties op school.

ding van kinderen van *elke* leeftijdsgroep is waarschijnlijk *communicatie*. De behoefte aan goede communicatie kan niet vaak genoeg worden benadrukt!

openheid en toegankelijkheid scheppen. Kinderen moeten niet bang zijn om naar u als ouder toe te komen.

Maak contact met uw kinderen. Laat dit contact niet in het gedrang

komen door uw werk, andere bezigheden, interesses of andere zaken. Dit gebeurt namelijk maar al te vaak — met rampzalige gevolgen!

Communicatie moet tweerichtingsverkeer zijn. Vaak praten ouders wel tegen hun kinderen, maar niet met

eens zijn over wat het beste voor hen is, maar als u naar hen luistert en hun standpunt oprecht in overweging neemt, zullen ze beseffen dat u rechtvaardig bent geweest.

Help hen te begrijpen waarom iets verkeerd of ongewenst is. Volsta niet

teit van het onderwijs. De basis voor succes op school wordt in de vroegste kinderjaren gelegd. Als in die periode de juiste leiding wordt gegeven, zullen de daaropvolgende jaren veel productiever zijn en veel meer beloningen meebrengen.

Breng uw kinderen een drang naar kennis bij. Help hen bij het ontwikkelen van de juiste houding tegenover leren. Wees enthousiast over hun huiswerk en prestaties op school. Toon belangstelling voor hun vorderingen.

Onderhoud contact met de onderwijzer. Bespreek van tijd tot tijd de vorderingen die uw kinderen maken. Luister naar de onderwijzer en neem zijn raad ter harte. Help uw kinderen als er probleemgebieden zijn die extra aandacht vragen. Leg u er niet bij neer dat uw kind net genoeg doet om mee te komen op school. Toon uw zorg. U zult er op tal van manieren voor worden beloond.

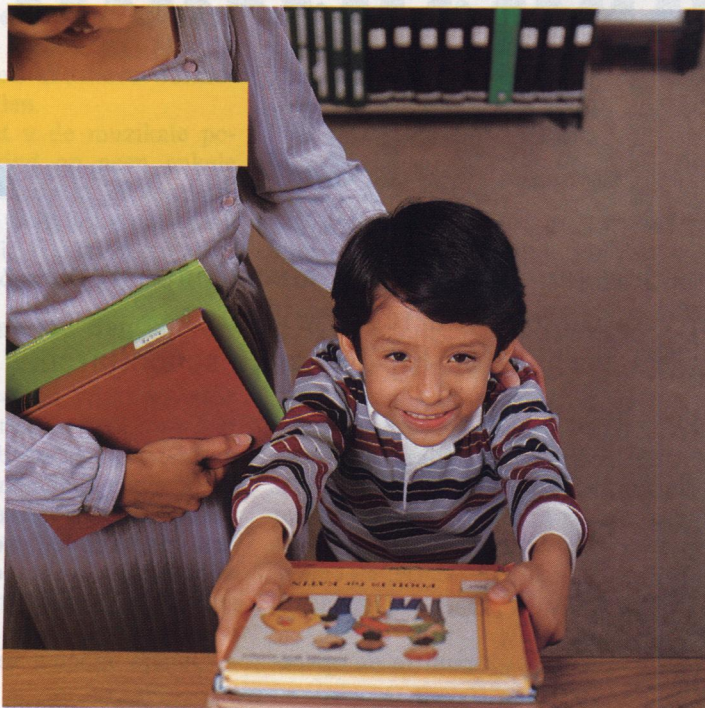
Vergeet ook niet dat de vorming van uw zoon of dochter niet begint en eindigt met de schooldag. Vorming is een continu proces. Alle uren tussen het opstaan en het naar bed gaan tellen mee. Er zijn tal van manieren om dit voortdurende leerproces te stimuleren. Een van de belangrijkste taken van een ouder is die van *leraar!*

Breng uw kinderen liefde voor boeken en lezen bij. Neem hen regelmatig mee naar de bibliotheek bij u in de buurt. Help hen bij het uitzoeken van interessante en informatieve boeken op allerlei gebied. Neem deze boeken samen met hen door als daar tijd voor is.

Creëer een sfeer van dynamische belangstelling voor de grote wereld om ons heen. Moedig hen aan er meer over te willen weten — over mensen, landen, dieren, geschiedenis, enzovoort. Lees samen met hen. Geef het goede voorbeeld door hun te laten zien dat u ook leest.

Ook televisie kan een geschikt leer-middel zijn, mits het verstandig wordt gebruikt. Wanneer u samen met uw kinderen naar educatieve en informatieve programma's kijkt, kan dat een visuele dimensie aan het leren toevoegen. Zorg er echter voor dat uw kinderen geen televisie-slaven worden. Er is niets slechts aan het af en toe kijken naar een ontspanningsprogramma, zolang u tegen verkeerde invloeden waakt. Wijs op verkeerde waarden en handelingen op televisie. Bespreek wat er in het programma gebeurt. Bedenk dat televisie geen *recht* is, maar een *voorrecht*.

Breng uw kinderen liefde voor boeken en lezen bij. Help hen bij het uitzoeken van interessante en informatieve boeken.

hen. Uw kinderen hebben hun eigen ideeën, plannen, dromen en verwachtingen. Sommige daarvan zijn goed. Andere zijn verkeerd of minder wenselijk. Als u ervoor zorgt dat uw kinderen met hun gedachten bij u komen, zult u hen daarin kunnen leiden en adviseren en vaak problemen kunnen voorkomen.

Zeg eens eerlijk: komen uw kinderen bij u om raad? Zo niet, dan wordt het tijd om meer met hen te gaan praten. Stel vragen over school, hun vrienden, hun interesses, en informeer naar problemen die ze misschien hebben. Doe dit niet op opdringerige toon, maar in een atmosfeer van oprechte belangstelling en zorg. Laat zien dat u geïnteresseerd bent. Toon begrip. Wees eerlijk. Laat hun merken dat ze altijd bij u kunnen komen, zelfs als ze iets verkeerd hebben gedaan. Dan zullen uw kinderen u al gauw in vertrouwen willen nemen en hun problemen, vreugde en verdriet met u willen delen.

Luistert u wel echt naar de standpunten van uw kinderen? Sluit u niet af voor hun denkbeelden. Jongeren zullen het niet altijd met hun ouders

met „nee!” Neem de tijd om hen te onderrichten. Als ze hebben besloten iets te doen wat minder goed is, laat hen dan een les leren. Maak u er niet van af met een „Ik had het je toch gezegd”.

Houd van tijd tot tijd een gesprek waar het gehele gezin aan deelneemt. Laat bij zulke gelegenheden alle gezinsleden hun zegje doen en/of suggesties aandragen voor veranderingen die misschien nodig zijn op diverse gebieden van het gezinsleven. Dit is een uitstekende gelegenheid om uw kinderen te leren kennen en erachter te komen hoe ze denken. En uw kinderen kunnen u leren kennen.

Leer uw kinderen op deze leeftijd kennen. Als in deze jaren een patroon van open communicatie wordt opgebouwd, zult u veel beter af zijn wanneer ze de tienerleeftijd bereiken. Laat geen generatiekloof in uw gezin ontstaan. Dicht een eventuele kloof door communicatie.

Vorming van de hele persoon

Een van de meest tragische ontwikkelingen van onze tijd is de tamelijk algemene achteruitgang van de kwali-

Gezinsuitstapjes kunnen eveneens van opvoedkundige waarde zijn. Neem uw kinderen mee naar musea in uw omgeving. Musea zijn heel boeiend voor jonge mensen. Ook een planetarium kan heel interessant zijn. Hierdoor worden nieuwe perspectieven geopend op het heelal en de wereld waarin we leven. Ook uitstapjes naar historische plaatsen of natuurmonumenten kunnen waardevolle leerervaringen opleveren. Zulke ervaringen op jonge leeftijd maken grote indruk. Uw kinderen hebben behoefte aan zulke gezinsactiviteiten.

Hoe meer een kind weet, hoe meer het zal willen weten. Een van de belangrijkste dingen die u in deze jaren voor uw kind kunt doen, is het te helpen een leergierige geest te ontwikkelen.

Seksuele voorlichting

In de jaren voor de puberteit zult u onvermijdelijk vragen over seks krijgen. Kinderen van deze leeftijd willen eenvoudige antwoorden op hun vragen horen — en ze zullen er hoe dan ook achterkomen!

Ouders weten vaak niet hoe ze hun kinderen deze zaken moeten vertellen. Ze voelen zich gegeneerd als hun kinderen met vragen over seks komen. Ze voelen zich ongemakkelijk. Ze zoeken naar woorden. Of ze veranderen snel van onderwerp. Veel kinderen moeten er dus zelf „achterkomen” en de zaken zelf combineren. Vaak moeten ze het op straat oppikken, meestal van klasgenoten, in de vorm van vieze moppen of tijdschriften.

Laat dit uw kind niet overkomen! U moet uw kind op jonge leeftijd al een aantal dingen vertellen over de geboorte, het verzorgen van kinderen en over seks, voordat hij of zij het uit slecht geïnformeerde bronnen hoort. Geef uw kind bij de eerste gelegenheid *in stappen* voorlichting over seks en geboorte voordat andere invloeden hun kracht doen gelden. Laat uw kind niet voorlichten door andere kinderen!

Hoe gaat u te werk? Zorg om te beginnen dat u zelf genoeg op de hoogte bent om op hun vragen eenvoudige maar correcte en nauwkeurige antwoorden te kunnen geven. Het is vaak verbazingwekkend hoe veel feiten ouders niet weten over het menselijk lichaam en het voortplantingsproces.

Schep een atmosfeer van open communicatie. Beantwoord alle vragen openhartig en op het begripsniveau van

het kind. Wees niet bang dat uw kinderen zich gegeneerd of bang gaan voelen door openhartige antwoorden die op overdachte wijze worden gepresenteerd. De gêne en het ongemakkelijke gevoel komen meestal alleen voor bij de ouders!

Wacht niet tot uw kinderen met vragen over seks komen. Vrijwel alle kinderen willen het weten, maar sommigen zijn te verlegen om het te vragen. Als ze geen vragen stellen, neem dan niet automatisch aan dat ze geen belangstelling hebben of te jong zijn om al met het onderwerp te kunnen omgaan. Neem zelf het initiatief en licht hun voor als ze jong zijn, voordat zich door invloeden van buitenaf een verkeerde houding ontwikkelt.

Zorg ervoor dat de menselijke seksualiteit niet met gevoelens van schuld en schaamte in verband wordt gebracht. Laat uw kinderen weten dat seks heilig en gezond is. Breng hun niet — bewust of onbewust — een negatief beeld van het andere geslacht bij. Wat u zelf ook voelt, breng uw

Onderwijs uw kinderen over de geboorte, het verzorgen van baby's en over seks voordat zij het uit andere bronnen horen.

kind geen verkeerde houding bij. Breng de juiste gezonde en verantwoordelijke, op de Bijbel gebaseerde opvattingen over seks op uw kinderen over.

Enkele zorgvuldig uitgekozen boeken kunnen nuttig zijn. Bekijk samen met uw kinderen een eenvoudig voorlichtingsboek. Foto's en afbeeldingen maken vaak duidelijk wat niet altijd in woorden is uit te drukken.

In de afgelopen decennia is er nogal wat onenigheid geweest over seksuele voorlichting op school. Als deze voorlichting eerst thuis wordt gegeven, is de uitwerking daarvan sterker dan de eventuele negatieve aspecten van de benadering op school. Wanneer de menselijke seksualiteit op school wordt behandeld, kan uw kind die informatie bekijken met de ogen die al zijn geoefend om volgens het bijbelse waardensysteem goed en kwaad te onderscheiden.

Houd ook in gedachten dat een kind een groot deel van het begrip van seks en liefde binnen het huwelijk ontleent aan het gadeslaan van de relatie tussen u en uw partner. Als u niet teder met elkaar omgaat — als uw kind nooit ziet dat u elkaar omarmt of kust — bestaat de kans dat hij of zij zich zal ontwikkelen tot een gesloten volwassene zonder tederheid. Geef daarom het goede voorbeeld. Wanneer seks op de juiste wijze wordt benaderd, zullen uw kinderen opgroeien tot volwassenen die op ver-

standige en verantwoorde wijze met hun seksualiteit weten om te gaan.

De jaren voor de puberteit zijn ook de tijd waarin aandacht moet worden geschonken aan het ontwikkelen van de juiste opvattingen over het man- of vrouw-zijn, opvattingen die uw kinderen nog steeds met zich mee zullen dragen als ze volwassen zijn.

Een duidelijk voorbeeld is waarschijnlijk het belangrijkste bij zulk on-

derricht. Jonge mensen hebben iemand nodig die ze kunnen navolgen. Als ouders de juiste voorbeelden van mannelijkheid en vrouwelijkheid geven is de slag al half gewonnen.

Als een vader zijn dochter met respect behandelt als een jonge vrouw — door de deur voor haar open te doen, haar privacy te respecteren en haar met liefde en genegenheid te behandelen — zal dit het soort gedrag zijn waar ze naar uitkijkt en dat ze later van een man zal verwachten. Als haar vader tegenover haar geen liefde, vaderlijke genegenheid en zorg toont, zal zij geen standaard hebben waaraan zij correct mannelijk gedrag kan afmeten.

Ook een moeder dient de juiste vrouwelijke karaktertrekken aan haar zoon te laten zien, karaktertrekken die ze graag zou zien bij haar toekomstige schoondochter. Jonge mannen voelen zich vaak aangetrokken tot vrouwen die hen herinneren aan hun moeder van wie ze veel houden en voor wie ze bewondering hebben. Als een moeder niet het juiste vrouwelijke voorbeeld geeft, kan haar zoon later problemen krijgen bij het kiezen van een geschikte partner.

Bij eenoudergezinnen is het belangrijk dat de kinderen — ongeacht of het jongens of meisjes zijn — in contact komen met volwassenen van het geslacht van de ontbrekende ouder, volwassenen die het juiste voorbeeld van mannelijkheid of vrouwelijkheid aan de kinderen kunnen geven. Dit kunnen familieleden, kennissen, collega's, buren, enzovoort zijn. Alleenstaande ouders mogen dit belangrijke aspect bij de opvoeding van hun kinderen niet verwaarlozen.

Een meisje moet begrijpen wat zij is en welk potentieel zij heeft als vrouw. Ze moet leren haar vrouwelijke kenmerken te laten uitkomen, kenmerken als deugdzaamheid, vlijt, zorgzaamheid voor anderen, begrip en behulpzaamheid. Ze moet leren zich in alle gevallen als een vrouw te gedragen.

Onderricht in etiquette en goede manieren is belangrijk. Als slordigheid of gemaaktheid in de jeugd wordt toegestaan, zal het moeilijk zijn om later met die slechte gewoonte te breken. Begin al vroeg met het geven van het goede voorbeeld! Vorm uw dochter nu tot een vrouw met persoonlijkheid en charme.

Praktische vaardigheden als koken, naaien en schoonmaken kunnen ook al vanaf de eerste schooljaren geleerd

worden. Wacht niet tot de middelbare school. Geef uw dochter een voor-sprong door haar al in een vroeg stadium thuis het huishouden bij te brengen!

Op deze leeftijd moet ook al aandacht worden besteed aan een goede uiterlijke verzorging. Moeders moeten de tijd nemen om hun dochters goede haarverzorging, kleedgewoonten en persoonlijke hygiëne bij te brengen. Het belang van goede eetgewoonten en voldoende lichaamsbeweging moet in deze jonge jaren al worden bijgebracht. Uw kinderen zullen u er later dankbaar voor zijn!

Uw dochters zijn de vrouwen en moeders van morgen. Zij zullen het voorbeeld voor uw kleinkinderen zijn. Doe daarom uw best om hun — en toekomstige generaties — een goede start te geven!

Een jongen moet begrijpen dat hij is voorbestemd om man te worden. Tegenwoordig ziet men veel te veel tieners en jonge mannen die slungels zonder conditie zijn, met bleke gezichten en een ingevallen borstkas. Dat is niet nodig!

Jongens moeten worden aangemoedigd om moed en kracht te ontwikkelen, om lichamelijk fit te zijn. Evenals meisjes moeten zij gestimuleerd worden deel te nemen aan sporten en atletiekprogramma's om in vorm te komen en te blijven. Basketbal, tennis, voetbal, softbal, volleybal, zwemmen, joggen — mogelijkheden in overvloed. Zulke fysieke activiteiten ontwikkelen kracht, coördinatie en geestelijke alertheid.

Jongens moeten ook de gelegenheid krijgen om te werken. Ze moeten leren zich consciëntieus en met volharding te wijden aan een taak die ze krijgen opgedragen, en daar plezier in te hebben. Hard werken is een eigenschap die bij veel jonge mensen steeds minder voorkomt, maar van groot belang is voor toekomstig succes als volwassene.

Verder moeten jongens ook etiquette en goede manieren leren. Goede omgangsvormen en een goed verzorgd uiterlijk zijn van wezenlijk belang. Moeders moeten hun zonen orde en netheid bijbrengen. Als een moeder voortdurend de rommel van haar zoon opruimt, zal hij nooit leren netjes op zijn spullen te zijn. Leer hem zijn eigen kleren op te hangen en zijn kamer opgeruimd te houden.

Zowel jongens als meisjes moeten de kans krijgen goede muziek te leren

waarderen. Tegenwoordig vult muziek een groot deel van elk kinderleven. Kinderen moeten worden aangemoedigd hun muzikale talenten te ontwikkelen, zowel op vocaal als op instrumentaal gebied.

Tenslotte is het nuttig het ouderlijk voorbeeld aan te vullen met bijbelse voorbeelden. Lees uw kinderen verhalen voor over echte mannen en vrouwen uit de Bijbel. Bespreek met hen waarom deze mannen en vrouwen voorbeelden waren van werkelijke mannelijkheid en vrouwelijkheid. En lees hun ook de slechte voorbeelden voor, en leg uit waarom die mannen en vrouwen niet slaagden in het leven.

Ontwikkeling van karakter en moraal

Het ouderlijk huis is een onmisbare factor bij het ontwikkelen van een goed karakter en goede morele opvattingen. U kunt een grote invloed hebben op de wijze waarop uw kinderen hun leven zullen inrichten nadat ze het ouderlijk huis hebben verlaten!

Kinderen hebben richtlijnen nodig. Veel jonge kinderen verlangen oprecht hulp van hun ouders. Dat geeft hun een gevoel van geborgenheid. Ze weten dat u om hen geeft als u hun richtlijnen geeft. Maak uw kinderen duidelijk hoe u verwacht dat zij zich gedragen. Geef hun duidelijke gedragsregels.

Wanneer het erom gaat uw kinderen karakter en fatsoen bij te brengen, bedenken dan nog eens dat het goede voorbeeld van het grootste belang is. Uw daden zeggen meer dan uw woorden. Liegt u, speelt u vals, vloekt u, houdt u er een dubbele moraal op na, roddelt u of klaagt u? Uw kinderen zullen het zien! Hoe kan een ouder geloofwaardig bij zijn kinderen overkomen als hij niet zijn eigen adviezen opvolgt?

Ook andere krachten proberen echter het karakter van uw kinderen te vormen. Televisie, radio, muziek, het zijn allemaal invloedrijke krachten. Elk mogelijk negatief gevolg van deze krachten moet worden voorkomen! Daar is veel tijd en energie voor nodig, maar het resultaat is de moeite waard.

Leer uw kinderen u te respecteren, evenals hun onderwijzers, oudere mensen in het algemeen, de wetten van het land en de rechten van anderen. Zorg er ook voor zelf een leven te leiden waarmee u hun respect en eerbied verdient.

Breng uw kinderen de juiste waarden bij en leer hun die in praktijk te

brengen! Licht de positieve en negatieve gevolgen van goede en verkeerde handelingen toe, in een taal die uw kind begrijpt. Schets een duidelijk beeld. Verklaar de kwalijke gevolgen van roken, liegen, druggebruik, te veel televisie, slechte muziek, verkeerde vrienden, luiheid, zelfmedelijden, onverantwoordelijkheid, enzovoort. Leer uw zoon of dochter beseffen *waarom* bepaalde handelingen en gedragingen verkeerd en schadelijk zijn.

Ouders moeten hun kinderen leren dat er absolute, levende, geestelijke wetten zijn die alle leven regeren, en dat er op overtreding van deze wetten straffen staan. Leer uw kinderen te gehoorzamen aan God en zijn wetten. Leer hun de Tien Geboden. Leg uit hoe die van toepassing zijn op het dagelijks leven, op situaties die uw kind elke dag tegenkomt. In deze grote levenswetten is de weg van geven vervat, de weg van onbaatzuchtige zorgzaamheid voor de medemensen en van eerbied voor God.

Bijbelstudie zou een onderdeel van de dagelijkse bezigheden van elk gezin moeten vormen. Benadruk de principes die u uw kinderen bijbrengt met voorbeelden uit de Bijbel. Geef hun voorbeelden van goed gedrag, verklaar waarom God met dit gedrag blij was en wijs op de zegeningen die uit zulk gedrag voortkwamen. Laat ook de gevolgen van verkeerd gedrag zien aan de hand van voorbeelden uit de Bijbel.

Als ouder moet u zich bewust zijn van de tijd waarin u leeft. Leef niet in een droomwereld. Denk niet dat alles hetzelfde is als in de tijd dat u klein was. We leven in een snel veranderende wereld, een wereld die heel anders is dan die waarin u opgroeide. Kinderen hebben een natuurlijk verlangen om zich aan te passen, om te doen wat hun vrienden doen. Als ouder moet u op de hoogte zijn

met wat jongeren bezighoudt en interesseert. Praat met uw kinderen; praat met andere ouders; spreek met leraren; lees kranten en tijdschriften. Houd uw vinger aan de pols van de wereld. Als u de invloeden die op uw kind inwerken niet begrijpt, kunt u daar wellicht ook niet op de juiste wijze op reageren.

Let erop of zich verkeerde opvattingen bij uw kinderen ontwikkelen. Wees op uw hoede voor kwaadheid, egoïsme, oneerlijkheid, opstandigheid, enzovoort. Vraag uw kinderen waarom ze zo denken. Leer hun begrijpen waarom zulke opvattingen schadelijk zijn voor henzelf en voor anderen. Leer hun hoe ze moeten reageren op diverse situaties en waarom die reacties uiteindelijk het beste voor hen zijn.

Stimuleer tegelijkertijd ook de juiste opvattingen inzake liefde, geven, delen, begrip, gehoorzaamheid en vergevensgezindheid. Toon uw genoeg en waardering als zij verantwoordelijk handelen.

Natuurlijk zal het van tijd tot tijd nodig zijn om verkeerd gedrag te bestraffen. Als dit zo is, treed dan op met wijsheid, liefde, genegenheid, genade — en met doortastendheid. Wees duidelijk betreffende dingen die verkeerd zijn. Wees geen ouder die alles toestaat. Straf uw kinderen op een liefhebbende manier. Help hen beseffen waarom ze verkeerd hebben gehandeld en waarom een bestraffing nodig is.

Gebruik uw oordeel om te bepalen welke soort correctie op zijn plaats is. Vaak is het intrekken van een voorrecht gedurende een bepaalde periode een effectieve strafmaatregel. Wanneer een lijfstraf wordt toegediend, mag die *nooit* tot verwondingen bij het kind leiden. Het te hard slaan van kinderen veroorzaakt blijvende lichamelijke en — wat nog belangrijker is — emotionele schade.

Elke correctie moet zijn afgestemd op de overtreding. Gebruik wijsheid

bij het straffen. Bedenk dat kinderen geen volwassenen zijn en men dus ook niet mag verwachten dat zij zich helemaal als volwassenen gedragen als ze jong zijn. Wees realistisch. Straf niet te zwaar. Zoek naar de juiste balans. Straf in liefde, niet in woede. Als u uw gevoelens niet onder controle hebt, wacht dan met straffen tot u afgekoeld bent. Laat uw emoties uw oordeel niet verduisteren.

Bedenk ook dat genade soms even effectief kan zijn als straf om een les bij te brengen. Als u zich vergevend opstelt („Ik zal je *deze* keer geen straf geven, maar . . .”), zal uw kind onder de indruk komen van uw rechtvaardigheid als het het probleem niet helemaal begreep. En zorg ervoor dat u na een bestraffing geen verborgen wrok meer jegens uw kinderen koestert. Laat hun weten dat u hen voor hun welzijn hebt gestraft en dat daarmee de zaak is afgedaan. Geef hun de gelegenheid zich te beteren.

Verder is het heel belangrijk om goed gedrag te belonen. Stimuleren van goed gedrag is even effectief als straffen van verkeerd gedrag. Prijs uw kinderen als daar aanleiding voor is. Laat zien dat u plezier beleeft aan hun behulpzaamheid en consideratie. Zulke beloningen vormen een goede ondersteuning van uw les dat goed gedrag geluk en harmonie brengt. Lof verricht wonderen!

Samenvattend: onthoud dat uw kinderen in de periode voor de puberteit vol energie zijn. Ze zijn nieuwsgierig, plooibaar en bevattelijk voor indrukken. Maak contact met hen. En help hen contact te maken met God, zodat Hij hen zal helpen.

Leer uw kinderen goed kennen en begrijpen. Toon uw kinderen belangstelling en zorgzaamheid. Stimuleer uw kinderen. Leg een stevige basis in deze belangrijke jaren. Uw inspanningen van nu zullen voor eeuwig vruchten afwerpen.

De Tienerjaren

De tienerjaren zijn de periode om de laatste hand aan de relatie ouder-kind te leggen.

„Zonder goede ouders heeft een kind in deze maatschappij weinig kansen”, beweert Joseph N. Sorrentino, kinderrechtser in Californië en schrijver van het boek *The Concrete Cradle*.

Op geen enkele periode van de ontwikkeling van het kind is deze uitspraak meer van toepassing dan op de beslissende en onstuimige tienerjaren! Teenagers hebben een goede en actieve begeleiding nodig van goede, standvastige ouders, willen zij rijpen tot succesvolle volwassenen.

De wereld waarin wij leven is een pulserende hogedrukpan, een voortdurend veranderend en uitdagend, ja zelfs bedreigend, leefklimaat. En tieners worden met deze wereld geconfronteerd in de periode van hun leven die het ongrijpbaarst is — waarin zij pogen vat te krijgen op hun energie en gevoelens, waarin hun persoonlijkheid en gewoonten vaste vorm gaan krijgen.

Waarom frustratie?

Is het dan verwonderlijk dat het pad

van puberteit naar volwassenheid een hindernisbaan wordt genoemd?

Een jongen die onder de problemen van deze wereld gebukt ging, zei het volgende: „Wat heeft het voor zin te proberen iets te leren of iemand te worden? Over een jaar of wat wordt de wereld toch opgeblazen. Waarom zou je niet gewoon van het leven genieten, hoe dan ook, zolang het nog kan?”

Dit schijnt in deze tijd de levenshouding van veel jonge mensen te zijn. Kan men hen dat werkelijk kwalijk nemen?

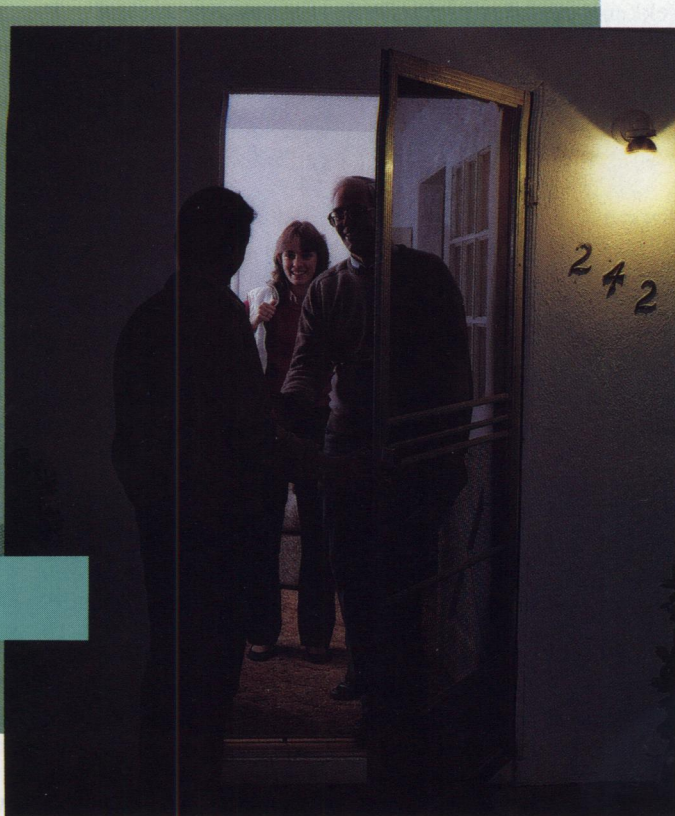
Kan de teenager het helpen dat hij wrok koestert ten aanzien van een wereld vol strijd waaraan hij part noch deel heeft — vol problemen waar hij niet aan heeft meegewerkt — vol teleurstellingen waarvoor hij geen oplossing heeft?

Hij voelt zich bedrogen door zijn ouders, de school

Kinderen hebben iemand nodig om tegenop te kijken — voorbeelden van karaktervastheid en emotioneel evenwicht.

Ouders zijn het belangrijkste voorbeeld bij het ontwikkelen van de juiste instelling en gewoonten.

en de kerk, zodat hij het maar opgeeft en het laat afweten en alleen nog voor het moment leeft, in een vernietigende wirwar van drugs, seks, misdaad en geweld.

Er zijn tientallen — en zelfs honderden — diep persoonlijke redenen waarom jongeren het gezag weerstaan, hun ouders afwijzen en met de politiek op de vuist gaan. Maar de allerbelangrijkste reden is dat zij gewoon geen vrede hebben met de wereld zoals zij is, en in hun hart wensen dat daar verandering in kwam.

Hoop voor de toekomst

De waarheid is dat de Almachtige God spoedig persoonlijk zal ingrijpen om de mensheid te redden en een nieuwe wereld in te luiden van vrede, welvaart en geluk voor iedereen (Micha 4:1-4).

Deze kennis verschaft ons een geweldige hoop — moedigt ons aan de hindernissen in ons leven te nemen en zo goed mogelijk te leven. Zij zet ons ertoe aan Gods levenswijze te leren en te volgen, wat de enige weg naar waar geluk is.

Het zijn deze kennis en motivatie die tenslotte de oplossing moeten geven voor de problemen van de teenagers van vandaag. Maar hoe kunnen ouders nu hun teenagers op een praktische, nuchtere en doeltref-

fende manier helpen?

Bijna iedere ouder wil dat zijn of haar kind slaagt. Het is een van de grootste vreugden dat te zien gebeuren. Iemand zei eens dat dit wellicht de enige beloning is die een ouder voor het opvoeden van zijn kind krijgt. Aan de andere kant is het een van de pijnlijkste ervaringen voor een ouder wanneer een kind het verkeerde pad opgaat.

En laten wij ons niet vergissen: er woedt een strijd tussen u en deze wereld — de inzet daarvan is uw tiener! Bij de geboorte nam deze strijd een aanvang, tussen u — de ouder — en Satan. Wilt u werkelijk dat uw tiener slaagt, dan is nu de tijd gekomen om de beslissende strijd voort te zetten.

Het is een droeve zaak dat veel ouders eenvoudig besluiten deze plicht niet te vervullen. Volgens dr. Amitai Etzioni, socioloog aan de Columbia University, „heeft een toenemend aantal ouders ervan afgezien verantwoordelijkheid te dragen voor het karakter van hun kind”.

En over deze essentiële verantwoordelijkheid gaat het hier: hoe een ouder, uitgaande van de kennis van Gods waarheid en het begrip van de geest in

de mens (waarin de mens verschilt van het dier), in een kind het juiste karakter kan aankweken.

Verontschuldig u niet. Natuurlijk is iedere tiener weer anders en moet er een persoonlijke aanpak zijn, maar er is een aantal ruime principes dat op deze speciale periode van toepassing is — principes die een ouder kunnen helpen een tiener een zo goed mogelijke kans te geven.

Laten wij eens zien welke speciale terreinen van zorg op teenagers van toepassing zijn.

Het versterken van de gezinsrelatie

Het fundament van een gezonde maatschappij is het gezin.

Wanneer een kind God en zijn ouders, broers en zusters liefheeft en respecteert — een diep gevoel van loyaliteit jegens hen koestert — zal het God en zijn familie niet te schande willen brengen

of problemen willen bezorgen. Het zal op zijn gedrag letten, opdat dit geen blaam op God werpt, of op zijn ouders of anderen in het gezin. Het zal doen wat de leden van het gezin het meest ten goede komt — het zal proberen het hun naar de zin te maken.

Het opbouwen van een hecht gezin vereist gezag. De kinderen moet worden onderwezen hun ouders te respecteren, met de vader als hoofd van het gezin (Ef. 6:1-3; 5:22-23). Kinderen die hun ouders leren respecteren kunnen ook respect opbrengen voor God en voor het menselijk bestuur in het algemeen.

Veel ouders hebben onder invloed van een verkeerde moderne psychologie de fout gemaakt de „vrienden” van hun kinderen te willen zijn in plaats van hun ouders. Deze methode werkt niet. Kinderen ontlenen een gevoel van geborgenheid en steun aan de wetenschap dat er een vertrouwd en betrouwbaar gezag is dat de verantwoordelijkheid draagt. Kinderen hebben iemand nodig om tegenop te kijken — voorbeelden waaruit zij kunnen leren hoe zij karaktervastheid, gerechtvaardigd vertrouwen en emotioneel evenwicht kunnen ontwikkelen.

Het aanhalen van de gezinsband

vereist tijd — kostbare tijd — die men samen doorbrengt. Gemeenschappelijke maaltijden, frequente gesprekken, ontspanning in een prettige, vrolijke atmosfeer thuis, veeleer dan een constant verblijf buitenshuis — al deze elementen zijn van belang.

Communicatie

In het gezin behoort met elkaar te worden gesproken. Vooral tieners hebben behoefte aan contact met hun ouders gedurende die veeleisende en in potentie traumatische periode van hun leven.

Veel ouders nemen niet de tijd om met hun teenagers te praten. Nog minder nemen zij de tijd om te luisteren. Zij hebben hun eigen belangen en pleziertjes — zaken die behartigd moeten worden, vrienden om de tijd mee door te brengen, televisieshows om naar te kijken. Hun redenering is: „Mijn tieners hebben mijn aanwezigheid niet nodig. Zij willen op zichzelf zijn.”

„Wij hebben eenvoudig niet dezelfde interesses.”

„Ik heb belangrijker dingen te doen. Ik kan me niet druk maken over die futiliteiten die de kinderen bezighouden.”

Hoe tragisch! Hebt u als ouder vergeten hoe het was om tiener te zijn? De zaken

die u nu als futiliteiten beschouwt waren dat beslist niet toen u de leeftijd van uw tiener had.

Hoeveel ouders trekken dagelijks wat tijd uit om met hun kinderen te praten? Wanneer ouders niet weten wat er in het leven van hun kinderen omgaat, zijn ernstige problemen het gevolg.

U kent die gevallen wel waarbij iedereen — broers en zusters, andere familieleden, vrienden en burens — iedereen, behalve de ouders, wist dat een jongere rookte, de verkeerde vrienden had of betrokken was bij een verkeerde activiteit. Waarom verkeerden die ouders in onwetendheid en waren zij de laatsten die er achter kwamen?

Omdat zij er nooit naar vroegen. Hun kinderen kregen waarschijnlijk het gevoel dat het hen niet interesseerde.

Hoe vaak is uw zoon thuisgekomen met een ernstig probleem dat hij werkelijk met u wenste te kunnen bespreken, zonder dat u hem daartoe de gelegenheid gaf?

Hoe vaak is uw dochter na een afspraakje thuisgekomen met de wens over bepaalde dingen met haar moeder te spreken en was zij toch bang of schaamde zij zich ervoor het te doen

omdat u duidelijk maakte dat u niet wilde luisteren?

Vraagt u uw kinderen naar hun activiteiten? Hun afspraken? Naar wat zij deden? Met wie zij waren? Niet om hen uit te horen, met achterdocht in uw stem, maar met oprechte, vriendelijke, warme, liefdevolle belangstelling.

Vraagt u hun elke dag wat er op school is voorgevallen? Waar zij geweest zijn? Probeert u er achter te komen hoe zij over bepaalde dingen denken — wat hun mening is over het leven en zijn problemen?

U moet dat doen! Spreuken 29:15 wijst erop dat een aan zichzelf overgelaten kind zijn moeder te schande maakt. Veel ouders vernemen, tot hun verdriet, pas wanneer het te laat is, wat er in het leven van hun tieners omging.

Geef blijk van liefdevolle, meelevende, oprechte, warme belangstelling voor uw tiener en hij zal zich voor u openstellen. U *kunt* hem helpen voor het te laat is.

En wees eerlijk in uw omgang. Onzekere antwoorden brengen jonge mensen uit hun evenwicht. Zij hebben een stevig fundament nodig om op te staan — regels om zich aan te houden.

Dit betekent dat u royaal moet zijn met uw lof. Een compliment aan uw teenagers zal hen beter in staat stellen opbouwende kritiek te aanvaarden. Zij willen dat u hun zegt waar het op staat.

Algemene ontwikkeling

God heeft gewild dat mensen van generatie op generatie onderricht krijgen via het gezin — van vader op zoon en van moeder op dochter (Spr. 1:8-9; 2:1-5). Veel van de problemen in het leven van de teenagers van vandaag zijn het directe gevolg van het feit dat hun ouders het advies van *hun* ouders niet opvolgden. Zij leerden niet van de ervaringen, en ook de fouten, van voorgaande generaties.

U, als ouder, dient volledig betrokken te zijn bij ieder facet van het onderricht van uw tiener — moreel, geestelijk, emotioneel en verstandelijk.

Het is interessant aandacht te schenken aan het hebreeuwse woord

Help uw tiener bij een juiste beroepskeuze door hem of haar aan te moedigen zich goed te informeren in de enorme gevarieerdheid in beroepen.

voor oefenen in Spreuken 22:6 („Oefen de knaap volgens de eis van zijn weg...”). De hoofdbetekenis van *chanak*, waarvan „oefenen” de vertaling is, is „versmal-len”. Onze kinderen oefenen houdt in de keuzen te beperken die zij hebben uit het wijde arsenaal van bedrieglijke, negatieve levensstijlen die deze wereld biedt (Matth. 7:13-14).

Uw voorbeeld is van doorslaggevend belang. Kinderen volgen eerder het voorbeeld van hun ouders dan hun woorden. Houdt u zich aan uw woord? Zegt u aardige dingen in iemands gezicht en kritiseert u hem in de eigen kring?

Het juiste voorbeeld houdt in genegenheid tonen, goede werkgewoonten tentoonspreiden, letten op uw gezondheid en uw uiterlijke verschijning en op passende wijze in de behoeften van uw gezin voorzien.

Zeer belangrijk is de verantwoordelijkheid die u hebt om hun kennis bij te brengen van en eerbied voor Gods wetten en levenswijze. Lees het laatste gedeelte van Efeze 6:4: „voedt hen [uw kinderen] op in de tucht en in de terechtwijzing des Heren.”

De meeste ouders van deze tijd hebben totaal geen weet van de grondbeginselen die hun teenagers kunnen helpen. Toch is Gods Woord duidelijk over de weg die de kinderen onderwezen moet worden: „Gij zult het [Gods geboden] uw kinderen inprenten, en daarover spreken, wanneer gij in uw huis zit, wanneer gij onderweg zijt, wanneer gij nederligt en wanneer gij opstaat” (Deut. 6:7).

Soms weten ouders dat hun tieners fouten maken, maar zijn zij bang hun dat te vertellen. Waarom zouden ouders bang zijn voor hun eigen kinderen? Waarom niet uw tiener apart genomen voor een goed en serieus gesprek? Misschien hoeft u het alleen maar ter sprake te brengen. Vertel hem alleen maar waar het met hem naar toe zal gaan als hij niet gehoorzaamt. Wijs hem erop wie het hoofd is van het gezin. Geef hem te verstaan wat zijn verplichtingen zijn. Breng hem het juiste begrip bij!

Het kan interessant zijn met de vele verschillende soorten van muziek kennis te maken.

Leg nog eens goed uit wat er wordt bedoeld met Gods Vijfde Gebod: „Eer uw vader en uw moeder, opdat uw dagen verlengd worden in het land dat de Here, uw God, u geven zal” (Ex. 20:12).

In Spreuken 20:20 geeft God hetzelfde beginsel: „Wie zijn vader en zijn moeder vervloekt, diens lamp wordt uitgeblust ten tijde der dichte duisternis.”

Breng uw tiener verantwoordelijkheid en emotioneel evenwicht bij. In Klaagliederen 3:27 wordt gezegd: „Goed is het voor de man, dat hij een juk in zijn jeugd draagt.” Dit is niet alleen van toepassing op lichamelijke taken, maar ook op het ontwikkelen van belangrijke karaktertrekken.

Het boek Spreuken bevat veel goede raadgevingen voor het bereiken van werkelijk succes en het opbouwen van goede menselijke relaties. Lees Spreuken eens — en moedig uw tieners daartoe aan — of, liever nog, bestudeer ze samen in verschillende vertalingen. De Spreuken slaan op alledaagse situaties en zijn gemakkelijk te begrijpen.

Leren door onderricht, zoals dat in de Bijbel wordt gegeven, en door ervaring van ouderen, is veel beter voor

tieners dan de „leerschool van schade en schande”. Als ouder kunt u dat ongetwijfeld bevestigen.

In de tienerperiode zal uw kind belang stellen in verschillende zaken waarvan u op de hoogte behoort te zijn met het oog op zijn of haar opvoeding. Dit zijn onder meer muziek, seks en huwelijksvoorlichting, beroepsvoorlichting en verschillende vormen van recreatie.

Muziek

U hebt waarschijnlijk, in komische stripverhalen of op de televisie, wel grappige voorstellingen gezien van de ogenschijnlijk eeuwige strijd tussen ouders en teenagers over het soort muziek waar de tieners naar luisteren. Maar in feite is dit onderwerp niet werkelijk om te lachen.

Als ouder behoort u een bijzondere belangstelling te tonen voor de muziek waar uw tiener van geniet — ook nu niet vanuit een negatief, bestraffend standpunt dat veroordeling inhoudt, maar in een houding van hulpvaardigheid, met het doel uw kind op de goede weg te helpen. Veel van de populaire muziek van vandaag, met thema's als geweld, ongeoorloofde seks en rebellie tegen het gezag, is niet goed als amusement.

Bedenk bij het beschouwen van de

muziek waar uw teenager naar luistert dat muziek een van de machtigste instrumenten ten behoeve van goed of kwaad is en dat de muziek die uw tiener uitkiest veel verschil kan uitmaken bij de standpunten en gedragspatronen die hij of zij ontwikkelt. Moedig uw kinderen aan op hun hoede te zijn en vragen te stellen voordat zij zich door de een of andere muziek laten meeslepen.

Is zij opbouwend en verheffend voor lichaam en geest? Of neigt zij ertoe onnodig te shockeren en te verwarren en de luisteraars in een morele en emotionele richting te voeren die zij niet behoren in te slaan?

Het kan leuk zijn eens nader kennis te maken met de vele verschillende soorten muziek die er zijn naast die welke uw tiener wellicht boeit — of die waardoor u zelf misschien bent geboeid! Waarom niet een aantal positieve ontdekkingen doen — samen?

Seksuele opvoeding

U zult er goed aan doen uw teenager te begeleiden naar en door specifieke seksuele voorlichting, door onderwerpen als seks voor het huwelijk, geboortenbeperking, abortus en huwelijksplanning te bespreken.

Veel ouders maken zich zorgen over de relaties van hun tiener met de andere sekse — wanneer kunnen zij die toestaan en onder welke voorwaarden? Ouders zijn degenen die het meeste kunnen uitrichten als het erom gaat hierbij de juiste instelling en gewoonten bij hun kinderen te ontwikkelen. Het aanmoedigen van goede groepsactiviteiten voor jongeren kan er veel toe bijdragen om te vroege paarvorming en vaste relaties tegen te gaan, welke kunnen ontstaan wanneer uw teenagers genoodzaakt zijn steeds maar weer hun eigen specifieke uitingsmogelijkheden te vinden. Het is zeer belangrijk dat u hun vrienden leert kennen.

Beroepsvoorlichting

Het onderwerp beroepsvoorlichting is voor elke teenager belangrijk. Help uw tiener de juiste keuzen te doen door hem of haar aan te moedigen zich goed te informeren in de enorme gevari-

eerdheid van beroepen. Talloze boeken, tests, adviesorganen zijn er om uw tiener beter op de hoogte te stellen van zijn of haar aanleg en belangstelling.

Laat uw tiener nadenken over de toekomst en help de teleurstelling vermijden die voortvloeit uit het klakkeloos aanvaarden van iedere willekeurige baan die zich aandient.

Recreatie

Hetzelfde advies is van toepassing op het gebied van recreatie. Geef uw tiener zoveel mogelijk gelegenheid om kennis te maken met allerlei soorten sport, hobby's en reismogelijkheden. Die zullen uw teenager helpen zich te ontplooiën tot een veelzijdige, evenwichtige volwassen persoon.

En neem ook zelf aan veel van die activiteiten deel. Niemand kan de plaats van een ouder innemen. Het is al te gemakkelijk uitvluchten te bedenken als het erom gaat tijd met uw kinderen door te brengen. Maar geen enkele ouder heeft een geldig excuus om niet daadwerkelijk betrokken te worden in het leven van zijn of haar kinderen als zij opgroeien tot volwassenen.

Al kunnen de persoonlijke interesses van tieners evenzeer variëren als bij volwassenen, dan zal toch het feit dat u de tijd neemt om werkelijke betrokkenheid te tonen uw kind doen zien dat u het werkelijk belangrijk vindt.

Natuurlijk kost het tijd om iets te weten te komen over fotograferen of skiën. En rolschaatsen met uw kinderen of met hen naar een pretpark gaan is misschien niet het leukste wat u ooit doet. Maar het opbrengen van de energie om op een reële wijze bij het leven van uw tieners betrokken te worden kan u als ouder helpen bij het slaan van een brug tussen u en uw kinderen. Een dergelijke band is niet voor geld te koop.

Een ideale manier om deze band te scheppen is als gezin interesses en hobby's te ontwikkelen (zoals in een voorgaand hoofdstuk is besproken). Zo kunnen er gebieden van wederzijdse belangstelling zijn ontstaan wanneer uw kinderen hun tienerjaren bereiken. Het gaat erom dat ouders ernaar stre-

ven interesses met hun kinderen te delen, ongeacht hun leeftijd.

Ook tieners hebben discipline nodig

Naarmate een kind ouder wordt, zal de discipline bijvoorbeeld bestaan uit het ontzeggen van voorrechten. Passende discipline geeft een jongere in feite een gevoel van veiligheid. Tot verbazing van sommige ouders geeft een „gedragscode voor ouders”, opgesteld door een groep jongeren, de volgende regels: „Wees streng en consequent bij het uitdelen van straf. Toon ons wie de baas is. Het geeft ons een gevoel van veiligheid te weten dat we een stevige basis hebben.

„Betragt u ons op leugens, op stelen of op wreedheid, wees dan onverbidde-lijk. Laat ons weten waarom wat we deden verkeerd was. Doordring ons ervan dat het van belang is dat wij een dergelijk gedrag niet herhalen. Hebben we straf nodig, geef die dan. Maar laat ons weten dat u nog steeds van ons houdt, ook al hebben we u teleurgesteld. We zullen ons dan nog wel eens bedenken voordat we dezelfde fout opnieuw begaan.

„En maak duidelijk dat u meent wat u zegt. Wees niet slap. Neem geen halve maatregelen. En laat u niet intimideren door onze dreigementen dat we van school zullen gaan of van huis zullen weglopen. Houd u aan uw standpunt. Als u toegeeft, zullen we weten dat we u klein gekregen hebben, en we zullen niet blij zijn met die 'overwinning'. Kinderen willen niet alles hebben waarom zij vragen.”

Wees in uw omgang met teenagers vooral in alles positief. Toon hun dat u werkelijk van harte geïnteresseerd bent, en moedig hen op alle mogelijke manieren aan om door te zetten.

Vraag u af: „Ben ik voor mijn zoons en dochters? Ben ik voldoende in hen geïnteresseerd om me in hun leven te verdiepen?”

Laten wij ons ervan verzekeren dat wij onze verantwoordelijkheid als ouder inzien. Laten wij onze belangstelling voor onze tieners tonen door hen te leren kennen en met hen om te gaan op een positieve manier.

De alleenstaande ouder

Een kind opvoeden is nooit gemakkelijk, maar in je eentje vader en moeder tegelijk zijn is de zwaarste taak die men zich denken kan.

Toch komt het tegenwoordig steeds meer voor dat een ouder zich voor deze dubbelrol geplaatst ziet.

Degenen die in een huwelijksrelatie het samen zijn hebben ervaren vinden het begrijpelijkerwijze moeilijk zich weer aan het leven van alleenstaande aan te passen. Eenzaamheid en teleurstel-

lingen besluipen hen. De verantwoordelijkheid van de dubbelrol kan lichamelijk en emotioneel slopend zijn.

Een gevolg daarvan is dat veel ouders in die situatie overwerkt raken, vermoeid zijn en daardoor sneller uit hun doen en geprikkeld zijn. Anderen zijn misschien nog bezig zich te herstellen van het trauma van een scheiding of de dood van de partner.

Kinderen in een eenoudergezin kunnen het moeilijk hebben. Het kan voor

hen moeilijk zijn volledig begrip te vinden bij een ouder van het andere geslacht. Een zoon, bijvoorbeeld, kan ontdekken dat zijn moeder niet in staat is zijn interesses op hun waarde te schatten. Evenzo kan een dochter gaan ervaren dat haar vader moeite heeft een aantal van haar vrouwelijke behoeften te begrijpen.

Het probleem van de aanpassing kan even traumatisch zijn voor een kind dat een alleenstaande ouder heeft van hetzelfde geslacht, aangezien de zorg van beide ouders door God was bedoeld om in de emotionele behoeften van het kind te voorzien.

Vaak hebben kinderen uit eenoudergezinnen meer moeite op school. Een onderzoek toonde aan dat kinderen van alleenstaande ouders meer hulp en aandacht van de school nodig hebben dan zij krijgen.

Sommige vrouwen zijn misschien zo afhankelijk van hun voormalige echtgenoot geweest dat zij niet voldoende zelfvertrouwen hebben om beslissingen voor zichzelf en hun gezin te nemen. Vaak moeten vrouwen met oudere kinderen werk gaan zoeken. En na vele jaren in het gezin te hebben doorgebracht kunnen zij het contact met de werkomgeving hebben verloren, hun routine kwijt zijn of verouderde vaardigheden hebben.

Breng tijd samen met uw kinderen door. Een uitstapje, een paar uur aan het strand, museumbezoek of een picknick behoren tot de mogelijkheden.

Hier volgt een aantal praktische suggesties om u als alleenstaande ouder te helpen uw verantwoordelijkheden aan te kunnen.

Organiseer uw leven

Het leven kan voor alleenstaande ouders soms hopeloos en verwarrend lijken. Zij worden in talloze richtingen geduwd, en hebben tegelijkertijd vele rollen te vervullen: het huis aan kant maken, de kost verdienen, de boeken bijhouden, zieken verplegen. Door uw werkzaamheden te organiseren zult u efficiënter kunnen zijn bij het nakomen van uw verplichtingen.

Stelt u zich, om te beginnen, realistische doelen in uw leven — en leer uw kinderen dat ook te doen. Laat niet iedere dag zomaar voorbijgaan, zonder dat u vooruitgang of groei ervaart.

Stel dagelijks een lijst op van de dingen die u doen moet en stel prioriteiten. Maar wees soepel — word nooit de slaaf van een werkschema dat onhaalbaar is. Uw werkschema is niet

Door de zorgen met elkaar te delen kan een hechte gezinsband ontstaan. Jonge kinderen zijn echter nog niet rijp genoeg om problemen te verwerken die onoplosbaar lijken.

meer dan een richtsnoer dat u helpt om georganiseerder te werk te gaan.

Teken op een kalender de activiteiten van ieder lid van het gezin aan. Dit geeft lijn, doelstellingen en opbouw aan het gezin.

Zorg voor een doelmatig opbergsysteem voor belangrijke papieren, brieven, rekeningen en andere documenten, en houd dit bij.

Schakel de kinderen bij huishoudelijke taken in, zoals koken, schoonmaken en wassen. Dit zal hen helpen zich

nodig en nuttig te voelen en hun verantwoordelijkheid leren. U krijgt daarvoor de mogelijkheid om meer energie aan andere activiteiten te besteden.

Laat de rommel zich niet door het hele huis verspreiden. Vaak gebeurt dit omdat het huis te klein is om alle bezittingen van het gezin te kunnen bergen. Geef weg, verkoop of ruim op wat overbodig is. Geef alles een vaste plaats. Berg de dingen op, wanneer u ermee klaar bent en leer uw kinderen dat ook te doen.

Zorg voor een nauwe gezinsband

Een van de beste manieren om de nadelen van een eenoudergezin te compenseren is het zorgen voor een hechte relatie en het werken in teamverband. Het allerbelangrijkste is tijd tezamen met de kinderen doorbrengen, al is dit wellicht de moeilijkste taak van een alleenstaande ouder.

Leef mee met uw kinderen. Het gemis van een van beide ouders en het daaruit voortvloeiende gevoel van verworpenheid en onzekerheid kan hen meer doen hunkeren naar de aandacht van de achtergebleven ouder dan normaal het geval zou zijn. Een hecht gezin zal elk lid in staat stellen de emotionele en morele steun die nodig is te geven en te ontvangen.

Het is voor eenoudergezinnen een dwingende noodzaak om regelmatig met elkaar te eten. Geregelde maaltijden verschaffen een gevoel van veiligheid, tijd voor communicatie en eenheid. Zij lenen zich uitstekend voor het uitwisselen van gedachten, gevoelens, denkbelden, dromen en zorgen.

Wees open en eerlijk tegenover uw kinderen en geef hun de vrijheid open te zijn tegenover u. Laat uw kinderen delen in zaken die hen interesseren, of het nu sport, het huishouden of wetenschap betreft. Leid hen in het overeenstemmen van hun interesses met Gods wet.

Wees steeds een voorbeeld van zorg en belangstelling. Dit zal ertoe bijdragen een warm, gelukkig thuis voor uw kinderen te creëren, dat hun de nodige steun biedt.

Probeer problemen op school te voorkomen door tijd uit te trekken om uw kinderen bij hun studie te helpen. Wees ook persoonlijk geïnteresseerd in de activiteiten van de school.

Besteed een of twee avonden per week aan gezamenlijke activiteiten. Maak van tevoren plannen voor deze avonden, door bijvoorbeeld een speciaal dessert te verzorgen, zodat iedereen ook thuis is. Het vooruitzicht is vaak al heel plezierig.

Als zich de gelegenheid voordoet, onderwijs uw kinderen dan over God; wijs op de zegeningen die uw gezin ten deel vallen of deel hun mee hoe God elk lid van het gezin die dag hielp. De sabbat kan ideaal zijn voor gezamenlijke bijbelstudie.

Zondagen kunnen in gezinsverband worden doorgebracht. Een uitstapje, een flinke wandeling, een paar uur aan het strand, museumbezoek of een picknick

in een park behoren tot de mogelijkheden.

Vraag uw kinderen naar hun mening over de voorgestelde activiteiten. Probeer u ervan te verzekeren dat uw plan, hoe dan ook, door het hele gezin wordt gewaardeerd.

Zorgen delen

Een alleenstaande ouder kan erg een-

zaam worden. De te dragen verantwoordelijkheden zijn zwaar en soms wordt de spanning te veel. U hebt iemand nodig om mee te praten, iemand om deze last mee te delen. Als men geen partner heeft, wendt men zich gemakkelijk tot oudere kinderen. Zij zijn immers groot genoeg om het te begrijpen, denkt u dan. Misschien zijn ze dat ook wel! Maar het tijdstip en de wijze waarop zijn van het aller-grootste belang.

Door de moeilijkheden heen de zorgen met elkaar delen kan het gezin een band geven — kan u helpen elkaar te begrijpen. Maar u, als ouder, behoort te beseffen dat een jong kind niet rijp genoeg is om problemen te verwerken die onoplosbaar lijken. Daarvoor dient u zich tot God te wenden.

Dit betekent niet dat u uw kinderen voor de werkelijkheid moet afschermen. Vraag God om inzicht betreffende welke onderwerpen u met uw kinderen kunt bespreken. Vooral teenagers moeten leren hoe zij situaties moeten aanpakken die moed en offers eisen. Zij moeten begrijpen wat het betekent een gezin te leiden, en dat het leven van een volwassene niet enkel rozegeur en maneschijn is.

Kies onderwerpen uit waarvan u denkt dat zij die aankunnen en *neem hen in vertrouwen*. Stel een plan op om het probleem samen op te lossen. Zij zullen uw eerlijkheid en het respect dat u toont voor hun vermogen om te helpen op prijs stellen. Maar laat uw kinderen niet de zakdoek worden om uw tranen te drogen en een gevoel van hopeloosheid en wanhoop op te zuigen.

Te vroeg volwassen

Als u uw kinderen te zwaar met uw zorgen belast, kan dat negatieve gevolgen hebben. Veel alleenstaande ouders maken zich er zorgen over dat zij hun tieners dwingen te snel volwassen te worden. Anderen jagen hen op naar volwassen onafhankelijkheid in een poging de stress thuis te verminderen.

De apostel Paulus zei: „Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, voelde ik als een kind, overlegde ik als een kind. Nu ik een man ben geworden, heb ik afgelegd wat kinderlijk was.” Er is tijd, oefening en discipline nodig

om een kind tot volwassenheid te brengen.

Zelfs in uw speciale omstandigheden moet u er dus voor waken uw kinderen tot volwassenheid te forceren. Ook al kunnen en behoren zij meer verantwoordelijkheid te dragen dan de ouders in het algemeen van hen vragen, dan nog kan te veel op te jonge leeftijd hun een pessimistische kijk op het leven geven. Zij moeten de tijd krijgen om kind te zijn. Anders zullen zij misschien altijd het gevoel houden dat zij in hun kindertijd tekort gekomen zijn en dit zal hen vervolgens beletten werkelijk volwassen te worden.

Gun hun de tijd om te spelen. De tijd om vriendschappen te onderhouden met leeftijdgenoten. De tijd om iets van hun jeugdige dwaasheid af te reageren en lucht te geven aan de druk van die extra verantwoordelijkheid die op hen rust. Bedenk dat zij onder hetzelfde gemis gebukt gaan als u: het gemis van een tweede ouder.

Ouderlijk voorbeeld

Een door God bedoelde functie van een vader en moeder is die van voorbeeld voor de kinderen. In een volledig gezin is dit een natuurlijk en bijna onopgemerkt proces. Over het algemeen zullen, op grond van fysieke en psychologische eigenschappen, jongens hun vader en meisjes hun moeder tot voorbeeld nemen, terwijl ze bepaalde eigenschappen van beide ouders overnemen. Goede ouders zullen dit aanmoedigen.

Maar wanneer u alleen staat en kinderen van het andere geslacht thuis hebt, ziet u zich voor een reëel probleem geplaatst. Waar zal het kind zijn rol leren? Moet u proberen vader en moeder tegelijk te zijn?

Bepaalde taken zullen duidelijk op u neerkomen. De taak van kostwinner, kok, verzorger van het huishouden, verpleger en handhaver van de orde. Maar u kunt niet volledig zowel de mannelijke als de vrouwelijke rol als voorbeeld voor uw kind vervullen. Het beste advies is uw geëigende rol als vader of moeder zo goed mogelijk te vervullen. Daarnaast kunt u contacten onderhouden met evenwichtige gezinnen die het voorbeeld van het man- of vrouw-zijn kunnen geven dat in uw

gezin ontbreekt. Breng tijd met andere gezinnen door, en laat uw kind deze af en toe voor een korte periode alleen bezoeken.

Kijk uit naar goede modellen in de dagelijkse omgeving van uw kind en moedig het contact met hen aan. Leraren, trainers, grootouders, dienaren en hun vrouw zullen vaak ideale voorbeelden zijn.

Historische figuren en bijbelse personen kunnen ook dienen om de specifieke plichten van beide seksen te omschrijven.

Teenagers

In iedere huishouding kunnen in de omgang met teenagers speciale spanningen ontstaan. Maar er is geen enkele reden voor een christelijke ouder deze tijd met *angst* tegemoet te treden! Wij weten allen dat tieners naar lichaam en geest belangrijke veranderingen ondergaan. Hier begrip voor hebben en er rekening mee houden kan u en uw kind helpen er het beste van te maken.

Communicatie moet de levensader zijn in de relatie tussen u en uw kinderen. U behoort in staat te zijn naar uw opgroeiende kind te luisteren en met hem of haar mee te voelen. Spreek met hem of haar. U dient voldoende rijpheid te bezitten om raad en begeleiding te geven, maar leer hem of haar zelfstandig te beslissen. U kunt hem of haar niet behoeden voor het maken van fouten; houd daarom voldoende contact om uw tiener te helpen daar lering uit te trekken. Maar evenals bij jongere kinderen behoort u er altijd naar te streven een goed voorbeeld te geven en met Gods woord of dat van uzelf geen compromis te sluiten.

Tracht een breed assortiment van maatschappelijke, sportieve en educatieve activiteiten aan uw tiener voor te leggen. Laat uw huis een gastvrije en voorspelbare omgeving zijn voor aanvaardbare vrienden van uw kinderen.

Een alleenstaande ouder heeft het niet gemakkelijk. Maar er is geen rol belangrijker dan die welke God u heeft gegeven in het opvoeden van uw kinderen. Weinig dingen zijn voor u een grotere uitdaging of geven meer vol-doening.

Kinderen van de binnenstad

Wat is voor hen de oplossing?

„Hey, let's pop that old broad, cop the bread and blow some smoke. Yeah man, let's do it.”

Begrijpt u wat hier staat? Laten wij het voor u vertalen: „Zeg, laten we die oude dame beroven, haar geld meenemen en marihuana kopen.”

Tragisch genoeg gebeuren dergelijke berovingen duizenden malen per dag in besloten stadswijken, vooral in de Verenigde Staten. Nog tragischer is het dat de meeste van deze delicten worden gepleegd door „kinderen” van acht tot achttien jaar. Geen wonder dat Jesaja met betrekking tot onze tijd profeteerde: „De tyrannen van mijn volk zijn kinderen” (Jes. 3:12).

Aan hun lot overgelaten kinderen veranderen bepaalde binnensteden in oorlogszones vol misdaad en geweld. In dit deel gaat het echter niet over kindermisdaad, maar over hoe men kinderen zo opvoedt dat ze de misdaad schuwen en geen materiaal vormen voor statistieken van gevangnissen of lijkhuizen. Ook in een verderfelijke omgeving kunnen fatsoenlijke kinderen worden opgevoed!

De uitdaging

Het is niet gemakkelijk kinderen in de juiste weg te leiden, wanneer alles om hen heen hen de verkeerde kant optrekt, zoals in maar al te veel buurten in de binnensteden gebeurt.

Het gemiddelde kind in de binnenstad woont bij zijn moeder die ver-

moedelijk ongeschoold en werkloos is. Zijn vader heeft het gezin lang geleden in de steek gelaten. Vaak zijn er drie of vier broers en zusters die de beperkte woonruimte moeten delen.

Hij of zij groeit op in bekladderde buurten bezaaid met gebroken glas. In maar al te veel gevallen kan men inderdaad zeggen dat het kind in de binnenstad op straat en door de straat wordt opgevoed — en de straat is een koelbloedige, nietsontziende leermeester.

De straat leert kinderen te overleven door sluw, achterbaks en gewelddadig te zijn. De faculteit van de straat bestaat uit Appelen-Jan, Sloten-Kaaltje, Supervlieg en Snelle Eddie. Deze rolvoorbeelden zijn afgestudeerden van de straat die de proef van hun kunnen hebben afgelegd in de gevangenis. Velen hebben hun sporen verdiend op gruwelijke terreinen zoals drugdealing, souteurschap, roof en moord. Zij zijn maar al te bereid hun bedenkelijke vakbekwaamheid over te dragen.

Deze „docenten van de straat” hangen rond op elke hoek en imponeren hun jeugdige aspirant-leerlingen met het uiterlijke vertoon van „succes”: sjieke, opzichtige kledij, een protserige auto en een hoofd onder invloed van drugs. Het kind in de binnenstad wordt door de omstandigheden gedwongen te geloven dat dit „het ware” is, het werkelijke succes in het leven.

En aangezien herhaling een goede onderwijsmethode is, wordt de levensstijl van de straat iedere minuut opgedrongen, lied na lied, door het geschal uit de „box” (grote draagbare radio). Deze mechanische repetitor hypnotiseert en programmeert de geest van

het kind met de levensstijl en de waarden van de straatonderwijzers. Het voortdurend opgedrongen leerprogramma is onontkoombaar: seks, geld en een kick, alles met zo min mogelijk moeite; een groot „versierder” worden, een Romeo van de straat.

En toch, ondanks al deze negatieve factoren is het mogelijk fatsoenlijke kinderen groot te brengen! Hoewel de bovenbeschreven bijzonderheden vooral de Amerikaanse steden kenmerken, zijn de omstandigheden en de oplossingen ervoor voor iedereen relevant.

Duizenden ouders in de binnensteden beantwoorden de uitdaging met succes. Zij voeden kinderen op tot, ondanks hun milieu, verantwoordelijke, respectvolle en succesvolle jonge mensen. Hier volgt wat u kunt doen om uw kinderen te doen uitstijgen boven het wankel fundament van de straat en hun voeten te zetten op vaste grond.

Verantwoordelijke ouders: goede kinderen

Ouders, laten wij het onder de ogen zien. Als u wilt dat uw kinderen goed terecht komen, moet u zelf goed handelen. U moet zijn wat u wilt dat uw kinderen worden.

Kinderen zijn talentvolle nabootsers.

Als u de belastingontvanger bedriegt en onwaarheid spreekt tegen de overheid, waarom verbaast het u dan als uw kind iemand berooft? Als u godslasterlijke taal uitslaat, waarom schokt het u dan als u uw kind grove taal hoort bezigen tegenover de kinderen in de buurt? Als u een onwettige verhouding hebt, hoe kunt u er dan iets van

zeggen als uw dochter zwanger thuis komt, of uw zoon de dochter van een ander zwanger heeft gemaakt?

Het behoeft met u en uw kinderen niet zo te gaan. Misschien wisten uw ouders niet beter, maar u dankzij dit artikel wel. Met Gods hulp kunnen wij allen de cirkelgang doorbreken — de geschiedenis hoeft zich niet te herhalen. Onze kinderen kunnen het er beter afbrengen dan de generatie voor hen. Maar met dit te vertellen zijn wij er nog niet — wij behoren een betere levenswandel te vertonen, als wij willen dat onze kinderen een zonniger toekomst tegemoetgaan.

De inzet om te winnen

Uw volledige inzet is nodig om het hart en het gemoed van uw kind te winnen. Negatieve machten om u heen strijden met u om de macht over de geest van uw kind, en de prijs voor de

Kinderen zijn onze toekomst en wij hebben de verantwoordelijkheid ons in te zetten om hen en hun toekomst te verbeteren.

Misschien beseft u niet hoe ontzaglijk veel belang God hecht aan het opvoeden van *zijn kinderen*. Inderdaad, zij zijn van Hem. God heeft hen aan u uitgeleend om hen voor Hem tot ontwikkeling te brengen. Koning David schreef: „Zie, zonen zijn een erfdeel des Heren, een beloning is de vrucht van de schoot” (Ps. 127:3).

Wat zal er in uw kinderen van Gods erfdeel worden? Een verwoest leven in de gevangenis, de dood door het spuiten van heroïne, of een voortgezette studie en een produktief en succesvol leven? Het leven van uw kind is in uw handen, en God acht u verantwoordelijk. Zet alles op alles om de strijd voor het leven van uw kind te winnen.

vensstijl van u en uw gezin te volgen.

U dient „uw eigen belang” op te offeren om de dingen te doen die nodig zijn om uw kinderen positief te beïnvloeden. Laat het contact met uw kinderen een hoofd-prioriteit zijn. Laat niets en niemand u van deze kostbare momenten beroven. Geef uw kinderen de kans u als mens te zien. Laat hun zien wie u bent en wat uw standpunten zijn.

Onze kinderen leren het beste door de omgang met hun ouders. Onze waarden worden op onze kinderen overgedragen gedurende elke seconde waarin wij met hen in contact staan. Daarom heeft God gezegd: „Gij zult ze [Gods normen] uw kinderen leren en daarover spreken, wanneer gij in uw huis zit en wanneer gij onderweg zijt, wanneer gij nederligt en wanneer gij opstaat” (Deut. 11:19).

Sommige alleenstaande ouders zullen het moeilijk vinden in hun eentje genoeg positief ouderlijk contact aan hun kinderen te verschaffen. Als dit met u het geval is, wend u dan tot familieleden om hulp. Grootvaders en grootmoeders, ooms en tantes kunnen u bij de opvoeding steunen. Alleenstaande moeders hebben de vaste hand en de invloed van een man nodig om hun tieners te leiden.

De jonge evangelist Timotheüs werd waarschijnlijk opgevoed door zijn moeder, die weduwe was. Toch werd Timotheüs, door de positieve contacten met en de invloed van andere familieleden, in zijn geval een grootmoeder, een zeer dienstbare jongeman (2 Tim. 1:5). Als de hele familie meewerkt, kunnen kinderen met succes worden grootgebracht.

Geef uw kind leiding bij de keuze van zijn of haar vrienden. Vertel uw kind niet alleen met wie het moet omgaan. Leer het hoe het vrienden moet kiezen. Help het het gedrag van anderen en de uiteindelijke resultaten daarvan te analyseren. Help het begrijpen: „Wie met wijzen omgaat, wordt wijs; maar wie met dwazen verkeert, wordt slecht” (Spr. 13:20).

Er is nog een „vriend” die slauer en negatiever is dan sommige van de tieners die op straat rondhangen. Als u uw kind onder de invloed van deze „maat” laat komen, zal zijn invloed al het goede dat u hebt getracht uw kind bij te brengen tenietdoen. Uw kind brengt waarschijnlijk al de meeste uren dat hij wakker is met deze verderfelijke vriend door. Wie is die fi-

Grootvaders en grootmoeders, ooms en tantes kunnen de alleenstaande ouder bij de opvoeding steunen.

overwinning is een nimmer aflatende betrokkenheid.

Wat is er belangrijker dan het leven van uw kind? De tijdverslindende televisieseries? De tijd die u met vrienden doorbrengt? De extra tijd die u besteedt aan uw eigen interesses? Nee. Niets is belangrijker dan te voorkomen dat het leven van uw kind wordt verspilld!

Contact staat gelijk met invloed

Wie heeft de meeste invloed op uw kind? Degene die met uw kind het meeste contact heeft. Zijn dit de negatieve elementen op straat, dan zal uw kind ertoe worden geleid de levensstijl van de straat over te nemen. Is het uw positieve voorbeeld thuis, dan zal het ertoe worden geleid de le-

guur? De muziek die vierentwintig uur per dag uit de „box” schalt.

Veel kinderen van de binnenstad zijn aan deze muziek verslaafd. De verslaving is nog sterker dan de heroïneverslaving en in potentie even verwoestend. De voortdurende invloed van deze muziek versterkt de negatieve levensstijl van de straat. Zij brengt kinderen ertoe te geloven dat onwetige seks prettig is; dat „high” zijn bevrediging schenkt; en dat het leven in het algemeen één groot feest is.

Jesse Jackson, de leider van de zwarte coalitiegroep PUSH, zei eens, uit bezorgdheid voor de ontwikkeling van de jongeren van de binnensteden: „Muziek is belangrijk voor de vorming van kinderen omdat het hun cultuur voor een groot deel bepaalt.” De woorden van Jesse Jackson zijn van toepassing op alle rassen en op alle vormen van muziek — en speciaal op die vorm van muziek die negatieve effecten heeft. Breng uw kind in contact met het beste in alle soorten van muziek. Help het muziek te beoordelen naar de uitwerking die zij heeft en de waarden die de muziek uitdraagt. Controleer waar uw kind naar luistert. Bedenk dat blootstelling aan slechte muziek uw kind ten kwade en blootstelling aan goede muziek uw kind ten goede beïnvloedt.

Breng uw kind in contact met positieve voorbeelden; niet iedereen is een drugdealer of een dief. Hef zijn of haar hoofd omhoog om de positieve voorbeelden te zien van degenen die het werkelijk hebben gered. Wijs op degenen die in de achterbuurten hebben gewoond maar zich daardoor niet hebben laten beïnvloeden. Prijs degenen die de straat hebben gekend, maar er niet zijn blijven stilstaan. Wijs op degenen die verder zijn gegaan, tot een succes in allerlei sectoren van de maatschappij. Breng uw kind in contact met de groten en hij zal groot worden.

Eerbied voor gezag

Waarom verstoren tieners de orde in de klas en terroriseren zij hele scholen? Waarom bestellen zij oude mensen om hen vervolgens te doden? Een van de hoofdredenen is gebrek aan respect voor gezag.

Respect voor gezag is het belangrijkste grondbeginsel dat een ouder een kind kan leren. Zonder respect voor gezag kan een kind niet leren van God, zijn ouders of van wie dan ook.

Ouders, leer uw kinderen al vroeg u

te respecteren. Diep in hun hart willen kinderen gezag eerbiedigen, maar zij moeten weten wie er de baas is — bij wie het gezag berust. Hun manier om dat uit te vinden is u uit te dagen — u op de proef te stellen om te zien of u werkelijk meent wat u zegt. En wanneer zij trachten dat uit te vinden, wanneer zij dat toetsen, laat hun dan weten, in liefdevolle standvastigheid, dat u inderdaad de baas bent.

Breng uw kind in contact met positieve voorbeelden. Prijs degenen die de straat hebben gekend, maar er niet zijn blijven stilstaan.

Leer hun dat uw „ja” „ja” is en uw „nee” „nee”, met een onwrikbare consequentie.

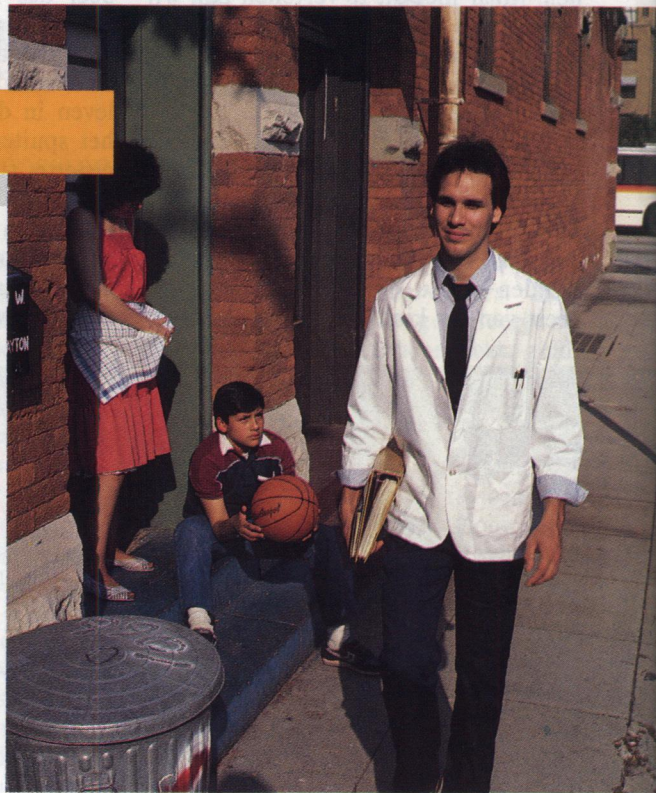
Wen hen eraan met respect tegen u te spreken. Het spreken met twee woorden mag sommigen ouderwets in de oren klinken, maar het is een weldaad die woorden uit de mond van jongeren te horen. Deze woorden weerspiegelen een houding van eerbied en respect voor autoriteit.

De apostel Paulus onderwijst de kinderen: „Eer uw vader en uw moeder — dit is immers het eerste gebod, met een belofte — opdat het u welga en gij lang leeft op aarde” (Ef. 6:2-3). Als een kind zijn ouders eert en eerbiedigt, zal het ook anderen eren en eerbiedigen. Het zal zijn leraren respecteren en in kennis, begrip en wijsheid groeien. Het zal de wetten van het land eerbiedigen en eerder een studie beginnen dan in de gevangenis belanden.

Een eerbiedig kind heeft de mogelijkheid om op te groeien tot een achtenswaardige en succesvolle volwassene, hoe verdorven zijn omgeving ook mag zijn.

Onderwijs de kinderen

Het woord van God is het fundament van alle kennis. Door uw kinderen kennis bij te brengen over God en zijn levenswijze, zult u uw kinderen de best

mogelijke opvoeding geven.

Help uw kinderen allereerst een persoonlijke relatie met God op te bouwen door gebed. Moedig hen aan met God te spreken over hun problemen, hun hoop en hun dromen. Zij zullen spoedig ontdekken dat zij een vriend hebben die „aanhankelijker [is] dan een broeder” (Spr. 18:24).

Uw kinderen hebben Gods nabijheid nodig als zij worden geconfronteerd met de vele moeilijke uitdagingen van deze verdorven maatschappij. Verslaafden, bendes, aanranders en dieven vormen een bedreiging. Leefijdgenoten, drugdealers en prostitués verleiden hen het verkeerde pad op te gaan. Maar als uw kind God tot vriend heeft, kan het dit alles overwinnen.

Onderwijs de leefregels die in de Bijbel zijn vervat. Betrek het woord van God op het leven en op de dagelijkse situaties waarmee uw kind wordt

geconfronteerd. Als de Bijbel iets gebiedt, leg dan het hoe en waarom uit, en verklaar de zegeningen die eruit voortvloeien.

Toon ook de keerzijde van de medaille: de gevolgen die ongehoorzaamheid met zich meebrengt. Laat in de verwoeste levens om uw kind heen zien wat ongehoorzaamheid oplevert. Dit zal hem of haar helpen dieper na te denken over de uiteindelijke gevolgen van zijn of haar eigen daden.

Als uw kinderen naar de geopenbaarde beginselen van God leven, zullen zij het geluk en het succes in het leven kennen die hen boven hun leeftijdgenoten uittillen.

Zorg dat uw kind „high” wordt

„High” worden op drugs is onder vele tieners van onze tijd een geliefd tijdverdrijf. Voor sommigen is het een vlucht: een manier om je prettig te voelen wanneer alles om je heen slecht en hopeloos lijkt.

U wilt dat uw kind „high” wordt, werkelijk „high”. U zou uw kind graag willen verheffen tot een werkelijk waardevolle levenswijze — tot een niveau dat het werkelijk vertrouwen

krijgt in zichzelf en in zijn toekomst — een toestand van „high”-zijn die blijvend is.

Wij spreken nu over een toestand van „high-zijn” die voortvloeit uit prestatie. Jonge mensen hebben stuwkracht en energie, zij willen iets presenteren. Maar die stuwkracht en energie moeten in goede banen worden geleid.

Moedig uw kind aan na te denken over wat het wil worden. Hij of zij mag tijdens het opgroeien dan wel verscheidene malen van gedachten veranderen, maar waar het om gaat is dat het kind een doel heeft om naar toe te leven.

Help onderweg zijn voorlopige doelstellingen te bepalen en te bereiken, dingen die het nu tot een goed einde kan brengen. Zolang uw kind met iets constructiefs bezig is, zal het niet zo gemakkelijk in moeilijkheden geraken.

Help het zijn mogelijkheden en gaven te ontdekken door het de kans te geven verschillende dingen die hem of haar interesseren te proberen. Of het nu kunst, muziek, studie of sport betreft, geef uw kind de kans. Het zal blijven vasthouden aan de dingen die het goed doet en met een beetje aan-

moediging en lof van uw kant zal het hoge ogen scoren. Naarmate een kind meer presteert, zal het hoger komen, en zich prettiger voelen. En hoe prettiger het zich voelt, hoe beter het zal leven.

U kunt uw kinderen inderdaad zo opvoeden dat zij een voorbeeld zijn voor andere jonge mensen. Als u begint met het toepassen van de principes uit dit artikel, zullen uw kinderen voor de rest van de gemeenschap een baken zijn. Zij zullen de buurt een voorproef geven van hoe kinderen en oude mensen samen in geluk en vrede zullen leven in de steden van morgen.

Kijk eens naar dit mooie beeld: „Zo zegt de Here der heerscharen: Er zullen weer oude mannen en vrouwen op de pleinen van Jeruzalem zitten, ieder met een stok in de hand vanwege zijn hoge leeftijd. Ook zullen de pleinen der stad vol zijn van jongens en meisjes, die daar spelen” (Zach. 8:4-5).

Maak er dus een begin mee uw kinderen op de juiste wijze op te voeden — en bedenk dat alleen u uw kinderen tot oprechte en welopgevoede mensen kunt grootbrengen in een verziekte omgeving.

De huidige crisis in de kinderopvang

Het is op dit moment een wereldomvattende tendens.

Niet alleen in industrielanden, maar ook in ontwikkelingsgebieden, zoals op de eilanden in de Caribische Zee, schaart een toenemend aantal moeders zich onder de werknemers. De statistieken daar tonen aan dat 90 procent van de kinderen overdag opgevangen werd, voordat zij 2 jaar oud waren.

De vraag naar dagopvang in Australië, Nieuw-Zeeland en Latijns-Amerika is groot. In Canada staat meer dan de helft van de kinderen van 5 jaar en jonger onder toezicht van de een of andere vorm van buitenouderlijke zorg. Ongeveer 40 procent van de kinderen onder de 5 in Engeland maakt gebruik van dagopvangfaciliteiten. In West-Duitsland vertoeft meer dan 35 procent van de kinderen van 6 jaar en jonger in een kinderdagverblijf.

In de Verenigde Staten is er sprake van een nieuwe geboortegolf, maar ditmaal keren de moeders enkele maanden na de geboorte van hun baby al weer terug naar hun werk. Meer dan de helft van de moeders in de V.S. werkt nu buitenshuis. Moeders van kinderen onder de 3 jaar vormen een belangrijk deel van de recordbrekende toename.

Wie zal voor deze kinderen zorgen? En voor de honderdduizenden kinderen in andere landen waarvan zowel de vader als de moeder werkt?

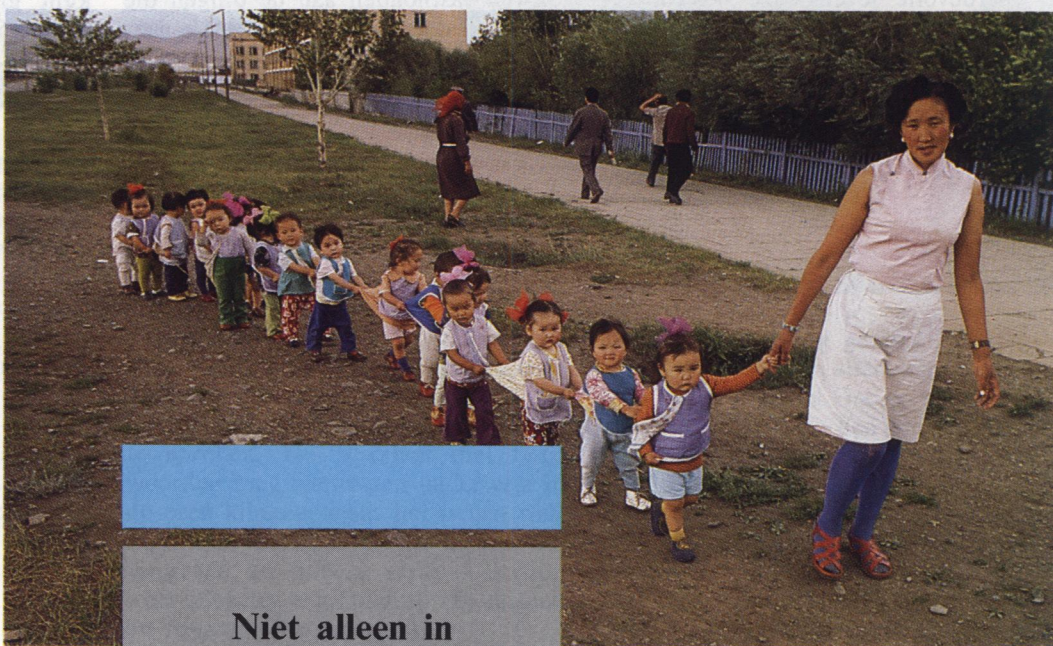
Is georganiseerde kinderopvang met vergunning of subsidie van de overheid werkelijk het antwoord op de behoeften van de huidige gezinnen? Of kan kinderopvang door het bedrijf aan die

behoeften voldoen? En hoe staat het met de behoeften van de kinderen?

Wat is de invloed van het toezicht in de onverschillige entourage van een kinderdagverblijf op een tere, ontvankelijke kindergeest?

Kinderen leren al vroeg

Kinderen beginnen te leren bij hun

Niet alleen in industrielanden maar ook in ontwikkelingsgebieden schaart een toenemend aantal moeders zich onder de werknemers.

geboorte; sommige deskundigen menen dat kinderen al in de baarmoeder informatie opdoen. Voordat baby's een jaar oud zijn, hebben zij meer kennis en bewustzijn van hun omgeving gekregen dan in enig ander jaar van hun leven.

Een baby herkent al snel zijn moeder en geeft beslist de voorkeur aan haar gezicht en stem. (Veel onderzoekers benadrukken steeds meer het be-

lang van het spel van de vader met het kind.)

De reacties en de belangstelling van de ouders, in het bijzonder van de moeder, zijn bepalend voor de mate waarin de baby mentaal en fysiek ontwikkelt. De reacties van de ouders doen zelfs bij de kleinste kinderen de levendigheid toenemen.

Een baby die lange perioden alleen wordt gelaten, wordt niet alleen eenzaam, maar raakt ook gefrustreerd. Hij of zij is niet in staat te oefenen en nieuwe vaardigheden te ontwikkelen. Later zal de frequentie waarmee het kind zich door het maken van geluiden uitdrukt afnemen als het niet wordt gestimuleerd en zal het taalgebruik van het kind zich maar langzaam ontwikkelen.

Een kind gedijt lichamelijk, geestelijk en emotioneel niet in een omgeving waarin het consequente, liefdevolle aandacht onthouden wordt — zoals dat in de doorsnee kinderdagverblijven het geval is.

Tot bezinning stemmende studies onthullen dat het vermogen van een kind om een duurzame band te vormen met een ander menselijk wezen — zijn vermogen om lief te hebben — wordt aangeleerd voordat het 3 jaar is. Dit vermogen om een blijvende wederzijdse band te vormen schijnt onverbreekbaar verbonden te zijn met de ontwikkeling van het bewustzijn van het kind. Met andere woorden, de afwezigheid van een menselijke band staat gelijk met een zich niet goed ontwikkelend bewustzijn.

Hoeveel peuters zijn echter niet af en toe in de war geraakt en hebben de een of andere part-time oppas „mamma” genoemd?

Welke invloed heeft de afwezigheid van een full-time moeder op de ontwikkelingsjaren van de jonge geest? Uit onderzoek van de afgelopen 20 tot 30 jaar, aldus kinderpsychologe Selma Fraiberg, „hebben wij geleerd dat de menselijke eigenschappen van duurzame liefde en geneidheid tot liefhebben tijdens de eerste twee levensjaren worden gevormd. Op dit punt is er overeenstemming onder de wetenschappers van zeer uiteenlopende disciplines” (*Every Child's Birthright: In Defense of Mothering*).

De voorstanders van kinderdagopvang zijn zich niet volledig bewust van

de beperkingen van het plaatsvervangend milieu. Hun onderzoek werd grotendeels gedaan in dagopvangcentra van meer dan gemiddelde kwaliteit. Er zijn slechts weinig van deze centra, die bovendien buiten de begroting van de meeste gezinnen liggen.

Het is een omstreten onderwerp en de boeken en artikelen die tegenstrijdige gezichtspunten naar voren brengen zijn talrijk, maar het is moeilijk het bestaande, levende bewijsmateriaal te loochenen.

Het door God ingestelde gezin

Gebroken gezinnen zijn een tragedie. Kinderen hebben twee liefhebbende, geïnteresseerde ouders nodig (speciaal hun moeder, wanneer zij heel jong zijn) om zich te ontwikkelen tot rijpe volwassenen die in staat zijn andere mensen lief te hebben, die het leven van anderen door hun eigen creativiteit kunnen verrijken, die onder leiding van liefhebbende ouders het hun door God gegeven recht om onafhankelijk te denken en te handelen hebben geoefend. Ouders zijn verantwoordelijk voor het ontwikkelen van een dergelijk karakter in hun jonge kinderen.

Onze vluchtige, beweeglijke maatschappij heeft onze kinderen beroofd van de vaste familiebanden die onze grootouders kenden. De meeste jonge mensen hebben weinig besef van het verleden en minder respect voor de wijsheid van degenen die ouder zijn dan zij. Het zou dan ook niet als een verrassing moeten komen dat in de laatste twintig jaar jongeren rondzwerfen met de vraag wie zij zijn.

De maatschappij waarin wij leven heeft het opvoeden van kinderen dubbel moeilijk gemaakt. Zonder de hulp van de familiebanden zijn de verantwoordelijkheden van de ouders nooit zo belangrijk geweest als tegenwoordig.

Kinderen hebben hun beide ouders meer dan ooit nodig. Wil men in de toekomst diepgewortelde emotionele problemen vermijden, dan moet de moeder tijdens die vroege jaren niet worden vervangen.

Voor mensen met oudere kinderen kan, afhankelijk van de gezinsomstandigheden en de leeftijd van de kinderen, dagopvang een alternatief zijn, maar voor mensen met jonge, nog niet

schoolgaande kinderen, is de moeder onontbeerlijk — thuis!

Het aandurven vragen te stellen

Voor velen is er geen alternatief. Men denke aan alleenstaande ouders die trachten in hun eentje hun gebroken gezin fysiek, economisch en ook op emotioneel vlak bijeen te houden. Zij zitten gevangen, wij allen zitten gevangen in een systeem dat wij niet hebben bedacht, maar waaraan de meeste mensen meer bijdragen dan enkel lippendienst.

Hoe zit het met de anderen? Sommige vrouwen onderwerpen hun prioriteiten opnieuw aan een onderzoek. Echtgenoten nemen de tijd om de kosten te berekenen die het uitbesteden van hun kinderen aan anderen met zich meebrengt. Is het werkelijk de moeite waard? De kosten van dagopvang nemen toe; sommige vrouwen betalen bijna 50 procent van hun loon voor de opvang van hun kinderen.

Andere vrouwen hebben lang genoeg stilgestaan om hun doel in het leven eens goed te bezien en na te denken over hoe zij dat willen bereiken. Zij hebben een tijd vastgesteld om kinderen te krijgen en van hun opvoeding te genieten. Zij zien het opvoeden van kinderen als een carrière. Deze doelgerichte vrouwen pakken het oefenen en grootbrengen van hun kinderen op dezelfde wijze aan als de verantwoordelijkheden waarvan zij zich op andere terreinen van hun leven met succes hebben gekweten.

Er zijn nu meer bedrijven die flexibele werktijden aan hun werknemers bieden en de mogelijkheid om banen te delen. Sommige maken het mogelijk de uren in te delen rond de gezinstaken. In dit computertijdperk moedigen verschillende bedrijven werknemers aan thuisarbeid te verrichten. Sommige mensen, zelfs mensen die geen kinderen hebben, geven de voorkeur aan een loopbaan die men thuis kan nastreven.

Denk niet dat u geen keus hebt, terwijl u met enige vindingrijkheid wellicht een werkbare oplossing kunt aandragen. Vermijd dagopvang voor uw kinderen als dit maar enigszins mogelijk is. Geef hun het kostbare geschenk dat alleen u kunt geven: uzelf, thuis. Zij zijn het waard.

EPILOOG

Iedereen wenst in het leven gelukkig te worden. Er is een duidelijk omschreven weg naar waar, bevredigend geluk — een levenswijze die geluk als bijproduct voortbrengt.

Door uw kinderen al vroeg in hun leven te leren hoe zij zich moeten

de vader de moeder, en omgekeerd.

Sommigen redeneren dat onze jongeren gewoon hun eigen weg volgen. „Zij doen slechts wat ik ook op die leeftijd deed.”

Dit zijn verontschuldiging van onderlijke onachtzaamheid. De handelingen van de ouders zijn verantwoordelijk voor de wijze waarop hun kinderen opgroeien; dit is even zeker als hun verantwoordelijkheid voor hun verwekking en geboorte.

De juiste principes voor de kinderopvoeding zullen, indien ze in acht genomen worden, gelukkige, levendige, verantwoordelijke kinderen voortbrengen! Het ligt in uw macht om in uw zoon of dochter een rechtvaardig en gezond karakter te vormen en tot ontwikkeling te brengen!

En toch, nadat alles gezegd en gedaan is, nadat de kinderen zijn opgegroeid en het huis hebben verlaten, is er dan wel enige ouder die terugblikkend kan zeggen: „Ik heb een volmaakt werk verricht in de opvoe-

ding van mijn kinderen”? Beslist niet. Ook al doen wij ons uiterste best, dan nog bereiken wij geen van allen de volmaaktheid. Wat wij ook doen, met inbegrip van het opvoeden van kinderen, wij hebben Gods hulp nodig. Daarom zei Jezus: „Zonder Mij kunt gij niets doen” (Joh. 15:5).

Dit is waarschijnlijk het element dat bij kinderopvoeding het meest over het hoofd wordt gezien.

Vraag God u te helpen om inzicht te krijgen in wat u in uw situatie moet doen, in de omgang met uw kinderen, en u vervolgens te helpen dat op de juiste manier te doen, met liefde en standvastigheid.

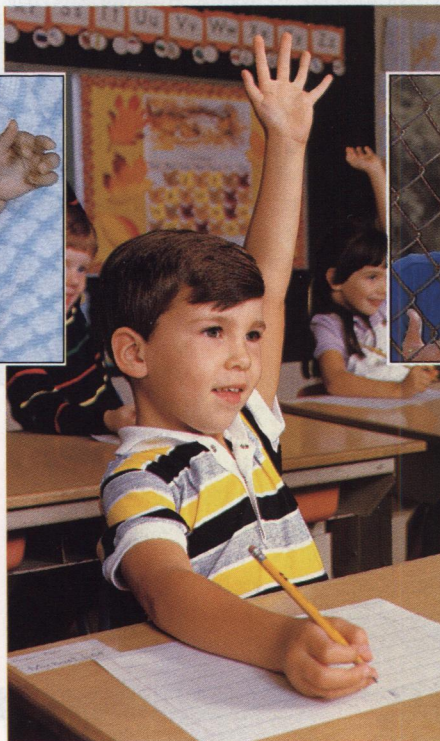
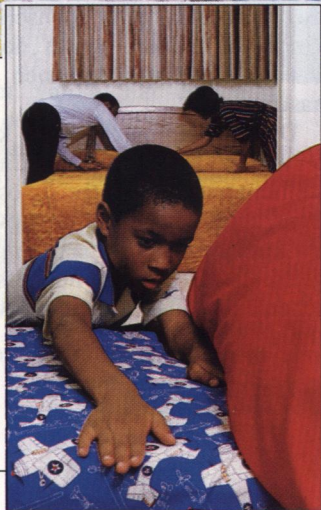
Kinderen zijn zeer kostbaar voor God (Markus 10:14). Zij zijn een erfdeel van Hem (Ps. 127:3). God vertrouwt ons de zorg voor onze kinderen voor enkele jaren toe, totdat zij volwassen zijn. Wij dienen te profiteren van de weinige kortdurende jaren dat zij bij ons zijn om hen in de juiste levensweg te oefenen en te onderwijzen.

Laten wij onze kinderen leren Gods weg te bewandelen. Als wij dat doen zullen onze kinderen ons leven enorm verrijken en vreugde brengen in ons huis. Het karakter dat wij hen helpen vormen zal van onschatbare waarde voor hen zijn voor de rest van hun fysieke leven en, hopelijk, voor alle eeuwigheid.

Een weg naar geluk

gedragen, kunt u hen helpen een leven vol harteer en problemen te vermijden. Het is nooit te vroeg uw kinderen duidelijke gedragsregels voor te houden.

Als kinderen zich tegen hun ouders verzetten, is daar een reden voor. Een oorzaak. Sommige ouders geven de omstandigheden de schuld van de eigennigheid van hun kinderen. Zij stellen het schoolsysteem verantwoordelijk. Zij geven elkaar de schuld —

REGIONALE KANTOREN

NEDERLAND EN BELGIË
Postbus 444,
3430 AK Nieuwegein, Nederland

VERENIGDE STATEN
Worldwide Church of God
P.O. Box 111
Pasadena, California 91123

CANADA
Worldwide Church of God
P.O. Box 44, Station A
Vancouver, B.C. V6C 2M2
Canada

**CANADA
(Frans)**
Le Monde à Venir
B.P. 121, Succ. A
Montreal, P.Q. H3C 1C5
Canada

MEXICO
Institución Ambassador
Apartado Postal 5-595
06502 México D.F.

ZUID-AMERIKA
Institución Ambassador
Apartado Aéreo 11430
Bogotá 1, D.E., Colombia

CARIBISCH GEBIED
Worldwide Church of God
G.P.O. Box 6063
San Juan, Puerto Rico 00936-6063

**ENGELAND, EUROPA
EN MIDDEN-OOSTEN (Engels)**
The Plain Truth
P.O. Box 111
Borehamwood, Herts,
England WD6 1LU

**FRANKRIJK, ZWITSERLAND
EN BELGIË (Frans)**
Le Monde à Venir
Case postale 10
91 rue de la Servette
CH-1211 Genève 7, Zwitserland

DUITSLAND
Ambassador College
Postfach 1129
D-5300 Bonn 1
West-Duitsland

DENEMARKEN
The Plain Truth
Box 211
DK-8100 Aarhus C
Denemarken

NOORWEGEN
The Plain Truth
Postboks 2513 Solli,
N-0203 Oslo 2, Noorwegen

ZWEDEN
The Plain Truth
Box 5380, S-102 46
Stockholm, Zweden

AUSTRALIË
Worldwide Church of God
P.O. Box 202,
Burleigh Heads,
Queensland 4220
Australië

**NIEUW-ZEELAND
EN POLYNESIË**
Ambassador College
P.O. Box 2709
Auckland 1, New Zealand

FILIPPIJNEN
Worldwide Church of God
P.O. Box 1111
Makati, Metro Manila 3117
Filippijnen

ISRAËL
Ambassador College
P.O. Box 19111
Jeruzalem, Israël

ZUID-AFRIKA
Ambassador College
P.O. Box 5644
Cape Town 8000
Zuid-Afrika

ZIMBABWE
Ambassador College
Box UA30, Union Avenue
Harare, Zimbabwe

NIGERIA
Worldwide Church of God
PMB 21006
Ikeja, Lagos State, Nigeria

GHANA
Worldwide Church of God
P.O. Box 9617
Kotoka International Airport
Accra, Ghana

KENIA
Worldwide Church of God
P.O. Box 47135
Nairobi, Kenia

**MAURITIUS
EN SEYCHELLEN**
Ambassador College
P.O. Box 888
Port Louis, Mauritius

DEZE BROCHURE WORDT IN HET ALGEMEEN BELANG GRATIS UITGEGEVEN DOOR DE WERELDWIJDE KERK VAN GOD. Het wordt mogelijk gemaakt door de vrijwillig gegeven tienden en bijdragen van de gemeenteleden en anderen die zich geroepen voelen het werk van de Kerk te steunen. Bijdragen worden dankbaar aanvaard. Ieder die op vrijwillige basis wil meehelpen in dit wereldwijde Werk van God, is van harte welkom als medewerker aan dit belangrijke streven om het Evangelie aan alle volken te verkondigen.